

DOCUMENTE PRIVIND CONTRIBUȚIA DIVIZIEI 3 MUNTE LA ELIBERAREA BIHORULUI (I)

de

VIOREL FAUR, VALERIU A. GIURAN

Investigarea sistematică a tuturor mărturiilor documentare despre contribuția Diviziei 3 Munte la războiul antihitlerist, ca și a altor unități române, ne apare de o incontestabilă prioritate istoriografică. Din această perspectivă, considerăm că este momentul ca să edităm documentele care includ informații sigure despre unele aspecte și particularități de ordin militar — în contextul cărora Divizia 3 Munte a avut un rol de seamă — ale evenimentelor din zona Bihorului în lunile august-octombrie 1944, care se înscriu în istoria luptelor noastre pentru eliberarea teritoriului țării de sub dominația străină și implicit în trecutul Țării Crișurilor, spațiu în care s-a desfășurat un amplu efort militar, finalizat prin alungarea tuturor forțelor vrăjmașe, cotropitoare¹.

Conform *Directivei operative din 23 August 1944*, dată de Șeful Marelui Stat Major, Armatei 1-a române i s-a încredințat misiunea de a acționa, cu „totalitatea trupelor aflate în Banat și Ardeal”², în vederea eliberării în întregime a „acestui teritoriu de trupele germane”³, precum și de a împiedica sosirea „de noi trupe inamice de peste frontieră”⁴. Ținând cont de însemnătatea acestui obiectiv militar și patriotic, care pretindea operativitate și ingeniozitate în dispunerea forțelor, Șeful Marelui Stat

¹ General-maior dr. Ioan Cupșa, *Armata română pe frontul antihitlerist. Studiu operativ-tactic*, Editura Militară, București, 1973, p. 29—45, 67—80, 219—231; General-maior Marin Dragu, *Lupta în munți*, Editura Militară, București, 1978, p. 50, p. 54—55; Colonel (r.) Mihai Cucu, *Factorul geografic în acțiunile militare, Secvențe din istoria militară românească*, Editura Militară, București, 1981, p. 280—287; General-maior Gheorghe Marin, *Manevra strategică. Studiu*, Editura Militară, București, 1982, p. 40; General-maior Alexandru Petricean, Colonel Alexandru Ghelmegean, *Terenul și acțiunile de luptă*, Editura Militară, București, 1977, p. 24.

² Colonel Petre Ilie, colonel dr. Al. Gh. Savu, colonel Leonida Loghin, căpitan Mihail E. Ionescu, *Documente privind istoria militară a poporului român, 23—31 august 1944*, I, Editura Militară, 1977, doc. 11, p. 14—15.

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*.

Major, generalul adj. Gh. Mihail, a transmis ordinul telegrafic nr. 678 573, din 24 august 1944, direct Corpului 7 teritorial (care era subordonat operativ Armatei I-a română), precizându-i misiunea, mijloacele la dispoziție și delimitarea zonei de acțiune: „la sud: Deta—Bocșa Montană—Caransebeș (toate exclusiv); la est: Gilău—Buru—Poiana Aiudului (toate exclusiv)—Zlatna—Simeria—Hațeg (toate inclusiv)”⁵. Ca urmare, Corpul 7 teritorial, prin ordinul de operații nr. 1, din 24 august 1944 (ora 12), a precizat situația, dispozitivul și misiunile forțelor din subordine⁶. Pentru Divizia 3 Munte (comandant: general de divizie Leonard Mociulski) a dispus ca să apere „Valea Crișului Negru și (a) Crișului Alb, în sectorul limitat la sud: Macea—Comlăuș (inclusiv)—Șiria (exclusiv)—Brășeu (cota 603)—Băcăinți (cota 643) toate inclusiv, iar la est limita Gilău—Buru—Poiana Aiudului—Pătrîngeni—Geoagiu (toate exclusiv). Ea face legătura la sud cu Divizia 1.-a cavalerie pe linia de despărțire”⁷.

Reconstituirea temeinică a evenimentelor care au avut loc în părțile Bihorului, în perioada menționată, apelînd la diverse extrase din documente militare autentice, în special din *Jurnalele de operații ale unităților* — urmărită fiind, în acest fel, focalizarea diferitelor date privind situația, activitățile și măsurile luate în fișa de apărare atribuită Diviziei 3 Munte, prezentate cronologic și, ca atare, fiind însumate în cadrul aceleiași zile diverse consemnări, făcute la diferite nivele (*Divizie, Grup, Batalioane și Divizioane*) — este menită să pună în valoare conținutul acestei categorii de surse documentare, neîndeajuns de cunoscute de publicul interesat de istorie, deși ele sînt extrem de utile elaborării unor exacte și cuprinzătoare demersuri istoriografice avînd ca obiect descifrarea momentelor relevante ale afirmării voinței poporului nostru de a fi liber și independent.

În *prima parte* a lucrării, ne-am propus să introducem în circuitul științific un grupaj format din 220 documente. Acestea ne dezvăluie, cu un evident relief, strădania depusă de militarii români de toate gradele pentru îndeplinirea corespunzătoare a misiunii lor patriotice, în cadrul operației strategice de acoperire a frontierelor țării, a teritoriului acesteia.

Se detașează, din conținutul celor 220 de documente, unele constatări care merită a fi formulate:

— întregul efectiv de militari a acționat unitar și operativ pentru îndeplinirea misiunilor încredințate după 23 August 1944, dovedind o remarcabilă voință pentru a apăra pămîntul strămoșesc;

— printr-un efort suplimentar și cu o exemplară tenacitate, militarii Diviziei 3 Munte au căutat să suplinească deficitul de efective și dotare în armament, afirmîndu-se pregnant mai ales în luptele la care au luat parte;

⁵ *Ibidem*, doc. 134, p. 128.

⁶ *Ibidem*, doc. 85, p. 85—87.

⁷ *Ibidem*.

— capacitatea de comandă s-a dovedit la înălțimea misiunilor încredințate. Au fost luate, în raport de condiții și disponibilități, măsuri judicioase și oportune. Între acestea se cuvine a remarcă gruparea subunităților din subordinea Diviziei 3 Munte în funcție de aprecierea direcțiilor cele mai amenințate în eventualitatea unui atac inamic și aducerea unor batalioane (ce aparțineau organic acestei mari unități) din sectoarele îndepărtate (unde se aflau), spre a fi dispuse în alte poziții. Deci, este vorba de atenția deosebită care a fost acordată apărării și eficienței în folosirea forțelor, relevându-se astfel spiritul de prevedere cu care s-a acționat, precum și capacitatea de a replica inamicului.

Putem aprecia că prin publicarea documentelor în discuție începem o cronică — sprijinită pe certitudinea oferită de sursele incontestabile, originale — a acțiunilor Diviziei 3 Munte pentru eliberarea Bihorului, restituind astfel un capitol de istorie eroică, de o puternică rezonanță în conștiința contemporanilor. Adăugăm lucrărilor și memoriilor care se referă la aceste realități istorice o parte din cele mai importante izvoare, a căror capacitate de convingere este incomparabilă, deoarece sînt produsul autentic al acelor vremi de afirmare a voinței noastre de independență și libertate.

ANEXE DOCUMENTARE

1

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 23 AUGUST 1944

23 august 1944

La ora 23, Radio „România“ anunță proclamația M.S. Regelui Mihai I către Tară, prin care se anunță încheierea armistițiului cu Națiunile Unite și încetarea ostilităților cu Rusia Sovietică.

Fiind posibile reacțiuni Germano-Maghiare de peste frontieră și eventual chiar din interior, se alarmează telefonic toate unitățile.

Situația Diviziei este următoarea:

Părțile sedentare dislocate în garnizoanele de pace aveau organizate fiecare câte un Batalion recruți afară de Batalionul 5 și 6 V(inători) Munte care aveau câte 2 Batalioane.

Batalioanele 5 și 6 V. Munte aveau concentrate Batalioanele dublură 21 și 22 V(inători) M(unte), comenzile Grupurilor 3 și 6 V.M. și fiecare Batalion, plus P(ărțile) complementare.

Acstele elemente erau programate pentru transport pe front la Comandamentul 103 Munte — 1/3 din efectivul lor fiind deja plecat pe front.

(Arhiva Ministerului Apărării Naționale, Marele Stat Major (în continuare: A.M.A.N., M.St.M.), fond 544, dos. nr. 23, f. 2)

2

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 9
TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 23 AUGUST 1944**

23 august 1944

La orele 22 seara toți comand. de unități au fost chemați la Batalionul Codru, pentru a primi ordine urgente.

La orele 22 Divizionul a fost alarmat. Toți ofițerii, subofițerii și trupa au fost în cazarmă.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 601, dos. nr. 1, f. 73)

3

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3 MUNTE

24 august 1944

La ora 3,15 se primește de la C(orpul) 7 T(eritorial) ordinul telegrafic No. 31 036/1944, prin care ordonă alarmarea unităților și punerea lor în situația de a opera conform planului de acțiune pentru apărarea internă și măsuri ca trupele germane să fie devansate în acțiune și în neputință de a contrabara. Mai târziu se primește ordinul telegrafic No. 31 042/1944, cu următorul conținut:

— Începînd din această noapte toate forțele terestre, aeriene și navale au încetat ostilitățile cu Armata Sovietică, conform ord(inului) M.St. M., No. 678 563/1944.

— Subordonarea Comandamentelor și trupelor române către Comandamentele germane încetează din acest moment.

Nu se face nici o greutate la plecarea din Țară, evitîndu-se orice conflict, toate unitățile însă se vor opune oricărei încercări de a fi dezarmate și vor împiedica ocuparea instituțiilor publice, civile și militare.

Se vor lua imediat următoarele măsuri:

a) Toate transporturile (transmisiunile) germane ce intră și pleacă din centrele civile și militare, de pe circuite fixe sau curenți scurtători (purtători), se vor izola.

b) Paza tuturor trenurilor cu muniții, armament, echipament și subzistențe din gări.

c) Vigilența la paza lucrărilor de artă și stabilimente militare, depozite etc.

Aceste măsuri au fost ordonate de Divizie, unităților în subordine cu ordinul No. 31 284 din 24 VIII 1944.

Cu nr. 84 785 din 24 VIII 1944, C. 7 T. ordonă ca, începînd de la 24 VIII 1944, ora 11, Divizia 3-a Munte intră din punct de vedere operativ sub ordinele sale. De asemeni, Batalioanele Fixe Regionale Beiuș și Buteni [Arad] intră din punct de vedere operativ în subordinea Diviziei 3-a Munte.

În cursul zilei se primește prin HUGUES ordinul de operații No. 1 al C. 7 T, prin care se fixează misiunea Diviziei astfel:

— Divizia 3-a Munte, de sub comanda Generalului de Divizie Mociulschi Leonard, apără Valea Crișului Negru și Crișul Alb în sectorul limitat:

— *la sud*: Macea — Comlăuș [inclusiv] — Șiria [exclusiv] — Năsad — Bar-seu [cota 603] — Băcăinți [cota 643] — toate inclusiv.

— *la est*: Jilău — Burul — Poiana Aiudului — Pastrângeni — Geoagi [toate exclusiv].

Va face legătura la sud cu Divizia 9 Cavalerie, pe aliniamentul de despărțire.

Forțe la dispoziție: — Bat(alionul) 6 V.M., Bat. 11 V.M.+Divizionul 1 T(unuri) M(unte) + Divizionul 9 T.M. + Reg(imentul) 85 Inf(anterie) la Ineu + Batalioanele Fixe Regionale.

Interesează în prima urgență Valea Crișului Alb.

Lupta va fi dusă, în caz de atac cu forțe superioare, pe aliniamentele: Răbăgani—Ineu—Agrîș + Beiuș—Buteni, Vașcău—Gurahont.

P(unctul) C(omandă) inițial Beiuș, apoi Vașcău—Brad.

Diviziile vor asigura și paza internă, fiecare în zona sa.

Diviziile vor împinge în spatele Grănicerilor Detașamente întărite, cât posibil mobile, transportate în căruțe, care vor lua legătura cu grănicerii și-i va lua sub comandă pentru conducerea luptei.

Lupta se va da cu toate mijloacele, pentru menținerea frontierei și nu se va retrage decât la ordin.

Orice pătrundere a inamicului va fi redusă prin contraatacuri îndrăznețe date imediat pentru a nu da timp inamicului să-și amenajeze treceri pentru tancuri și a se organiza la teren.

La nevoie rezistența va fi continuată pe aliniamentele de luptă și chiar în interiorul localităților; apărarea contra mijloacelor mecanizate; se vor ocupa în principiu poziții de luptă în spatele obstacolelor anticar, organizate în perioada 1939—1942.

Legăturile și transmisiunile, prin utilizarea deocamdată a rezervei telefonice și S.A.R., de Telefoane existente în zonă.

Divizia dă ordinul de operații No. 1/31 328 din 24 VIII 1944, prin care fixează misiunile de apărare a Regimentului 85 Infanterie (Instrucție) pe V(alea) Crișului Alb și a Grupului 6 V(inători) Munte pe V(alea) Crișului Negru și comunicația Roșia—Dămeș.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 544, dos. nr. 23, f. 2—4)

4

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6 VINĂTORI DE MUNTE, DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 24 AUGUST 1944

24 august 1944

În conformitate cu ord(inul) Diviziei 3-a Munte, Batalioanele organizează câte trei Plotoane de pușcași pe care le trimit în zonele: Roșia — Ceica și Holod, cu misiunea de a alarma și supraveghia prin patrulare unitățile din spate.

Conform ord. de mai sus, Bat(alioanele), 6, 21 și 11 V(inători) Munte au fost echipate și dotate cu armamentul și muniția necesară pentru a fi gata în orice moment pentru intervenție.

Pe frontieră s-au semnalat mișcări de trupe maghiare care se apropiau camuflate iar altele executind lucrări de organizarea terenului. În aer avioanele germane au sburat la mare altitudine deasupra solului. Timpul: frumos. Drumurile: practicabile. Pierderi: nimic. Consum de muniții: nimic.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond* 742, dos. nr. 4, f. 1)

5

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6 VINĂTORI DE MUNTE, DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 24 AUGUST 1944

24 august 1944

Se continuă cu pregătirile în vederea contopirii Batalionului 6 V(inători) Munte recruți și Batalionul 6 V. Munte partea complementară. Se continuă instrucția recruților.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond* 146, dos. nr. 1, f. 84)

6

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 21 VINĂTORI MUNTE, DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 24 AUGUST 1944

21 august 1944

Conform ordinului telefonic al Diviziei 3-a Munte Batalionul a organizat trei plotoane de pușcași, care au fost puse sub comanda unor ofițeri și a unei grupe de luptă sub comanda unui subofițer.

Aceste plotoane au fost împărțite astfel:

- Un ploton sub comanda sublocotenentului Mare, la Ceica.
- Un ploton sub comanda sublocotenentului Tudose, la Dobrești.
- Un ploton sub comanda sublocotenentului Cojocariu, la Roșia.
- Una grupă formată din compania Armament greu, sub comanda unui subofițer, la 5 km n.e. Beiuș, pe virful Măgurei, cota 643.
- Misiunea acestor subunități este de a supraveghea și alarma în caz de nevoie.

Conform ordinului de mai sus, Batalionul a fost echipat și dotat cu armament și muniție fiind gata de plecare în orice moment.

Pe frontieră nici o acțiune din partea inamică. S-au semnalat mișcări de trupe pe teritoriul maghiar, care se apropie camuflate spre frontieră, altele făceau lucrări de organizarea terenului.

— În aer: avioane germane [inamice] au sburat la mare altitudine deasupra solului, spre Budapesta.

Timpul: frumos. Drumurile: practicabile. Pierderi: nimic. Consum de muniție: nimic.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond* 163, dos. nr. 1, f. 82)

7

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 22
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 24 AUGUST 1944**

24 august 1944

La această dată Batalionul se găsea în garnizoană (la) Roșia Montană, în plin program de instrucție și dotare cu armament și materialele necesare.

Se intensifică îndeosebi instrucția de luptă și instr. tragerii, precum și repararea căruțelor și potcovitul cailor.

Batalionul are următoarea încadrare în ofițeri și subofițeri (...)

(A.M.A.N., M.St.M., fond 164, dos. nr. 1, f. 68)

8

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 9
TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 24 AUGUST 1944**

24 august 1944

Tot Divizionul alarmat în cazarmă. Instrucția s-a executat în cazarmă.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 601, dos. nr. 1, f. 73)

9

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3 MUNTE,
DIN 25 AUGUST 1944**

25 august 1944

La ora 4 Postul de Comandă al Diviziei se deplasează cu mijloace auto în garnizoana Beiuș, unde ajunge la ora 6.

Se primește ordinul de operație, partea II-a a C. 7 T, în care se prevede: modul de hrănire:

a. Oameni — hrana normală după meniul stabilit de la centrele de reprovizionare, astfel:

— Divizia 3-a Munte de la Beiuș, ulterior de la Brad.

b. Animalele: de la aceleași depozite, centre exploatare sau prin cumpărături din zonă.

Munițiuni: unitățile vor lua asupra lor câte una unitate de foc pe om și una unitate de foc pe trăsură.

Reaprovizionări de la depozitele Beiuș, ulterior de la Gura Sada.

Ca mijloace de transport pentru reaprovizionări se pune la dispoziție 2 coloane de transport a câte 120 căruțe de la C.T. Bihor.

Evacuările de bolnavi și de răniți se vor face la Spitalul din Brad.

Evacuările veterinare la Spitalul din Brad.

Divizia dă ordinul de operații No. 2/31364 din 25 VIII 1944. Misiunea Diviziei, cea ordonată de Corpul 7 Teritorial prin ordinul de operații No. 1.

Ideia operativă a Diviziei:

— a interzice cât mai mult posibil pătrunderea peste frontieră.

— sub presiunea forței superioare inamice, elementele de pe frontieră întârzie înaintarea inamicului pînă pe aliniamentul Agriș—Ineu—Ucuiș—Vintere—Dîmbul Hodîșanului—D. Văratecului — 834 — Măgura Roșianilor 1482 — Varfurașul 1717, unde Divizia rezistă cu grosurile.

În caz de forțe prea mult superioare, la ordin se va rezista succesiv pe aliniamentul: Taur—Mănerău—Archiș—Beiuș, D. Merișorul 687 și aliniamentul Săvirșin—Gurahonț, Vrf. Britei 1758, Calota, asigurînd tot timpul dreapta dispoziției pentru infiltrările inamice prin munți, în special pe Valea Iadului, Valea Drăganului, Valea Calatele.

Dispozitiv și misiuni

— Regimentul 85 Infanterie (instrucție) barează V. Crișului Alb.

— Grupul 6 V(înători) Munte [Batal. 6 și 11 V.M.], avînd în sprijin Divizionul 1 și 9 Aruncătoare, barează direcțiile de pătrundere de pe Valea Crișului Negru și comunicația Dămeș—Roșia, făcînd efortul cu Batalionul 11 V.M. + Divizionul 1 Aruncătoare + 1 secție A.A., iar cu Batalionul 6 V.M. + Divizionul 9 Aruncătoare, barînd direct comunicația Dămeș—Roșia, supraveghînd cu posturi fixe și patrulare regiunea de munte împădurită din partea de est a sectorului.

Pentru siguranța spatelui, Batalioanele fixe Regionale se repartizează astfel: — cel de la Buteni, Regimentului 85 Infanterie (Instrucție), iar cel (de la) Beiuș Grupului 6 V. Munte, acestea rămînînd la misiunea lor inițială, subordonîndu-se tactic Regimentului și Grupului respectiv.

Conduita în luptă va fi următoarea:

— Regimentul 85 Infanterie (Instrucție) și Batal. V.M. trimit pentru întărirea frontierei detașamente înaintate de tăria maximum o companie de Batalion.

Aceste Detașamente în legătură cu Grănicerii în caz de atac inamic, mențin la maximum posibil frontiera.

La inamic superior duc lupta de întîrziere pe direcții pînă la aliniamentul poziției de rezistență.

Grănicerii, din momentul atacului inamic se subordonează comandanților acestor Detașamente.

Deplasarea unităților și intrarea în dispozitiv începe în dimineața zilei de 26 VIII 1944, ora 6, instalarea grosului fiind terminată pînă în seara zilei.

Rezerva Diviziei:

— Dublura Batalionului 6 V.M. + Comp(ania) 39 A.A. + Școala Subof(iteri) Artilerie, cu misiunea de a fi în măsură de a interveni pe direcțiile Spinuș—Petraș—Roșia; Beiuș—Vintere și Beiuș—Șoimi.

Va recunoaște și organiza o poziție de oprire pe aliniamentul D. Gropilor—D. Miersig—Mezieș cota 306.

Comp. 39 A.A., cu misiune principală de intervenție A(anti) C(ar), în special pe direcția Beiuș—Vintere; misiunea secundară — apărarea A(nti) A(eriană) a Beiușului

Ordinul de operații, dosar nr. 31, fila 71/75.

Schița anexă.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 544, dos. nr. 23, f. 4—5)

10

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6 VINĂTORI MUNTE, DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 25 AUGUST 1944

25 august 1944

Bat(alioanele) 6 și 11 V. Munte se deplasează în zona Roșia și Holod. Bat(alionul) 21 V. Munte rămâne în afara comunei Târcaia, continuând echiparea și dotarea cu armament, fiind gata în același timp de a primi ordine și a fi în măsură de intervenție în orice moment.

Pe frontieră s-au semnalat mișcări de trupe care făceau lucrări de sapă.

Bat(alionul) 21 V(inători) Munte la ora 22 se deplasează din comuna Târcaia în cazarma Bat. 6 V Munte din Beiuș.

Timpul: frumos. Drumurile: practicabile. Pierderi: nimic. Consum de muniții: nimic.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 742, dos. nr. 4, f. 1).

11

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 25 AUGUST 1944

25 august 1944

Conform ordinului Domnului General Mociulschi Leonard, comandantul Diviziei 3-a Munte, Batalionul 6 Vinători Munte recruți se contopește cu P.C. Batalionului 6 V. Munte sub denumirea de Batalionul 6 Vinători Munte. Se procedează la organizarea și dotarea Batalionului.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 146, dos. nr. 1, f. 84)

12

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 25 AUGUST 1944

25 VIII 1944

În dimineața zilei s-a instalat la Beiuș, P(unctul) C(omandă) al Diviziei 3-a Munte. Comandanții de Batalioane și Divizioane sînt chemați la P(unctul) C(omandă) Divizie, pentru a primi ordine. Cu această ocazie s-a dispus organizarea unui Batalion

operativ din partea complimentară și recruți încadrându-se 3 companii, pușcașii a 3 plutoane, o companie Arm(ament) greu și o companie comandă.

Orele 14,00. Se trece la organizare. Se întâmpină mari greutăți din cauza lipsei în dotare cu echipament și materiale. Lipsesc bocanci, saci merinde, foi cort, ranițe, ciorapi etc.

Orele 23,00. Batalionul primește ordinul pregătitor de marș nr. 3, conform căruia Batalionul 11 Vânători de Munte P. (O.) se deplasează în zona Răbăgani pentru a se instala pe poziție. Ordinul prevede că Batalionul să fie de marș pentru orele 6,00 (în) dimineața zilei de 26 august 1944.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 159)

13

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 22 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 25 AUGUST 1944

25 august 1944

Instrucție. La instrucția de luptă companiile pregătesc exercițiul: Plotonul întărit cu o grupă de mitralieră și o piesă de brandt în executarea unei incursiuni. Acest exercițiu se repetă în seara acestei zile. Plotonul călări excută: Grpa (grupa) călare cu patrula de cercetare independentă.

În după masa zilei se execută instrucția tragerii și trageri cu armamentul automat german.

Se continuă pregătirea de plecare a Batalionului.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 164*, dos. nr. 1, f. 69)

14

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 26 AUGUST 1944

25 VIII 1944

Divizionul se află în aceeași situație.

La orele 23 se primește ordinul de operații pregătitor de marș nr. 3 al Diviziei 3-a Munte, prin care se ordonă plecarea Divizionului în comuna Răbăgani [Dos. nr. 30, fila nr. 34].

La orele 23,30 Divizionul dă bateriilor ordinul de operații cu No. 267 prin care se ordonă ca pînă în dimineața zilei de 26 VII '44, orele 6, bateriile să fie gata de marș [Dos. nr. 30, fila nr. 30].

Bateriile 1, 2, 3 se încadrează fiecare cu cîte 3 aruncătoare de 120 mm.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 594*, dos. nr. 3, f. 69)

15

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 9
TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 25 AUGUST 1944**

25 august 1944

Toți comand(anții) de unități am (au) fost chemați la ora 9 la Divizie, pentru a primi ordine. La orele 12 s-a primit ordin pregătitor de m(arș) nr. 3 prin care i se ordonă ca în ziua de 26, ora 6 dimineța, să ne deplasăm cu întreg Divizionul cantonînd în satul Căbești. Tot la ora 12 am primit ordin verbal de la Domnul comandant al Diviziei 3-a, să primesc 9 branduri și 185 cai de la Divizionul 1 Tunuri Munte.

Întrucit nu mă puteam deplasa cu întreg Divizionul în ziua de 26, din cauza primirii materialelor și cailor, am primit aprobarea verbală de la Domnul General, comandantul Diviziei 3-a, să mă deplasez în ziua de 26 cu una baterie, iar în ziua de 27 cu restul Divizionului. Bateriile au executat primirea materialului și cailor de la Divizionul 1 Tunuri Munte.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 601*, dos. nr. 1, f. 73)

16

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3 MUNTE,
DIN 26 AUGUST 1944**

26 august 1944

Batalioanele 6 și 11 V. Munte și Divizioanele 1 și 9 Arunc(ătoare) se deplasează în sectoarele ordonate prin ordinul de operații nr. 2.

Prin ordinul de operații nr. 3 C(orpul) 7 Teritorial ordonă a se construi bariade la punctele obligate de trecere pe căile de pătrundere.

M. St. Major comunică, că Divizia va rămîne pe loc, iar transporturile plecate a(u) fost întoarse din stațiile de unde au ajuns.

Recunoașterile făcute arată că maghiarii au luat măsuri pentru întărirea poziției frontierei, astfel în comuna Păușa s-a instalat o companie care execută lucrări de sapă.

Recunoașteri slabe pe șoseaua Tulca-Salonta. Avioane izolate germane au zburat la mică înălțime dinspre nord-vest spre nord-est, în spațiul aerian din sectorul Diviziei.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 23, f. 5)

17

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6
VINĂTORI MUNTE, DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 26 AUGUST 1944**

26 august 1944

Bat(alioanele) 6 și 11 V(inători) Munte intră în dispozitiv de apărare în zonele ordonate și încep lucrările de organizare a terenului. Comandanții de batalioane și cu comandanții de companii fac recunoașteri în zonele probabile de infiltrare a inamicului. Mai multe pichete de grăniceri au fost atacate de formațiuni armate maghiare. Aviația germană sboară la înălțimi mari executând sboruri de recunoaștere pe toată frontiera.

Timpul: frumos. Drumurile: practicabile. Pierderi: nimic. Consum de muniții: nimic.

Ofițer cu operațiile,
Lt. rez. Vasile Chișu

Văzut,
Comandantul Grupului 6 V. Munte,
Lt. Colonel Vasile Costin

(A.M.A.N., M.St.M., fond 742, dos. nr. 4, f. 1)

18

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 26 AUGUST 1944**

26 august 1944

Conform ordinului de operații Nr. 2 transmis de Divizia 3-a Munte cu nr. 31364/1944, Batalionul 6 Vtori Munte se deplasează în satul Căbești cu misiunea: de a bara direct comunicația Damiș—Roșia, supraveghind cu posturi fixe și patrula regiunea de munte împădurită din partea de est a sectorului. Batalionul s-a deplasat în următoarea ordine de bătaie (...).

(A.M.A.N., M.St.M., fond 146, dos. nr. 1, f. 84)

19

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 21
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 26 AUGUST 1944**

26 august 1944

La orele 9 dimineața Batalionul, mai puțin plotoanele trimise pe frontieră, au părăsit comuna Târcaia, stabilindu-se în cazarma Batalionului 6 Vinători Munte Beiuș.

- Pe frontieră: nimic de semnalat.
- În aer: nici o acțiune din partea inamicului.
- Timpul frumos, drumurile practicabile.
- Pierderi: nimic. Consum de muniții: nimic.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 163*, dos. nr. 1, 82)

20

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 9 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 26 AUGUST 1944

26 august 1944

La ora 16 Bateria 1-a se pune în mișcare cu direcția Căbești. La ajungerea capului coloanei la 1 km sub Căbești se oprește, nefiind loc de cantonat în comuna Căbești. La orele 19 Comand(antul) Bateriei 1-a a luat contact cu comand. Batalionului 6 Vinători Munte în vederea operațiunilor ce vor urma. Bateria 1-a a intrat în cantonament în Josani la orele 18,30, bateriile 2, 3 și comandă se pregăteau în vederea plecării.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 601*, dos. nr. 1, f. 73)

21

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 27 AUGUST 1944

27 august 1944

Misiunea Diviziei aceiași ca în ordinul de operații Nr. 2. Dispozitivul neschimbat. Corpul 7 Teritorial, cu ord. telegrafic nr. 48 din 27 VIII 1944, pune la dispoziția Diviziei Școala Subofițeri Tinca și Școala ofițeri rezervă Ineu [Sebiș]. Fiecare din aceste școli vor avea organizate câte un Batalion operativ care vor fi întrebuințate inițial pentru organizarea terenului în apropierea cantonamentelor actuale. Divizia ordonă Regimentului 85 Inf(anterie Instrucție) să ia sub comanda sa Batalionul organizat de Școala ofițeri Ineu, pentru lucrări de organizarea terenului, în cadrul misiunii acestui Regiment.

Se ordonă Divizionului 3 Arunc(ătoare), de la Brad, să se deplaseze la Beiuș cu începere de la 28 VIII 1944.

Inamicul întărește poziția instalând tunuri pe dealul Beznea și executând lucrări de apărare în zona Brateca—Șuncuiș. Trupele germane și maghiare în marș pe șoseaua Oradea—Cluj, cu direcția Huedin.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 23, f. 6)

22

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6
VINĂTORI MUNTE, DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 27 AUGUST 1944**

27 august 1944

Bat(alioanele) 6 și 11 V(inători) Munte execută lucrări de org(anizarea) terenului iar companiile din rezervă fac instrucție cu ofițerii respectivi. Pe frontieră și în aer nici o acțiune din partea inamicului. Timpul: frumos. Dru-murile: practicabile. Pierderi: nimic. Consum de muniție: nimic.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 2)

23

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 27 AUGUST 1944**

27 VIII 1944

Domnul Colonel Cârnă Gheorghe, comandantul Grupului 6 V(inători) M(unte), se deplasează la P(unctul) C(omandă) Batalion pentru a verifica dispozitivele și a realiza o colaborare între Batalionul 11 V. Munte și unitățile de codru din sectorul Batalionului.

În tot restul zilei nimic deosebit.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 159)

24

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 1
TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 27 AUGUST 1944**

27 VIII 1944

Se primește ordinul de operații nr. 2 al Batalionului 11 V.M., (dos. nr. 50, fila nr. 1), în sprijinul căruia urma să acționeze Divizionul.

Batalionul 11 V.M. intră în dispozitiv în regiunea Vintere—Căpilna.

Divizionul dă bateriilor ordinul să ocupe următorul dispozitiv:

— Bateria 1-a Vintere

— Bateriile 2 și 3 Căpîlna.

La orele 14 bateriile se pun în marș spre poziții.

La orele 20 bateriile sunt instalate în pozițiile ordonate.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond* 594, dos. nr. 3, f. 69)

25

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 9 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 27 AUGUST 1944

27 august 1944

La ora 17 întreg Divizionul se pune în marș în direcția Josani. La orele 20 Divizionul cantonează în satul Josani.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond* 601, dos. nr. 1, f. 73)

26

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 28 AUGUST 1944

28 august 1944

La cererea Diviziei, Corpul de Munte cu ordinul nr. 236 699 din 28 VIII 1944, face cunoscut că Divizia poate dispune de Batalionul 3 Pionieri Munte.

Ca urmare Divizia ordonă Bat(alionului) 3 Pionieri Munte să se deplaseze la Beiuș prin marș pe jos, cu începere din ziua de 29 VIII 1944.

În dimineața zilei, Divizionul 3 Obuziere Munte se pune în marș de la Brad cu direcția Beiuș.

Divizia dă ordinul de operații No. 3/31 560 din 28 VIII 1944, în care:

— Situația, misiunea și ideia de operativă, ca în ordinul No. 2 [neschimbat].

— Dispozitivul și misiuni [ca și în schița anexă] cu modificări față de ordinul de operații no. 2.

— Se modifică limita de despărțire între Batalioanele 6 și 11 V. Munte. Se fixează precis unitățile care să bareze direcțiile favorabile de pătrundere pentru inamic.

Se fixează misiuni Școalei Subofițeri Tinca și Școalei ofițeri de rezervă Gura-honț pusă sub ordinul Diviziei 3-a Munte.

Prin ordinul special Nr. 4/31 562 se fixează întrebuintarea rezervei [Bat. 21 V. Munte].

(A.M.A.N., M.St.M., *fond* 544, dos. nr. 23, f. 6)

27

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6
VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 28 AUGUST 1944**

28 august 1944

Bat. 6 și 11 V. Munte execută lucrări de org(anizarea) terenului și program de instrucție. Companiile cercetare din ambele batalioane organizează patrulă de cercetare și recunoaștere înspre înainte pînă la pichetele de Grăniceri de pe frontieră.

Aviația inamică execută sboruri de recunoaștere iar pe frontieră nimic de semnalat.

Timpul: frumos. Drumurile: practicabile. Pierderi: nimic. Consum de muniție: nimic.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 2)

28

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 22
VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 28 AUGUST 1944**

28 august 1944

Domnul Maior Chiciulescu Petre, comandantul Batalionului ordonă executarea unui marș de încercare cu tot Batalionul și trenul de luptă și regimentar, avînd toate materialele încărcate pe căruțe, caii samarizați și muniția repartizată pe oameni și la teren. Marșul se execută pe direcția: Roșia Montană — Gura Roșiei, distanța 6 km.

Marșul se execută pe formațiuni subțiri, îndeosebi se ține seama de eșalonarea căruțelor pentru a preveni un atac al aviației.

La critică se scot învățămintele despre modul cum trebuie să mărșăluiască un Batalion în zona de operații.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 164*, dos. nr. 1, f. 69)

29

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 1
TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 28 AUGUST 1944**

28 VIII 1944

Bateriile execută lucrări de organizarea terenului în pozițiile ocupate.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 594*, dos. nr. 3, f. 69)

30

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 9
TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 28 AUGUST 1944**

28 august 1944

La ora 6,30 subsemnatul cu comand(anții) de baterii am fost chemați la P.C. Batalion 6 Vinători Munte pentru a face recunoaștere în regiunea Roșia.

Bateriile au executat cu instructorii de la Batalionul 6, instrucție la Brandturi și curățirea materialului.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 601, dos. nr. 1, f. 73)

31

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3 MUNTE,
DIN 29 AUGUST 1944**

29 august 1944

Nimic deosebit de semnalat în sectorul apropiat.

Din informațiile agenților, se deduce că inamicul masează trupe de ambele părți ale șoselei Oradea—Beiuș și pădurile din jurul comunelor Mierlău și Băile Felix.

Divizionul 3 Arunc(ătoare) în executarea celei de a 2-a etape de marș ajungînd în seara zilei la Vașcău.

Batal. 3 Pionieri Munte de la Brad se pune în marș în dimineața zilei cu direcția Beiuș.

Realizarea dispozitivului prevăzut în ordinul de operații No. 3 din 28 VIII 1944 în curs de executare.

Prin ordinul special No. 4 se fixează misiunea rezervei astfel: Bat(alionul) 21 V(inători) M(unte), mai puțin Comp(ania) cercetare care se pune la dispoziția Bat(alionului) 6 V(inători) Munte, cu misiunea:

— intervenție prin contraatac sau întărirea poziției pe direcția Pocola — Răbăgani — Vintere și pe direcțiile Delani — Remetea — Roșia.

— Organizarea și apărarea unei poziții de oprire pe pădurea orașului Beiuș — Limeic 248.

— Batalionul va face recunoașteri de (pe) teren și va intra în dispozitiv în dimineața de 30 august 1944; va lăsa o companie în cazarmă ca unitate de alarmă.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 544, dos. nr. 23, f. 6—7)

32

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6
VINĂTORI MUNTE, DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 29 AUGUST 1944**

29 august 1944

Batalioanele execută lucrări de organizarea terenului. Comandanții de batalioane împreună cu comandanții de companii fac recunoașteri în sectoarele respective. Companiile din rezervă fac instrucție după programul dat de batalioane.

Pe frontieră și în aer nimic de semnalat.

Timpul: frumos. Drumurile: practicabile. Pierderi: nimic. Consum de muniții: nimic.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 2)

33

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 29 AUGUST 1944**

29 august 1944

Domnul Colonel Cârnu, comandantul Grupului 6 Vinători Munte, împreună cu Domnul Maior Clăianu Ioan, comandantul Batalionului 6 Vinători Munte și toți comandanții de companii, au plecat în recunoaștere. Companiile au executat programul de instrucție.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 146*, dos. nr. 1, f. 86)

34

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 29 AUGUST 1944**

29 VIII 1944

Orele 8,30. Comandantul Batalionului 11 Vinători de Munte, Maior Cristescu Nicolae, verifică dispozitivul companiei 1-a de la Căpilna.

Orele 10,30. Căpitanul Ungureanu Dumitru comanda(ntl) Companiei 3-a raportează după informații neverificate, în zona Cordău, Betfia, ungurii au și amplasat din nou un Batalion.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 160)

35

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 21
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 29 AUGUST 1944**

29 august 1944

Conform ordinului Diviziei 3-a Munte Nr. 31562 din 28 august 1944, comandantul Batalionului 21 Vinători Munte împreună cu ofițerul cu operațiile au făcut recunoașterea în direcțiile de intervenții luând legătura cu Batalionul 11 și 6 V. Munte

- Pe frontieră și în aer, nimic de semnalat.
- Timpul frumos, drumurile practicabile.
- Pierderi nimic.
- Consum de muniții: nimic.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 163, dos. nr. 1, f. 83)

36

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 22
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 29 AUGUST 1944**

29 august 1944

Divizia 3-a Munte ordonă telefonic Batalionului 22 V. Munte să se deplaseze în zona Călățele unde să previe orice încercare inamică de a trece frontiera și a pătrunde pe teritoriul român. Domnul comandant al Batalionului Maior Chiculescu Petre ordonă plecarea Batalionului pentru ora 6, dimineața zilei de 1 sept. 1944, pe itinerariul Abrud — Câmpeni — Albac — Belș — Călățele.

La plecare Batalionul a avut următoarea ordine de bătaie (...).

(A.M.A.N., M. St.M., fond 164, dos. nr. 1, f. 73)

37

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 1
TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 29 AUGUST 1944**

29 VIII 1944

Comandantul Divizionului inspectează Bateriile 1, 2 și 3 în poziții.

Bateria 2 și 3 execută trageri cu aruncătoare. De(oarece) s-a tras pentru prima dată cu acest material, tragerile s-au executat(t) în foarte bune condițiuni.

Materialul a răspuns cu multă precizie la comenzile date. Consum de muniție: 22 lovituri.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 594*, dos. nr. 3, f. 71)

38

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 9 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 29 AUGUST 1944

29 august 1944

La ora 6,30 subsemnatul, împreună cu comand(antii) de baterii și cu comandantul Grupului 6 V. Mte și cu comand. Batalionului 6 V. Mte, am plecat la recunoaștere în regiunea Albioara și Dîmbul Hudîșanului și a(m) stabilit linia ce urmează a fi ocupată de infanterie și amplasamente de artilerie. Bateriile au executat instrucția la brandturi și instrucția grupei de luptă.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 601*, dos. nr. 1, f. 73)

39

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 30 AUGUST 1944

30 august 1944

Comandantul Diviziei însoțit de șeful Biroului operații și comandantul Grupului 6 V. Munte merg la recunoaștere pe direcția Roșia — Damiș și Călățea.

Dispozitivul prevăzut în ordinul de operații nr. 3 a fost realizat.

Divizionul 3 Aruncătoare a sosit în zonă și cantonează la Drăgănești.

Batalionul 3 Pi(oneri) Munte a executat etapa 1-a Brad—Vârfuri.

Aviația aliată a bombardat Oradea Mare și aeroportul. De asemenea poziții de artilerie maghiară de pe hotarul comunei Betfia.

Între Păușa și Chișirid pe frontieră s-au descoperit poziții defensive ocupate de trupe ungare.

Corpul 7 Teritorial cu ordinul telegrafic No. 311/1944 face cunoscut că limita de est a Diviziei rămîne cea ordonată de Corpul 7 Teritorial anterior.

Divizia va lua imediat în subordine Bat(alionul) 5 Moți și Bat(alionul) 12 V. Munte Cîmpeni.

Cu ord. No. 303/1944 telegrafic C. 7 T. face cunoscut dislocarea Batalioanelor Fixe Regionale (Bat. Codru) — Beiuș, — Bat. Criș la Buteni, Bat. Someș la Beliș, Bat. Bihor la Cîmpeni și Batalionul Arieș la Abrud.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 23, f. 7)

40

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6
VINĂTORI MUNTE, DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 30 AUGUST 1944**

30 august 1944

Batalioanele continuă lucrările de organizarea terenului și instrucția după program.

În conformitate cu ord. Diviziei 3-a Munte, Bat. 21 V. Munte mai puțin comp. de cercetare, care este pusă la dispoziția Bat(alionului) 6 V(inători) Munte, ocupă un sector în zona orașului Beiuș, astfel: Dealul Glimeia cota 248 — șoseaua Beiuș — Delani cu limita dreaptă botul de deal indicat vest Pădurea orașului, cu misiunea de a organiza și apăra aceste puncte.

Timpu: frumos. Drumurile: practicabile. Pierderi: nimic. Consum de muniții: nimic.

Ofițer cu operațiile,
Lt. rez. Vasile Chișu
Văzut,

Comandantul Grupului 6 V. Munte,
Lt. Colonel Vasile Costin

(A.M.A.N., M.St.M., fond 742, dos. nr. 4, f. 2)

41

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 30 AUGUST 1944**

30 august 1944

Compania locotenent Munteanu s-a deplasat de la Căbești spre poziția fixată, pentru a intra în dispozitiv și a executa lucrări de sapă. Restul companiilor au executat programul de instrucție. După masă pregătirea în vederea deplasării în comuna Roșia.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 146, dos. nr. 1, f. 86)

42

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 30 AUGUST 1944**

30 VIII 1944

Se primește ordinul de operații nr. 3 completarea la ordinul de operații nr. 2 al Diviziei 3-a Munte din 28 august 1944, după care Batalionul a dat ordin companiilor

să amelioreze lucrările de organizare la teren, care s-a(u) executat conform schiței nr. 2 și dispozitivul Batalionului rămîne același.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 160)

43

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 22 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 30 AUGUST 1944

30 august 1944

Instrucție, trageri și pregătire pentru plecare.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 164*, dos. nr. 1, f. 70)

44

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 9 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 30 AUGUST 1944

30 august 1944

Subsemnatul, am fost la P(unctul) C(omandă) (al) Batalionului 6 V. Mte Căbești, pentru a primi ordine în vederea deplasării înainte. Bateriile au executat instrucție la brandturi, curățirea materialului și echipamentului.

La orele 23 am dat ordin bateriei I-a să se pregătească de deplasare a doua zi și a ocupa poziție de tragere la 2 km., sud cantonul km. 31, în sprijinul comp(aniei) la supraveghere est.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 601*, dos. nr. 1, f. 73)

45

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 31 AUGUST 1944

31 august 1944

Comandantul Diviziei, șeful Biroului 3, comandantul Grupului 6 V. Munte execută o recunoaștere în teren pe direcția Stîna de Vale — Valea Iadului.

Cu ordinul telegrafic No. 414/1944, C. 7 T., ordonă din nou a se întinde zona de acțiune pînă la limita de est la C. 7 T.

„Luați în subordine toate forțele organice, deci cele de la Cîmpeni și Abrud, precum și cele 5 Batalioane Fixe Regionale comunicate cu ordinul 303 din 30 VIII 1944. Se va raporta de executare și asupra dispozitivului luat pentru închiderea direcției Huedin — Călățele și al Văiei Arieșului dinspre est.”

Prin ordinul telegrafic No. 3148/1944 Divizia pune Școala ofițeri rezervă Ineu sub ordinele Regimentului 85 Inf. (Instrucție), pentru a fi întrebuințată în cadrul misiunii primite.

Prin ordinul telegrafic No 408 C. 7 T. face cunoscut că Școala de ofițeri rezervă Ineu nu va fi întrebuințată operativ, elevii anului II urmînd a pleca imediat la Corpuri. Se face cunoscut aceasta Școalei și Regimentului 85 Infanterie (Instrucție), care o va întrebuința numai pentru organizarea terenului.

Grupul 6 V. Munte, luînd sub comandă Batalioanele Regionale Fixe Someș, Bihor și Arieș, se vor deplasa cu începere de la 1 IX 1944, ora 6, pentru a bara direcția Huedin, Călățele, Bălcești și Valea Arieșului (...)

(A.M.A.N., M.St. M., fond 544, dos. nr. 23, f. 7—8)

46

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 31 AUGUST 1944

31 august 1944

Batalionul a plecat din Căbești cu compania 2-a la nord de Roșia, la punctul numit Gura Văii din Roșia, iar compania 3-a Armament greu și comanda în satul Roșia.

Domnul maior Clăianu Ioan, împreună cu domnul locotenent-colonel comandantul Divizionului 9 Tunuri Munte și cu comandantul Companiei 3-a, au plecat la recunoaștere, pentru a fixa la teren locul companiei 3-a și a Divizionului 9 Tunuri Munte, pe Dealul Gorunașului și Frășinoasa.

Ajutantul Batalionului 6 V. Munte P.O.,

Sublt. Guțu Alexandru

Văzut

Comandantul Batal. 6. V. Munte
P(artea) O(perativă),

Mayor Clăianu Ioan

(A.M.A.N., M.St.M., fond 146, dos. nr. 1, f. 86)

47

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 31 AUGUST 1944**

31 VIII 1944

Orele 11,20. Comandantul Batalionului 11 Vinători de Munte P(artea) O(perativă), Maior Cristescu Nicolae inspectează compania 3-a și Compania 1-a, trecînd la fiecare amplasament de pușcă mitralieră și-a exprimat părerile personale și a dat indicațiuni și sfaturi în vederea desfășurării lucrărilor. Totdeodată întărea moralul viitorilor luptători în ostilitățile al căror început se prevedea. În același timp a dat ordin verbal să se ia măsuri de siguranță pe timpul nopții, prin santi-nele la comandament și P(unct) C(omandă) companie și prin patrulă care făcea(u) siguranța satului de la ieșirea din sat pe șosea pînă la depărtarea de 2 km.

Comandantul Batalionului 11 V. Munte P.O.,

Maior Vasile Mihuțoiu

Ofițer cu operațiile,

Slt. rez. Jurianu Alexandru

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 160)

48

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 21
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 31 AUGUST 1944**

31 august 1944

Batalionul se află în curs de organizare a poziției, continuînd cu programul de instrucție a trupeî aflate în rezervă.

Pe pămînt și în aer nici o activitate din partea inamicului. Timpul frumos, drumurile practicabile. Pierderi: nimic. Consum de muniții: nimic.

Comandantul Batalionului 21 Vinători Munte,

Lt. Col. Wagner Erwin

Ofițer cu operațiile,

căpitan Pain Theodor

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 163*, dos. nr. 1, f. 83)

49

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 22
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 31 AUGUST 1944**

31 august 1944

Dimineața instrucție. După masa program administrativ, baia trupei și împachetarea pentru plecare pe zona de operații.

Comandantul Batalionului 22 V. Munte,
Maior Petre Chiciulescu

(A.M.A.N., M.St.M., fond 164, dos. nr. 1, f. 70)

50

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 1
TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 31 AUGUST 1944**

31 VIII 1944

Bateriile execută program de instrucție și lucrări de organizarea terenului în noile poziții.

Comandantul Divizorului 1 Tunuri Munte P.O.,
Maior Radu Negoescu

Ofițer cu operațiile
Locot(enent) rez.,
Zdrafculescu Dumitru

(A.M.A.N., M.St.M., fond 594, dos. nr. 3, f. 71)

51

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 9
TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 31 AUGUST 1944**

31 august 1944

La orele 6,30 subsemnatul, împreună cu comand. bateriilor 2-a, 3(-a), comandă și comand. Batalionului 6 V. Mte, am plecat la recunoaștere în regiunea dealul Frăsinoasa, cota 789.

La orele 11 bateria 1-a se deplasează cu direcția Roșia pentru a ocupa poziția de tragere ordonată.

Bateriile 2-a, 3-a și comandă au executat instrucția la brandturi (și) a grupei de luptă.

Comandantul Divizionului 9 Tunuri Munte P(artea) O(perativă),
Maior Eraclide Ioan

(A.M.A.N., M.St.M., fond 601, dos. nr. 1, f. 73)

52

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 1 SEPTEMBRIE 1944

1 septembrie 1944

În dimineața zilei se execută recunoașteri în zona Vintere—Tinca—Șoimi de către Statul Major și comandanții Artileriei și Infanteriei.

Batalionul 3 Pionieri Munte sosește în zonă, cantonînd în Pocola.

Se prezintă Pretorul Diviziei și Serviciul Pretorial iar din Compania de Poliție un pluton, trimiși de Legiunea Jandarmi Deva.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 544, dos. 23, f. 19)

53

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 1—6 SEPTEMBRIE 1944

Divizia 3-a Munte

Grupul 6 Vinători Munte

JURNAL DE OPERAȚII

pe timpul de la 1 sept. pînă la 30 septembrie 1944

1 septembrie 1944

Grupul 6 V. Munte continuă cu lucrările de organizarea terenului și cu programul de instrucție a trupei.

În aer și pe pămînt nici o activitate din partea inamicului.

Timpul: frumos. Drumurile: practicabile.

Pierderi: nimic. Consum de muniții: nimic.

2 septembrie 1944: Idem
3 septembrie 1944: Idem
4 septembrie 1944: Idem
5 septembrie 1944: Idem
6 septembrie 1944: Idem

(A.M.A.N., M. St. M., fond 742, dos. nr. 4, f. 6)

54

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 5 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 1 SEPTEMBRIE 1944

1 septembrie 1944

(...) La orele 14,30 Batalionul organizat și încadrat se încolonează în curtea cazărmii, unde, după o viguroasă manifestație patriotică, se pune în marș pe direcția Roșia Montană—Lupșa—Baia de Arieș—Sălciua—Lunca Arieșului.

La orele 23 Batalionul staționează în pădurea pe marginea șoselei naționale, în liziera de n.e. a localității Baia de Arieș.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 145, dos. nr. 2, f. 86—87)

55

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 1 SEPTEMBRIE 1944

1 septembrie 1944

Compania comandă, Armament greu și a 3-a continuă instrucția. Compania 1-a și plotonul de Pionieri continuă lucrările de sapă. Dl. Major Clăianu împreună cu Dl. Major, Comandantul Divizionului 9 T. Munte, pleacă la recunoaștere în regiunea Dealul Poienii și Dealul Fântânelelele.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 146, dos. nr. 1, f. 89)

56

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 1 SEPTEMBRIE 1944

1 IX 1944

Orele 9,30. În sectorul Batalionului un avion inamic din direcția Beiuș spre Oradea, la mare înălțime, activitate de recunoaștere, a mitraliat fără victime.

Avioane aliate au bombardat Oradea și Salonta între orele 9—12.

În cursul zilei, comandantul Batalionului 11 V. Munte, Maior Cristescu Nicolae, a inspectat compania 3-a, compania 1-a, interesându-se la fața locului de realizarea noului dispozitiv.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 164)

57

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 21 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 1—5 SEPTEMBRIE 1944

1 septembrie 1944

Batalionul a continuat cu lucrările de organizarea terenului și cu programul de instrucție a trupei aflate în rezervă.

— În aer și pe pământ nici o activitate din partea inamicului.

— Timpul frumos, drumurile practicabile.

— Pierderi: nimic. Consum de muniții: nimic.

2 septembrie 1944: Idem

3 septembrie 1944: Idem

4 septembrie 1944: Idem

5 septembrie 1944: Idem

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 163*, dos. nr. 1, f. 86)

58

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 22 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 1 SEPTEMBRIE 1944

1 septembrie 1944

Ora 6 Batalionul se găsește încolonat cu capul coloanei spre ieșirea de (...) a comunei Roșia Montană. La ora 6 M. Cdt. al Batalionului ordonă plecarea pe itinerariul ordonat. La fiecare 50' se dă haltă orară. Spre ora 11 căldura fiind tot mai năbușitoare se ordonă oprirea Batalionului pe liziera de N. a comunei Secătura și reluarea marșului la ora 17. Trupa în acest timp ia masa și se odihnește. La ora 17 Batalionul își reia mișcarea. Se mărșăluiește și continuă astfel că la ora 24 Batalionul se găsește la Drada.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 164*, dos. nr. 1, f. 74)

59

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 1
VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 1 SEPTEMBRIE 1944**

1 IX 1944

Divizionul în aceleași poziții. Se execută program de instrucție la aruncătoare și se lucrează la organizarea terenului în pozițiile respective.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 594*, dos. nr. 3, f. 72)

60

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 12
VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 1 SEPTEMBRIE 1944**

1 septembrie 1944

În urma situației create prin încheierea armistițiului cu Rusia Sovietică, Batalionul 12 V. Munte, comandat de Lt. Colonel Lindenbach Ottmar, se formează din contopirea Bat(alionului) recruți cu Batalionul Marș, pregătit pentru plecarea pe frontul Moldovei. Organizare, dotare, instrucție.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 152*, dos. nr. 1, f. 44)

61

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 9
TUNURI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 1 SEPTEMBRIE 1944**

1 sept. 1944

Divizionul se află în sprijinul Batalionului 6 V. Munte în conformitate cu ord(inul) de operații nr. 2 al Grupului 6 V(inători) M(unte).

La orele 6,30 Bateriile 2 și 3 au pornit în marș pe direcția Josani—Roșia—Dameș, iar comandantul Divizionului, însoțit de comandanții de Baterii, a plecat înainte pentru recunoaștere.

La orele 9, Bateriile se găseau la partea de nord-vest a satului Roșia, unde au făcut o mică haltă, continuând apoi marșul pe defileul Roșia până la funicularul firmei „Boexig”, unde s-a stabilit locul T.L. al Divizionului.

După luarea mesei, Bateriile 2 și 3 au continuat marșul pînă la pozițiile recunoscute pe dreapta șoselei Roșia-Dameș și anume: Bateria 2 lîngă Bateria 1-a în dreapta km. 29 iar Bateria 3-a la km. 32.

P(unctul) C(omandă) al Divizionului se stabilește la canton km. 31.

Bateria comandă se reorganizează în grupe de luptă, făcînd siguranța Bateriilor în poziție și a Postului de Comandă.

Observatoarele: Bateria 3-a și Divizion pe dealul Fântînele cota 807, Bateriile 1 și 2 pe dealul Ruget, cota 841 și Frăsinoasa, cota 789.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 601*, dos. nr. 1, f. 75)

62

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 2 SEPTEMBRIE 1944

2 septembrie 1944

În dimineața zilei comandantul, însoțit de Statul Major și comandantul Grupului de Artilerie și Comandantul Grupului 6 V(inători) Munte, execută recunoașteri pe frontieră în zona Hidișelul de Jos și direcțiile Vintere—Ceica—Oradea și Holod—Lăzăreni.

Batalionul 5 și 22 V(inători) Munte, în curs de luarea dispozitivului pentru bararea Văiei Arieșului și direcția Călățele—Bălcești.

Postul de comandă al Grupului 3 V(inători) Munte se stabilește la Cămpeni.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 23, f. 19)

63

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 2 SEPTEMBRIE 1944

2 septembrie 1944

Compania 1-a, 3-a, plotonul 1 mitralieră, plotonul de Aruncătoare, grupa tunuri a—c. și plotonul de pioneri au executat lucrări de organizarea terenului prevăzute în ordinul de operații. Compania comandă și compania 2-a execută programul de instrucție conform programului.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 146*, dos. nr. 1, f. 89)

64

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 22 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 2—12 SEPTEMBRIE 1944

2 septembrie 1944

După un repaus de 2 ore, la orele 2, Batalionul își reia marșul iar la orele 11 a ajuns la Apa caldă unde se dă un nou repaus pentru masă și odihnă. Drumul greu.

cu diferențe la nivel mari, lipsa de apă fac să se resimtă atât oamenii neantrenați, cât și animalele.

La orele 15 se reia mișcarea iar în dimineața zilei de 3 septembrie 1944 întreg Batalionul intră în comuna Călățele.

Trupa trece în cantonament de odihnă. Ofițerii pleacă la recunoaștere.

În urma recunoașterii făcute se ordonă ocuparea poziției pentru seara de 3 sept. 1944, în dispozitivul: Compania 1-a și a 2-a în linia I-a (vezi schița), Compania cercetare la Mănăștureni, Compania 3-a în rezerva Batalionului.

Seara, după lăsarea întinericului, se intră în dispozitivul ordonat, executându-se lucrări de organizarea terenului.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 164, dos. nr. 1, f. 74)

65

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 5 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 2 SEPTEMBRIE 1944

2 septembrie 1944

La orele 6 Batalionul continuă înaintarea, ajungând în localitatea Lunca Arieșului la orele 12,30, organizându-se în bivuac, în vederea staționării.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 145, dos. nr. 2, f. 87)

66

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 12 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 2 SEPTEMBRIE 1944

2 sept. 1944

În conformitate cu ord. Div. 3-a Munte nr. /1944, Batal. primește ordin să rămână în rezerva Grupului 3 V. Munte în Cîmpeni, cu misiunea de a interveni în sprijinul Batalionului 22 V(înători) M(unte) aflat pe zonă la Călățele și în sprijinul Bat(alionului) 5 V.M., aflat în Lunca Arieșului, sfărîmînd prin contraatac orice eventuală pătrundere germano-maghiară.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 152, dos. nr. 1, f. 44)

67

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 1
TUNURI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 2 SEPTEMBRIE 1944**

2 IX 1944

Divizionul în aceleași poziții.

Se execută program de instrucție și lucrări de organizarea terenului în pozițiile respective.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 594*, dos. nr. 3, f. 72)

68

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 9
TUNURI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 2—12 SEPTEMBRIE 1944**

2—12 sept. 1944

Bateriile au făcut program de instrucție la Brandturi și instrucția grupei de luptă câte 2 ore pe zi iar restul timpului au executat lucrări de sapă pentru construirea amplasamentelor și adăposturilor. În ziua de 3 și 5 sept. a.e., Bateriile au executat trageri de regulare.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 601*, dos. nr. 1, f. 75)

69

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 5
VÎNĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOȚI „AVRAM IANCU”)
DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE,
DIN 3 SEPTEMBRIE 1944**

3 septembrie 1944

Se continuă cu organizarea unităților conform tabelelor Md. „A” și dotarea cu armamentul și echipamentul necesar.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 145*, dos. nr. 2, f. 87)

70

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6
VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 3 SEPTEMBRIE 1944**

3 septembrie 1944

(...) La orele 12,45 a sosit de la Beiuș detașamentul de grăniceri cu un efectiv de 348 trupă, 6 ofițeri și 3 subofițeri.

După masă s-au organizat Compania de cercetare.

Grănicerii, conform ordinului Diviziei, au fost împărțiți proporțional la toate companiile.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 146*, dos. nr. 1, f. 89)

71

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11
VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 3 SEPTEMBRIE 1944**

3 IX 1944

Plotonul din Hidișelul de Sus raportează:

Grănicerii Unguri nu mai patrulează în apropierea frontierei. Șoseaua Oradea minată. Două camioane au venit pînă la pichetul unguresc. Conform ordinului de operații nr. 3 al Diviziei 3-a Munte (nr. ... din ...) s-au executat lucrări de organizarea terenului, stadiul lor de această dată este cel din schița nr. 1.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 164)

72

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 12
VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 3 SEPTEMBRIE 1944**

3 sept. 1944

Misiunea neschimbată. Se continuă cu instrucția.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 152*, dos. nr. 1, f. 44)

73

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 1
TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 3 SEPTEMBRIE 1944**

3 IX 1944

Divizionul în același poziții. Bateria 2-a execută ședințele de tragere cu aruncătoare, trăgând 10 lovituri. (...)

Pe la orele 15 se prezintă de la P.S., Detașamentul de recruți, cari sunt repartizați pe baterii pentru completarea P(ărții) O(perative).

(A.M.A.N., M.St.M., fond 594, dos. nr. 3, f. 72)

74

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3 MUNTE,
DIN 4 SEPTEMBRIE 1944**

4 septembrie 1944

Nici un eveniment operativ important de semnalat.

Divizia dă ordinul de operații nr. 7 (Nr. 31 728) pentru întrebuintarea Pionerilor.

Situația inamicului cea cunoscută pînă la zi.

Misiunea Batal(ionului) 3 Pionieri Munte concură la apărarea sectorului prin baraje tehnice cu efortul pentru întărirea apărării în zona Crișului Negru (comunicațiile Dameș — Roșia — Beiuș; Oradea — Vintere — Beiuș și Salonta — Tinca — Beiuș).

De executat pe comunicațiile Dameș — Beiuș baricade pe comunicația Oradea — Beiuș. Verificarea și îmbunătățirea baricadelor construite de infanterie și grăniceri, construire de noi baricade, pregătirea distrugerii podurilor.

Pe șoseaua Salonta — Tinca — Vintere, pregătirea distrugerii podurilor.

Comandantul Batal. 3 Pionieri Munte va lua legătura cu Comandantul Grupului 6 V. Munte și ai Batal. 1 și 2 Grăniceri pentru punerea în situație și luarea de cunoștință asupra planurilor de acțiune în vederea unei perfecte colaborări.

Se va păstra în rezervă la Pocola un Plot(on) Pionieri cu toate materialele pentru o eventuală acțiune.

Armamentul greu și A.C., al Batalionului va fi întrebuintat pentru paza lucrărilor în special pe direcția Oradea — Beiuș.

Se vor face recunoașteri a canalului Felfogo și pîriul Gurbediu.

Va raporta pînă la 6 IX 1944 repartizarea Pionierilor pentru lucru. Pentru legături se va folosi la maximum rețeaua permanentă.

Cu ordinul telegrafic 100 058 din 4 IX 1944, Corpul 7 Teritorial ordonă Diviziei 3-a Munte să-și regrupeze în zona Beiuș — Gurbești — Curățele — Budureasa — Totoreni unitățile organice rămase în munții Bihor.

Batal. 22 V. Munte va rămîne în zona Călățele pînă la sosirea acolo a primelor unități din Divizia 2-a Munte.

Divizia ordonă imediat telefonic Grupului 3 V. Munte să deplaseze Batal. 5 și 12 V. Munte în zona Beiuș (D. 31, fl. 6).

(A.M.A.N., M.St.M., fond 544, dos. nr. 23, f. 19—20)

75

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 5
VINĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOȚI „AVRAM IANCU”)
DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE,
DIN 4 SEPTEMBRIE 1944**

4 septembrie 1944

În vederea acțiunilor ce vor urma se execută o recunoaștere pe culmea din fața satului Ocoliș, „Jidovina” și Valea Ocolișului, de către comandantul batalionului, ajutorul comandantului și ofițerul cu operațiile, în vederea organizării și ocupării unei poziții de apărare.

La orele 21 se primește ordin de la Divizia 3-a Munte de schimbarea zonei de operații a Batalionului și pregătirea în vederea mișcării pentru dimineața zilei de 5 septembrie a.c., pe direcția Beiuș, deplasarea ce se va executa în următoarele etape: Cîmpeni — Brad — Vîrfuri — Vașcău — Beiuș.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 145*, dos. nr. 2, f. 87)

76

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 4 SEPTEMBRIE 1944**

4 septembrie 1944

S-a continuat programul de instrucție.

La Companiile 1-a, 2-a și Armament Greu s-au continuat lucrările de sapă.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 146*, dos. nr. 1, f. 89)

77

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 4 SEPTEMBRIE 1944**

4 IX 1944

În gara Holod au fost găsiți 3 indivizi: Onița Lazco, Onița Ioan și Igrea Dumitru, toți din comuna Betfia-Bihor, din teritoriul cedat, care au trecut frontiera ungară în mod fraudulos. Din interogatoriul ce li s-a luat s-a(u) putut obține următoarele informații: Pichetul de Grăniceri de la Betfia-Bihor nu este ocupat de

nimeni. Pe șosea, la frontieră, între Ilișișelul de Jos — Băile Felix este un pichet ocupat de 6 soldați. Au fost mai înainte mai mulți dar la încheierea armistițiului au fost retrași la Haieu, unde pe marginea șoselei Haieu-Cordău, în porumbiște, au amplasate 4 tunuri. La Sînmartin (Grădina Plopilor) sînt amplasate 4 tunuri (amplasamente făcute în anul 1941), efectiv circa 180 oameni. Șoseaua și podurile spre Oradea minate. Pe dealul Betfia, circa 200 oameni cu 6 tunuri (Reg. 25 Hon.). Au lucrări de sapă, rețele de sîrmă ghimpată și cîmpuri minate. La Rontău, circa 3 companii pușcași +1 companie de mitraliere +1 companie comandă, execută șanturi anticare pe șosea în dreptul satului Rontău. Pe șosea la Moara Haieu o pușcă mitralieră.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 164)

78

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 4 SEPTEMBRIE 1944

4 IX 1944

La ora 8,30 sosește la P.C., în comuna Răbăgani, Maior Radu Negoescu, comandantul titular al Divizionului 1 Tunuri Munte, care a fost scutit medical pînă la această dată, avînd piciorul fracturat. Bateriile execută program de instrucție la aruncătoare.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 594*, dos. nr. 3, f. 72)

79

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 22 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 4 SEPTEMBRIE 1944

4 sept(embrie) 1944

Peste zi oamenii se odihnesc. La inamic se observă mișcări pe dealul Turdaului. Peste noapte se continuă lucrări de organizarea terenului. Peste zi este prins în sectorul companiei 2-a un spion inamic trimis pentru a culege informații asupra dispozitivului și forței noastre.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 164*, dos. nr. 1, f. 74)

80

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 12
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 4 SEPTEMBRIE 1944**

4 sept. 1944

Idem. La ora 18,40 se primește ordin telefonic nr. /944 al Div. 3-a Munte prin care se ordonă mișcarea Batalionului împreună cu compania marș și compania 39 lucru pe itinerariul: Abrud — Brad — Vașcău — Beiuș, marș ce urmează a se efectua în 4 etape, începînd cu dimineața zilei de 5 sept. 1944.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 152*, dos. nr. 1, f. 44)

81

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3 MUNTE,
DIN 5 SEPTEMBRIE 1944**

5 septembrie 1944

În dimineața zilei la ora 9 Batal. 5 și 12 V. Munte, precum și comanda Grupului, începe executarea marșului spre Beiuș (dos. 32, f. 10).

La ora 11,30 se primește raportul telefonic că la ora 6 în sectorul Batal(ionului) 22 V. Munte la Călățele inamicul, cu circa 2 companii maghiare, a atacat din direcțiile cotelor 638, 712 și 707 pe direcția dealul Mesteacănului. Atacul a fost respins și poziția menținută. După aceste(a) s-au menținut schimburi de focuri de infanterie și aruncătoare.

Pe direcția Baci — Budești numai focuri de infanterie.

Comandantul Companiei Fixe din Baia de Arieș raportează că o coloană moto-mecanizată inamică a pătruns pe valea Arieșului, ocupînd Burul.

S-a dat ordin Batal(ionului) 5 V. Munte care în marș spre Beiuș ajunsese în comuna Bistra (3 km nord-est Cîmpeni) să bareze Valca Arieșului.

Pînă în seara zilei Batal(ionul) 12 V. Munte și Comanda Grupului 3 V. Munte ajung în comuna Criștior, unde cantonează.

Cu ordinul telegrafic nr. 100 063 din 5 IX 1944 C(orpul) 7 T(eritorial) pune și Batal(ionul) 22 V. Munte în subordinea acestui comandament.

Batal(ionul) 11 V(inători) M(unte) informează că în zona Haieu — Cordău sînt amplasate 4 tunuri, iar pe Dealul Betfia sînt lucrări defensive cu rețele de sîrmă ocupate de circa 200 Maghiari din Reg. 25 Inf., avînd 6 tunuri. La Cheriș se găsește un Batal(ion) Maghiar cu 3 companii pușcași, una de mitraliere) și una comandă.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 23, f. 20—21).

82

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 5 SEPTEMBRIE 1944**

5 septembrie 1944

D-l Maior Clăianu a plecat în inspecție pe zonă.

S-a stabilit cu artileria tragerile ce trebuiesc executate în sectorul Companiilor din linia I-a.

Companiile Comandă, Cercetare și 2-a au continuat programul zilei.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 146*, dos. nr. 1, f. 89)

83

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 5 SEPTEMBRIE 1944**

5 IX 1944

Domnul Maior Comandant al Batalionului 11 V. Munte a inspectat compania de la Șoimi și Plotonul de Mitraliere de la Căpilna, cărora după mici modificări a dispozitivului le-a dat următorul ordin. Plotonul de mitraliere se subordonează operativ, Companiei 2-a din Batalionul 11 V. Munte, cu misiunea de rezistență, la liziera de nord-vest a satului Căpilna și legătura între Compania 1-a și 2-a. Sub presiunea unor forțe mult mai puternice se repliază luptând la liziera de nord-vest a satului Săldăbașul Mic, iar ulterior la Răbăgani, unde intră sub ordinele Companiei Răbăgani. În după amiaza zilei Domnul Comandant al Batalionului 11 V. Munte a inspectat Plotonul de la Cociuba Mare căruia i-a dat următorul ordin: Plotonul Pușcași Cociuba Mare se subordonează Companiei 1-a din Batalionul 11 V. Munte, cu misiunea de informații și întârzierea înaintării inamicului pe direcția Cociuba Mare — Șoimi. După care va fi întrebuințat pentru misiunea de siguranță. În timpul nopții s-a(u) făcut exerciții de alarmare, pentru a constata vigilența ostașilor.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 164—166)

84

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 5
VINĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOȚI „AVRAM IANCU”)
DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE,
DIN 5 SEPTEMBRIE 1944**

5 septembrie 1944

La orele 8 Batalionul se pune în marș pe direcția ordonată ajungând la orele 10 în localitatea Baia de Arieș, unde face o haltă în vederea pregătirii și luării hranei de către ostași.

La orele 13 continuă mișcarea, ajungînd în regiunea s. localitatea Lupșa, unde se primește ordin de a se ocupa o poziție în apărare pe locul unde se găsește, pentru a bara Valea Arieșului, întrucît inamicul, forțînd frontiera de vest a țării, pătrunsese cu o coloană pe comunicațiile Vlaha — Savadislă — Iara — Buru, localități ce le și ocupase pînă în acel moment și se îndreaptă pe V. Arieșului, pe direcția Ocolișel — Abrud.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 145*, dos. nr. 2, f. 87)

85

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 22 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 5 SEPTEMBRIE 1944

5 sept. 1944

Peste noapte circa 2 Companii inamice se apropie de poziția Companiei 1-a pe care o atacă prin surprindere. Comp. 1-a se repliază circa 400 m., apoi prin contraatacul ce-l dă, sprijinită și de 2 Plotoane din Compania 3-a (rez(ervă)), reușește ca să restabilească pînă la orele 10, definitivă. Poziția anunță Compania 120 Ar(tilerie) a bate cu precizie Turdanul pe care se observă mișcări la inamic.

Inamicul se observă cum se retrage de pe Turdan, sub bătaia aruncătoarelor noastre. În urma atacului inamic și contraatacurilor noastre, Batalionul a avut următoarele pierderi: 1 ofițer mort, 3 trupă morți, 1 ofițer rănit, 7 trupă răniți. În celelalte sectoare a fost liniște. Peste noapte schimb rar de focuri.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 164*, dos. nr. 1, f. 74)

86

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 5 SEPTEMBRIE 1944

5 IX 1944

Divizionul în aceleași poziții.

Bateriile execută program de instrucție la aruncătoare.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 594*, dos. nr. 3, f. 72)

87

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 12 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 5 SEPTEMBRIE 1944

5 sept. 1944

La ora 8,30* Batalionul 12 V. Munte se pune în marș pe itinerariul (vezi schița) cu efectivul: ofițeri 35, subofițeri 23, trupă 1577, cai 80, căruțe 20. Prima etapă

Criștior-Brad este atinsă la ora 21. Cantonament bivuac. Hrana caldă. Starea timpului: soare și cald.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 152, dos. nr. 1, f. 44)

88

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 6 SEPTEMBRIE 1944

6 septembrie 1944

În cursul nopții nimic deosebit de semnalat.

La ora 6,45, Reg(imentul) 85 Inf(anterie Instrucție), cu nota telefonică nr. 62, raportează că pichetul 44 Grăniceri de lângă Vârșand și pichetul 45 au fost atacate de unguri.

Localul pichetului 45 a fost distrus de brandturi, 1 soldat rănit.

De la pichetul 44, ungurii au luat 3 prizonieri români, iar șeful postului a fost rănit.

În forță de circa 2 Companii întărite au pătruns pe teritoriul nostru 4 pînă la 500 m. Intervenind rezervele grănicerilor înaintarea inamicului a fost oprită.

(În) după amiaza zilei, către orele 18,30 au fost angajate în contraatac 2 Plo-toane Grăniceri și una Companie din Reg(imentul) 85 Inf(anterie Instrucție), care se găsea la Girișul de Criș.

În zona Călățele, la Batal(ionul) 22 V. Munte situația se menține aceeași, cu schimb de focuri.

Pe Valea Arieșului inamicul a pătruns pînă la Buru cu forțe a 2 companii cu 2 tunuri A.C., a continuat înaintarea spre Ocolișel-Lunca, cu infiltrații spre mun-tele Mare și Valea Someșului Rece.

Batal(ionul) 5 Moți aflat la Bistra a trimis Compania de cercetare ca să ocupe muntele Mare, restul Batal(ionului), conform ord (inului) Armatei I-a în seara zilei s-a pus în mișcare spre Sălciua-Lunca, pentru a bara Valea Arieșului cît mai la est.

La ora 17 sosește la Cîmpeni, comandantul Grupului 5 V. M(unte) din Divi-zia 2-a Munte, care se găsește în curs de deplasare spre Cîmpeni, pentru a bara Valca Arieșului și comunicația Cîmpeni — Abrud — Brad.

Batal(ionul) 22 V. Munte raportează prin Permanența Diviziei:

— Satul Săcuien încercuit de inamic. Pichetul de Grăniceri nr. 55 de la Someșul Rece dispărut. Elemente din Bat(alionul) 22 V.M. (Comp. cercetare) au reocupat satul Someșul Rece.

Locuitorii refugiați din comuna Valea Ierii informează că în aceia comună au sosit multe camioane și blindate. Trupele debarcate aci se îndreaptă spre muntele Mare.

În acțiunile din această zi Batal(ionul) 22 V. Munte a avut următoarele pier-deri: morți 1 ofițer, răniți 1 ofițer și 14 trupă, care au fost imediat pandați și eva-cuați la spitalul Abrud.

Pînă în seara zilei, comanda Grupului 3 V. Munte și Bat. 12 V.M., termină eta-pa 2-a de marș spre Beiuș, ajungînd la Hălmagiu.

La ora 21,05 Reg(imentul) 85 Inf(anterie) raportează telegrafic de la Batal. de grăniceri că contraatacul a fost respins și inamicul a atacat satul Vârșand dinspre nord și a ajuns la jumătatea satului.

Plot(oanele) de grăniceri respinse s-au retras pe liziera de nord a satului Pilul, iar comp(ania) I/R. 85 Inf., pe marginea de sud a satului Vărșand.

În dreptul satului Grăniceri forțe inamice de aproximativ una companie în curs de instalare pe poziție.

C(orpul) 7 T(eritorial), cu ordinul telegrafic nr. 100 087, ordonă a se executa incursiuni pentru a se captura prizonieri pe direcțiile:

- Vărșand — Gyula
- Arpaș — Salonta
- Miersig — Leș
- Hotar — Aleșd
- Buteni — Huedin

Cu raportul nr. 31 716, telegrafic se raportează Corpului dispozitivul: Reg(imen-tul) 85 Inf(anterie Instrucție) între Agriș și Beretea cu grosul în zona Ineu și De-taș(ament) siguranță la pod Someș. Are în subordine Bat(alionul) Reg(ional) Criș în zona Tăgădău — legătura cu dreapta.

Batal(ionul) 11 V. Munte între Bereteu și Vîrciorog — grosul Vintere o compa-nie Șoimi.

Batal(ionul) 6 V. Munte între Vîrciorog creasta vest munții Bihor, grosul Defi-leul Roșia — o companie Stîna de Vale.

Batal(ionul) 22 V. Munte în zona Călatele în contact cu inamicul iar o compa-nie pe Someșul Rece.

Batal(ionul) 5 V. Munte în deplasare spre Sălci(u)a și cu compania cercetare pe Muntele Mare.

Batal(ionul) 21 V. Munte în rezervă la Beiuș.

Batal. 21 V. Munte în deplasare spre Beiuș a sosit la Hălmagi.

Diviz(ionul) 1 T(unuri) Munte cu 9 aruncătoare la B(atalionul) 11 V.M., Divi-zionul 9 T(unuri) M(unte) cu 9 aruncătoare la Bat(alionul) 6 V.M., Diviz(ionul) 3 obuziere cu 6 aruncătoare în zona Beiuș.

Batal(ionul) 3 Pionieri în zona Pocola-Beiuș execută lucrări de baraj.

Școala Subofițeri Tinca în apărare pe Tinca.

Școala Subofițeri Gurahonț organizează pentru apărare defileul Gurahonț.

Școala ofițeri rezervă Ineu, sub ordinele Reg(imentului) 85 Inf(anterie Instruc-ție).

(A.M.A.N., M.St.M., fond 544, dos. nr. 23, f. 21—22)

89

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 5 VÎNĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOȚI „AVRAM IANCU”) DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 6 SEPTEMBRIE 1944

6 septembrie 1944

Batalionul iese din subordinea Grupului 3 V. Munte și intră sub comanda Grupării Colonel Manu cu P.C. la Batalionul Fix Regional Abrud.

La orele 9,30 din ordinul Grupării Colonel Manu, Batalionul trimite Compa-nia 2-a de sub comanda căpitanului Mircea pentru a ocupa Virful Muntele Mare și a intercepta comunicațiile ce vin dinspre Prislop Vrf. Muntele Puscă și cabana T.C.R., Băișoara, cu misiunea de a împiedica pătrunderea inamicului pe aceste comunicații.

La orele 21 în urma ordinului primit, Batalionul iese din poziția în care se găsea și în 3 transporturi consecutive, cu trenuri puse la dispoziție se îndreaptă spre Sălciua de Jos.

(A.M.A.N., M. St. M., *fond 145*, dos. nr. 2, f. 88)

90

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 6 SEPTEMBRIE 1944

6 septembrie 1944

La ora 7 D-l Maior Clăianu a plecat în inspecție la Compania 2-a. De acolo împreună cu D-l Colonel cdt. Batal(ionului) 3 P(ioneri) Munte au hotărât lucrările ce trebuie să execute pionerii și locul lor.

La ora 10 a sosit D-l Colonel cdt. al Grupului împreună cu D-l Colonel cdt. al Grupului de Artilerie și cu D-l Maior Medic.

Împreună cu D-l Maior cdt. al Batalionului 6 V. Munte au plecat la Companiile din linia I-a, în recunoaștere.

(A.M.A.N., M. St. M., *fond 146*, dos. nr. 1, f. 89—90)

91

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 6 SEPTEMBRIE 1944

6 IX 1944

Dimineața, pe la orele 9, avioane inamice de recunoaștere au sburat la mare înălțime, venind dinspre Oradea—Beiuș. În după amiaza zilei Dl. Maior a inspectat Plotonul din Căbești, printr-un exercițiu de alarmă, pentru a se convinge de felul cum își cunosc misiunea ostași(i) și repeziciunea ocupării adăposturilor. După câteva observațiuni și îndreptări, le-a dat ordin, în caz de repliere la ordinul companiei Răbăgani, după ce elementele sale și-au îndeplinit misiunile, se regroupează la Pocola.

(A.M.A.N., M. St. M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 166)

92

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 21 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 6 SEPTEMBRIE 1944

6 septembrie 1944

Batalionul a continuat cu lucrările de organizarea terenului și cu programul de instrucție a trupei.

S-au dat la Companiile 1-a, 2-a, 3-a, câte două aruncătoare Brandt de 60 mm, care au fost puse în funcție imediat pe poziție.

În aer și pe pământ, nici o activitate din partea inamicului. Timpul: frumos
Drumurile: practicabile. Pierderi: nimic. Consum de muniții: nimic.

(A.M.A.N., M St. M., *fond 163*, dos. nr. 1, f. 86)

93

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 6 SEPTEMBRIE 1944

6 IX 1944

Divizionul în aceleași poziții. Bateriile 1 și 2 execută trageri cu aruncătoarele pe obiectivele din zonă. Consum de muniție 2 kg de lovituri. Comandantul Divizionului Maior Radu Negoescu asistă la executarea tragerilor.

(A.M.A.N., M. St. M., *fond 594*, dos. nr. 3 f. 72)

94

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 12 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 6 SEPTEMBRIE 1944

6 sept. 1944

La ora 6 se continuă marșul. A doua etapă, Hălmașu este atinsă la ora 19. Cantonamentul bivouac. Hrana rece. Dimineața și seara cafea caldă. Starea timpului: soare și cald.

(A.M.A.N., M. t. M., *fond 152*, dos. nr. 1, f. 44)

95

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3 VINĂTORI MUNTE, DIN 7 SEPTEMBRIE 1944

7 septembrie 1944

Batalionul 3 Pioneri Munte începe lucrările prevăzute în ordinul de operații nr. 7 al Diviziei 3-a Munte.

Până la ora 10, Batalionul 5 Moți (Batalionul 5 Vânători Munte „Avram Iancu”) a ocupat poziție pe Sălciua și Posaga, pentru bararea Văii Arieșului.

Inamicul, ce înainta dinspre Ocolișul, ocupă satul Lunca. Pe înălțimea Jidovina 907 se execută lucrări de organizare cu populația civilă păzită de soldați unguri.

Pentru lichidarea inamicului pătruns la Vârșand, s-a ordonat Reg(imentului) 85 Inf(anterie Instrucție) de a trimite 2 Aruncătoare de 120 mm cu mijloace auto rechiziționate / ordin telegrafic nr. 31796 din 7 IX 1944 /.

În după amiaza zilei s-a reluat acțiunea de curățire a satului Vârșand de către Compania 1 / Reg. 85 Inf., întărită cu 2 Plot(oane) grăniceri și 2 aruncătoare de 120 mm., în urma căreia satul Vârșand a fost reocupat, inamicul fiind respins în afara lizierei de nord a satului. Se fixează și execută lucrări pe linia pichetelor 44—45.

În spatele inamicului dinspre frontieră s-au apropiat 2 Plot. Călăreț(i) și 2 Plot. motocicliști unguri.

Pînă în seara zilei se încearcă din nou aruncarea inamicului complet peste frontieră și recucerirea pichetelor 44 și 45, unitățile noastre au fost însă oprite de focuri foarte puternice, în special de aruncătoare ușoare și mijlocii. Arunc(ătoarele) de 120 mm sînt retrase în comuna Sohodol, unde vor fi reaprovizionate cu muniții pentru reluarea acțiunii în dimineața de 8 IX 1944.

În seara zilei, comanda Grupului 3 V. Munte și Batal(ionul) 12 V.M. ajung la sfîrșitul etapei III de marș și cantonează în Vașcău.

Sosind Divizia 2-a Munte în Cîmpeni, Batal. 22 și 5 V. Munte intră din punct de vedere operativ în subordinea acesteia.

Cu raportul telegrafic nr. 3.802 Divizia raportează C(orpului) 7 T(eritorial) situația grănicerilor nepotrivit(ă) pentru incursiunile ordonate, aceste direcții fiind bine întărite iar efectivele noastre mici și propune a se executa incursiune pe direcția Subpiatră, odată și cu distrugerea C. F. Cluj — Oradea.

(A.M.A.N., M. St. M., *fond 544*, dos. nr. 23, f. 22—23)

96

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 7 SEPTEMBRIE 1944

7 septembrie 1944

Bat. 6, 11 și 21 V. Munte au continuat cu lucrări de organizarea terenului, trupa aflată în rezervă execută instrucție după program. S-a repartizat unităților armamentul de care mai aveau nevoie.

În aer și pe pămînt nici o activitate din partea inamicului.

Timpul: frumos. Drumurile: practicabile. Pierderi: nimic. Consum de muniții: nimic.

(A.M.A.N., M. St. M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 6)

97

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 5
VÎNĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOTI „AVRAM IANCU”)
DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE,
DIN 7 SEPTEMBRIE 1944**

7 septembrie 1944

La orele 2 Batalionul ocupă o nouă poziție pe înălțimile imediat E. Sălciua, pe pantele dinspre localitatea Posaga de Jos, pentru a bara și opri înaintarea inamicului ce se mișca din direcția Buru. Se continuă cu organizarea poziției și paza zonei din fața dispozitivului, unde inamicul ajunsese și intrase ocupând localitatea Lunca, cu efectiv de cca. 1 Batalion.

La orele 17,30 inamicul atacă în forță de cca. 2 Companii sprijinite de 1 pluton aruncătoare mijlocii, reușind să facă o mică pătrundere la sudura dintre Compania 1-a stînga și între Compania cercetare — dreapta — ce se găsea în apărare pe înălțimile din partea stîngă a Arieșului și șoselei Turda — Abrud, sprijinite cu flancul stîng pe localitatea Posaga de Jos.

Un contraatac viguros, executat de un pluton din Compania 3-a, ce se găsea ca rezervă de Batalion, restabilește situația, producînd inamicului pierderi în armament și materiale.

Pînă la orele 23 poziția noastră este bătută de focul brandurilor inamice.

(A.M.A.N., M. St. M., *fond 145*, dos. nr. 2, f. 88)

98

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6
VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 7 SEPTEMBRIE 1944**

7 septembrie 1944

Companiile execută programul de instrucție. Companiile din linia 1-a continuă cu organizarea terenului.

(A.M.A.N., M. St. M., *fond 146*, dos. nr. 1, f. 90)

99

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11
VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 7 SEPTEMBRIE 1944**

7 IX 1944

A venit în inspecție Domnul Colonel comandant al Grupului 6 V. Munte, Dl. Colonel Cârnu Gheorghe, care a făcut modificări în dispozitiv. Totdeodată dînd

prescripțiuni asupra felului de a acționa cu foc în operațiunile ce vor avea loc în curînd. Imediat după inspecție, s-a trecut la organizarea noii poziții de apărare.

(A.M.A.N., M. St. M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 166)

100

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 21 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 7 SEPTEMBRIE 1944

7 septembrie 1944

Batalionul a continuat lucrările de organizarea terenului și cu programul de instrucție a trupei aflate în rezervă. În aer și pe pămînt nici o activitate din partea inamicului. Timpul; frumos. Drumurile: practicabile. Pierderi: nimic. Consum de muniții: nimic.

(A.M.A.N., M. St. M., *fond 163*, dos. nr. 1, f. 86)

101

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 22 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 7 SEPTEMBRIE 1944

7 sept. 1944

Liniește pe întregul front. Schimburi rare de focuri. O încercare de infiltrație inamică între cotele 707 și 712 a fost respinsă fără pierderi din partea noastră. La ora 19 Compania raportează că circa un Ploton de unguri se strecoară pe înălțimile n.v. 869 cu intenția de a intercepta spatele. Batalionul ordonă ocuparea cotei 869. La orele 21 se ordonă Comp(aniei) 1 să se predea poziția în primirea elementelor de siguranță constituite din 2 grupe din Batalionul fix și să se retragă spre cota 874, ocupînd o nouă poziție în rezerva Batalionului. Compania 3-a rămîne pe același loc în linia 1-a, împingînd spre fosta poziție a Companiei 1-a eșalonul de supraveghere. La orele 21 pichetul nr. 65 din Compania 6/7 Grăniceri, din sectorul Companiei 2-a este atacat de unguri.

Grănicerii de la pichet se retrag în dispozitivul Comp(aniei) 2-a.

(A.M.A.N., M. St. M., *fond 164*, dos. nr. 1, f. 74—75)

102

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 1
TUNURI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 7 SEPTEMBRIE 1944**

7 IX 1944

Divizionul în aceleași poziții. Domnul Colonel Popescu Remus, comandantul Grupului 3 Art(ilerie) Munte, inspectează Divizionul la P.C. Răbăgani, iar d.m., inspectează bateriile pe poziții, făcând anumite îndreptări.

Maior Negoescu Radu, comandantul Divizionului 1 Tunuri Munte, dă Domnului Colonel, Comandantul Grupului, toate explicațiile referitor la poziții și material.

(A.M.A.N., M. St. M., *fond 594*, dos. nr. 3, f. 72)

103

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 12
VÎNĂTORI MUNTĂ DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 7 SEPTEMBRIE 1944**

7 sept(embrie) 1944

Se continuă marșul de la ora 5, pentru parcurgerea celei mai accidentate etape peste Dealul Mare. Sfârșit de etapă Criștior — Vașcău, unde se ajunge la ora 19. Cantonamentul bivuac. Hrana rece cu cafea caldă dimineața și seara. Starea timpului: frumos. Soare și cald.

(A.M.A.N., M. St. M., *fond 152*, dos. nr. 1, f. 44)

104

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3 MUNTE,
DIN 8 SEPTEMBRIE 1944**

8 septembrie 1944

În cursul dimineții nimic deosebit de semnalat. Divizia intervine ca Batal(ioanele) 5 și 22 V. Munte să fie scoase din sectorul Diviziei 2-a Munte și dirijate cât mai repede în zona Beiuș.

În dimineața zilei se reia acțiunea pentru lichidarea inamicului de la nord-vest Vârșand și pînă la ora 10 Compania / 1 / R(egimentul) 85 Inf(anterie Instruc-

ție) cu cele 2 Companii Grăniceri și aruncătoarele de 120 mm a pătruns pe teritoriul Maghiar circa 500 m., respingînd inamicul în interior. Compania rămîne încă în supraveghere la Vărșand, avînd elemente înaintate care s-au fixat la teren.

Pînă în seara zilei, comanda Grupului 3 Vînători) Munte și Bat(alionul) 12 V. Munte au terminat ultima etapă și ajungînd în zona Beiuș cantonează în comuna Tărcaia.

Cu ordinul telegrafic nr. 100136, C(orpul) 7 T(eritorial) aprobă propunerile făcute de Divizie cu privire la executarea incursiunilor.

(A.M.A.N., M. St. M., *fond 544*, dos. nr. 23, f. 23)

105

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 8 SEPTEMBRIE 1944

8 septembrie 1944

Batalioanele au continuat lucrările de organizarea terenului și programul de instrucție a trupei.

În aer și pe sol nici o activitate din partea inamicului. Timpul: frumos. Dru-
murile: practicabile. Pierderi: nimic. Consum de muniții: nimic.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 6)

106

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 5 VÎNĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOȚI „AVRAM IANCU”) DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 8 SEPTEMBRIE 1944

8 septembrie 1944

În cursul nopții, Comandantul Batalionului și ofițerul cu operațiile rectifică dispozitivul Batalionului în raport cu rezistențele inamicului, identificate cu ocazia atacului din ajun și cu ideea manevrei inamicului.

Dimineața, la orele 7, Batalionul este inspectat de Dl. Comandant al Diviziei 2-a Munte, de Dl. Lt. Colonel Taras. Dă ordinul pregătitor de atac. În după amiaza zilei se execută numeroase recunoașteri și infiltrări în dispozitivul inamic, pentru a i se cunoaște tăria și dispozitivul.

(A.M.A.N., M. St. M., *fond 145*, dos. nr. 2, f. 88)

107

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 8 SEPTEMBRIE 1944**

8 septembrie 1944

Comaniile execută programul de instrucție.

Comaniile din linia I-a execută lucrările de organizarea terenului.

Dl. Maior a inspectat Compania de cercetare la instrucție. După masă, Dl. Maior a plecat la Beiuș, pentru a inspecta P.S.-ul.

(A.M.A.N., M. St. M., *fond 146*, dos. nr. 1, f. 89)

108

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 8 SEPTEMBRIE 1944**

8 IX 1944

S-a(u) continuat lucrările de organizarea terenului la compania Holod atât în dimineața zilei cât și după amiază.

(A.M.A.N., M. St. M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 166)

109

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 21
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 8 SEPTEMBRIE 1944**

8 septembrie 1944

Batalionul a continuat cu lucrările de org(anizare) a terenului și cu programul de instrucție a trupei aflată în rezervă.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 163*, dos. nr. 1, f. 86)

110

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 22
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 8 SEPTEMBRIE 1944**

8 sept(embrie) 1944

În dimineața zilei se recupă din nou pichetul din care ungurii peste noapte s-au retras. Restul zilei trece într-o liniște relativă, turburată din cînd în cînd de schimburi de focuri de infanterie.

(A.M.A.N., M. St. M., *fond 164*, dos. nr. 1, f. 75)

111

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 1
TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 8 SEPTEMBRIE 1944**

8 IX 1944

Divizionul în aceleași poziții. La orele 9 se prezintă la P.C. Răbăgani, următorii ofițeri veniți de la Comandamentul 103 și sînt încadrați după cum urmează:
— Medic căpitan Nicoreșteanu Pandele, în funcția de medic al Divizionului P.O.

— Locot. rez. Popescu Coriolan, comandant de baterie de tragere, în bateria 3-a.

— Sublocotenent Basca Vasile, ofițer observator la Bateria 2-a.

— Sublocotenent rez. Moldova Sorin, ofițer observator în Grupul de comandă al Divizionului.

Bateriile execută program de instrucție la aruncătoare. Se mai execută exerciții de transmiterea ordinelor prin agenți releu.

(A.M.A.N., M. St. M., *fond 594*, dos. nr. 3, f. 72)

112

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 12
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 8 SEPTEMBRIE 1944**

8 sept(embrie) 1944

La ora 7 se continuă marșul. La intrarea în satul Șteiu, Bat(alionul) a fost inspectat de Dl. General Mociulschi Leonard, comandantul Diviziei 3-a Munte, care a rămas mulțumit de ținuta și disciplina marșului, deși Batalionul se găsea

în a 4-a zi de marș. Repaus de prînz 2 ore la Sudrigiu, sfîrșit de etapă Târcaia, unde Batalionul intră în cantonamente.

(A.M.A.N., M. St. M., *fond 152*, dos. nr. 1, f. 44)

113

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 9 SEPTEMBRIE 1944

9 septembrie 1944

Programul s-a desfășurat fără nici o modificare continuînd lucrările de organizarea terenului și instrucția trupei.

În aer și pe sol nici o activitate din partea inamicului. Timpul: frumos. Drumurile: practicabile.

Ofițer cu operațiile,

Lt. rez. Vasile Chișu

Văzut,

Comand. Grupului 6 V. Munte,

Lt. Colonel Vasile Costin

(A.M.A.N., M. St. M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 6)

114

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 5 VÎNĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOȚI „AVRAM IANCU”) DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 9 SEPTEMBRIE 1944

9 septembrie 1944

La orele 6,10 se declanșează atacul ordonat. Faza 1-a: Compania cpt. Casiu din Batalionul Fix Cîmpeni ce se găsea în dreapta dispozitivului nostru și la aceeași înălțime, cu flancul stîng sprijinită pe Arieș, iar cu flancul drept pe stîncile Muntelui Bedeleu, atacă și ajunge pe linia Valea Posaga, cota 799. În acest moment / orele 7,10 / se deslănțuie pregătirea atacului cu aruncătoarele de 81,4 și 120 mm, care execută puternice ciocane de foc, în special pe cota 623, unde se identificase un șir de arme automate și branduri, care constituiau baza de foc a inamicului, ce în acest timp împingea forțe pentru a forța din nou deschiderea drumului spre Cîmpeni.

Faza II-a: Sub protecția acestui foc, Compania 3-a din stînga dispozitivului nostru, întărită cu un pluton de mitraliere, execută o mișcare de învăluire spre stînga, coborînd pe creasta care duce spre cota 623, căzînd în spatele forțelor inamice, care se grupau în vederea atacului. Inamicul surprins de acțiunea viguroasă a Companiei a 3-a, se dezorganizează, căutînd scăpare spre șoseaua națională Turda — Abrud.

Profitîndu-se de această criză de moment, Companiile 1 și Cercetare pornesc la atac de front, băgînd inamicul în panică, care fuge în toate direcțiile, îngrozit, urmărit de focul armelor noastre automate și brandturi, lăsînd pe poziție morți, răniți, armamentul și un bogat material de războiu.

La orele 9,30 se atinge linia, drumul ce vine de la Măgura spre Posaga de Jos și liziera de S. Lunca. Unitățile din linia I-a nu se opresc pe această linie, ci continuă cu impetuoșitate urmărirea inamicului.

La orele 12 Batalionul se găsește cu linia I-a pe pantele de n.e. Jidovina și n. Padina. Pe această linie se ordonă oprirea grosului și organizarea poziției pentru păstrarea terenului cucerit, trimițîndu-se unități pentru urmărirea inamicului și menținerea contactului.

Inamicul se reorganizează pe pantele S.E., Vârfuliata și cariera de piatră la 2 km., E. Valea Ocolîșului.

Rezultatul acestui atac se verifică constatîndu-se că s-au făcut 49 prizonieri, 71 morți lăsați pe teren, bogat armament automat, materiale de transmisiuni, echipament și cca 1 și 1.2 munițiuni depozitate în sala de așteptare a gării și pe terenul de luptă.

În această acțiune Batalionul nu a avut nici un fel de pierderi.

(A.M.A.N., M. St. M., *fond. 145*, dos. nr. 2, f. 88—89)

115

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 9 SEPTEMBRIE 1944

9 septembrie 1944

Programul s-a desfășurat fără nici o modificare. După masa trupa a făcut baie.

În cursul zilei s-au prezentat 3 ofițeri de la Batalionul 106 V. Munte.

(A.M.A.N., M. St. M., *fond 146*, dos. nr. 1, f. 90).

116

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 9 SEPTEMBRIE 1944

9 IX 1944

La orele 9 dimineața a avut loc la Răbăgani o adunare căreia i s-a citit Ordinul General Nr. 31. 856, din 9 septembrie 1944, care ordona prescripțiune pen-

tru organizarea și executarea marșurilor. După adunare, Dl. Maior a trecut în inspecția cantonamentelor fiecărei companii.

(A.M.A.N., M. St. M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 166)

117

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 22 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 9 SEPTEMBRIE 1944

9 sept(*embrie*) 1944

Schimburi de focuri rare de infanterie.

La orele 16 se observă circa o companie inamică în spatele Turdanului. Se intensifică supravegherea companiilor stînd gata pentru a interveni și a respinge orice încercare inamică. Se îmbunătățesc lucrările de organizarea terenului.

(A.M.A.N., M. St. M., *fond 164*, dos. nr. 1, f. 75)

118

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 9 SEPTEMBRIE 1944

9 IX 1944

Divizionul în aceleași poziții. Se repetă exercițiile de transmiterea ordinelor prin agenți releu. Bateriile execută programul de instrucție la aruncătoare. Comandantul Divizionului, Maior Radu Negoescu inspectează bateriile 2 și 3 în pozițiile ce ocupă acestea.

(A.M.A.N., M. St. M., *fond 594*, dos. nr. 3, f. 72)

119

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 12 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 9 SEPTEMBRIE 1944

9 sept(*embrie*) 1944

La ora 7 apelul general. Program administrativ în restul zilei.

Operativ: Batalionul se află în rezerva Div(iziei) în măsură a interveni pe direcțiile: 1. Budureasa—Stîna de Vale; 2. Roșia; 3. Oradea Mare.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 152*, dos. nr. 1, f. 44)

120

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3 MUNTE,
DIN 10 SEPTEMBRIE 1944***10 septembrie 1944*

Nimic operativ important de semnalat.

Șeful Biroului 3 din Statul Major al Diviziei 1 Infant(erie Instrucție) se prezintă la Comandament pentru a lua legătura.

La ora 13, Divizia dă ordinul de operații no. 10 care prevede:

- Situația inamicului, cea cunoscută și misiunea Diviziei neschimbată.
- Dispozitivul și misiunile fiecărui Batalion, astfel:

a) Batalionul 11 V. Munte împinge dispozitivul spre frontieră pînă în zona Ceica—Drăgești—Lăzăreni, pentru a bara direcția Oradea—Beiuș, este sprijinit de Divizionul 1 T(unuri) Munte.

b) Batalionul 21 V. Munte barează comunicațiile de pe Valea Crișului Negru, închizînd în special Defileul Șoimi, pe aliniamentul Rîpa—Petid—Șoimi, are în subordine Divizionul 3 Arunc(ătoare).

c) Batalionul 6 V. Munte același sector, cu aceeași misiune.

d) Detașamentul Stîna de Vale, compusă (compus) din C(ompania) C(ercetare) Bat(alionul) 12 V(inători) M(unte) preia misiunea de la Compania de Cercetare Bat(alionul) 21 V.M.

e) Batalionul 12 V(inători) M(unte) în rezerva Diviziei în zona Beiuș preia sectorul de apărare și lucrările de la Batalionul 21 V.M.

f) Batalionul 3 Pi(oneri) M(unte) aceeași misiune.

Comandanții de Grupuri și Batalioane vor executa recunoașterile noului traseu a poziției pînă la 11 IX 1944, ora 12.

În restul zilei se procedează la executarea recunoașterilor și intrarea unităților în noile poziții.

Cu ordinul telegrafic No. 42.125 din 9 IX 1944, Armata I-a face cunoscut că în cursul zilei de 11 IX 1944, Batalionul 5 V(inători) M(unte) va fi înlocuit de către unități de la Divizia II-a Munte și se va deplasa imediat la Cîmpeni.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos nr. 23, f. 25)

121

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 10 SEPTEMBRIE 1944***10 septembrie 1944*

(...) În aer și pe pămînt nici o activitate din partea inamicului. Timpul: frumos. Drumurile: practicabile. Pierderi: nimic. Consum de muniții: nimic.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 7)

122

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 10 SEPTEMBRIE 1944**

10 IX 1944

S-a primit ordinul de operații nr. 10 din 10 IX 1944, care ordonă modificări în dispozitiv astfel: Batalionul 11 V(înători) Munte împinge dispozitivul spre frontieră pînă în zona Ceica, Drăgești, Lăzăreni, ocupînd o poziție pentru bararea comunicațiilor Oradea—Beiuș, pe aliniamentul aproximativ: Lăzăreni, Dicănești și Drăgești. Comandanții de Grup și comandanții de batalioane vor face recunoașteri pentru traseul pozițiilor noi ordonate, în ziua de 11 septembrie 1944, pînă la orele 12, astfel ca în după amiaza zilei trupele să poată intra în noile poziții.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 151, dos. nr. 1, f. 166)

123

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 21
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 10 SEPTEMBRIE 1944**

10 septembrie 1944

Batalionul a continuat cu lucrările de organizarea terenului și cu programul de instrucție a trupei aflată în rezervă(ă).

Conform ordinului Diviziei 3-a Munte Nr. 31886 Batalionul 21 V(înători) Munte va preda sectorul Batalionului 12 V(înători) Munte.

În aer și pe pămînt nici o activitate din partea inamicului. Timpul: frumos, drumurile practicabile. Pierderi: nimic. Consum de muniții: nimic.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 163, dos. nr. 1, f. 86)

124

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 22
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 10 SEPTEMBRIE 1944**

10 sept. 1944

Dimineata schimburi de focuri, peste zi poziția noastră este bătută cu focuri de artilerie antiaeriană. Restul zilei liniște. Peste noapte o incursiune executată de Comp(ania) 1-a găsește pichetele inamice goale. Pre.rilitarii români ce trece

(trece) frontiera spun că funcționarii C.F.R. au primit ordin de evacuare. Pe frontieră forțe reduse.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 164*, dos. nr. 1, f. 75)

125

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 5 VINĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOȚI „AVRAM IANCU”) DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 10 SEPTEMBRIE 1944

10 septembrie 1944

Se continuă cu organizarea poziției, menținându-se contactul cu inamicul, care aduce noi forțe, împingându-le spre stînga dispozitivului nostru, cu intenția de a executa o manevră de învăluire prin partea de N(ord) a localității Ocoliş și pantele de s(ud) dealul Paltin.

Intenția inamicului este sesizată la timp, făcîndu-se față cu succes, cu rezervele Batalionului, oprind inamicul în localitatea Ocoliş și pe pîriul „Craca”, pe unde încerca să se strecoare, prin focul armelor automate.

Pierderi: Sublt. Șuşman Teodor, rănit.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 145*, dos. nr. 2, f. 89)

126

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 12 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 10 SEPTEMBRIE 1944

10 septembrie 1944

Timp ploios. Program administrativ. La ora 14, Comand(antul) Bat(alionului), Lt. Colonel Lindenbach, este chemat telefonic la Divizie pentru primire de ordine.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 152*, dos. nr. 1, f. 44)

127

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 10 SEPTEMBRIE 1944

10 IX 1944

(Dos. nr. 30, fila nr. 13)

Divizionul în aceleași poziții.

La orele 21 se primește de la Grupul 3 Artilerie Munte ordinul de operații nr. 1 emis la orele 19, prin care se dispune că Divizionul 1 Tunuri Munte este

în sprijinul Batalionului 11 V(înători) M(unte), cu misiunea de a fi în măsură să sprijine Batalionul 11 V.M., cu trageri de oprire și interdicție la bătaia maximă pe punctele obligate sau zone de concentrare ale inamicului.

În vederea acestei misiuni se dă ordin comandanților de baterii.

Bateria 3-a execută trageri cu aruncătoare pe repere din zonă. La executarea tragerilor asistă și Domnul Colonel Popescu Remus, comandantul Grupului 3 Artilerie Munte și Maior Radu Negoescu, comandantul Divizionului.

Bateriile 1 și 2 execută program de instrucție la aruncătoare.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 594, dos. nr. 3, f. 73)

128

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3 VINĂTORI MUNTE, DIN 11 SEPTEMBRIE 1944

11 septembrie 1944

Armata 1-a, prin ordinul telefonic No. 42178, ordonă intrarea în subordinele directe ale sale a Grupului Crișuri [General Mociulski / cu Divizia 3-a Munte], mai puțin Batalionul 5 și 22 V(înători) M(unte) și Divizia 1-a Infanterie (Instrucție).

La orele 10,30, Divizia 3-a Munte Grupul General Mociulski dă ordinul special nr. 11 prin care fixează misiunile Diviziei 3-a Munte și cele ale Diviziei 1-a Infanterie.

— Divizia 3-a Munte se va opune pătrunderilor inamicului pe direcțiile Salonta—Tinca—Beiuș; Oradea—Răbăgani—Beiuș și Bratca—Răbăgani—Beiuș, efort pe direcția Oradea—Beiuș.

— Divizia 1-a Infanterie barează Valea Crișului Alb.

— Limitele sectorului Grupării: la est creasta Munților Bihor [Vlădeasa] — Vîrtop—Muntele Bihor.

La sud-vest Curtici [exclusiv]—Șiria [inclusiv]—Nadeș—Slatina de Mureș—Bagara—Băcăinți.

Limitele de despărțire dintre Divizii: Inand—Vinători—Feneriș—D. Vîrful 1095 —Băile Moneasa—Brusturi—Tomnatecul.

Aliniamentul poziției principale urmează în general creasta prelungirii de nord-vest a Munților Bihorului—Ceica—Ripa—Olcea—Ucuiș—Ineu—Șiria.

Conducerea luptei față de forțe inamice care atacă frontiera: să reziste la maximum chiar pe frontieră.

La presiune puternică inamică și numai în caz de forțe mult superioare se va manevra în adîncime, succesiv pe aliniamentele: Ineu—Răbăgani; Buteni—Beiuș; Gurahonț—Vășcău.

Diviziile vor împinge Detașamente întărite de tîria la 1 Batalion, în sprijinul Grănicerilor.

Legături tactice între Divizii printr-un ploton dat de Divizia 1-a Infanterie la Ucuiș.

Ca urmare la ordinul de operații No. 10 din 10 IX 1944, Divizia dă ordinul de operații No. 12, care prevede:

— Batalionul 21 V(înători) Munte cu grosul barează defileul Șoimi, pe aliniamentul Suplacul de Tinca—Suplacul de Biuș (Beiuș)—Șoimi—D(ealul) Robești.

Elemente înaintate pe linia Ripa—Cociuba—Olcea—Ucuiș.

— Batalionul 11 V(înători) M(unte) revine în zona Vintere—Copăceni—Răbăgani, barînd cu grosul comunicațiile dinspre Oradea.

Elemente înaintate la Hidișelul și Tășad.

Restul batalioanelor, neschimbat.

Artileria, idem.

Se stabilesc legături tactice între Batalioane printr-un ploton și o grupă cu Plotonul din Divizia 1-a Infanterie (Instrucție).

(A.M.A.N., M.St.M., fond 544, dos. nr. 23, f. 25—26; Fond microfilme: F-II-2.1232, cadrele 32—33)

129

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 11 SEPTEMBRIE 1944

11 septembrie 1944

Comandanții de Batalioane, împreună cu comandanții de companii, fac recunoașteri în vederea ipotezelor de intervenție. Trupele continuă programul de organizarea terenului și instrucție. Batl. 21 V. Munte primește ordin de deplasare pentru a bara comunicațiile de pe Valea Crișului și în special defileul de la Șoimi, iar sectorul îl predă Bat(alionului) 12 V(înători) Munte.

În aer și pe pământ nici o activitate din partea inamicului. Timpul: frumos. Drumurile: practicabile. Pierderi: nimic. Consum de muniție: nimic.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 742, dos. nr. 4, f. 7)

130

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 5 VÎNĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOȚI „AVRAM IANCU”) DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 11 SEPTEMBRIE 1944

11 septembrie 1944

Pe la orele 9 inamicul oprit în ziua precedentă, după o nouă încercare, renunță la manevra încercată și atacat de front de compania 1-a, iar de Compania 3-a de flancul drept al dispozitivului său, se retrage din Ocoliș. În acest timp, Batalionul 16 V.M., din Divizia 2-a Munte, strecurat prin partea de (sud) a localității Runc, ajunge la înălțimea Companiei 3-a prin flancul stîng al Batalionului nostru și continuă manevra de învăluire.

În dreapta Companiei căpitan Casiu, întărită cu Compania de cercetare a Batalionului nostru, presează pe pantele de pe malul drept al Arieșului, în direcția Vidolm, împingînd inamicul care se apără cu multă îndrăzneală.

În această acțiune se produc grele pierderi în rîndurile inamicului, capturîndu-se 4 mitraliere și o bogată pradă de munițiuni și materiale.

Pierderi: morți — Plut. Pașca Gh. și 5 trupă.

Răniți: căpitan Constantinescu P., căpitan Werman Gh. și 17 trupă.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 145, dos. nr. 2, f. 89)

131

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 11 SEPTEMBRIE 1944**

11 septembrie 1944

D-l Maior Comandant al Batalionului, împreună cu comandanții de companii din linia 1-a și cu comandantul Companiei Armament Greu și Cercetare, au plecat la recunoaștere.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 146*, dos. nr. 1, f. 90)

132

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 11 SEPTEMBRIE 1944**

11 IX 1944

La orele 7 s-a primit următorul ordin de operații: În vederea deplasării care va începe chiar în cursul zilei ordon: Companiile vor fi gata pentru mișcare. Companiile vor trimite câte un sergent călare la P.C. Batalion în vederea primirii ordinelor. Toate companiile vor avea terminate procesele verbale de predarea poziției acolo unde este cazul.

Orele 12,00. Companiile au ajuns pe locurile ordonate până în zorii zilei. Companiile au cantonat în sectoarele respective, urmînd ca în zorii zilei să înceapă organizarea terenului.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 166)

133

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 21
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 11 SEPTEMBRIE 1944**

11 septembrie 1944

Conform ordinului Diviziei 3-a Munte Nr. 31886 din 10 sept. 1944, Batalionul a predat sectorul Bat(alionului) 12 V. Munte, făcîndu-se predare cu procese verbale în trei exemplare, care au fost semnate de către comandanții de Batalioane.

Companiile dislocate au primit ordin ca să fie gata de deplasare cu tot armamentul, muniția și echipamentul iar restul Batalionului este adunat în curtea cazarmei, fiind gata de plecare.

— *Misiunea*: de a bara comunicațiile de pe V. Crișului, în special defileul Șoimi pe aliniamentul: Rîpa—Petid—Șoimi.

În aer și pe pământ nici o activitate di(n) partea inamicului.

Timpul frumos, drumurile practicabile.

Pierderi: nimic. Consum de muniții: nimic.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond* 163, dos. nr. 1, f. 86)

134

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 22 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 11 SEPTEMBRIE 1944

11 sept. 1944

Ziua trece în liniște. La inamic s-a observat din nou mișcări pe dealul Turdanului iar în pădurea satului Horlăcean circa 50 unguri (au) executat lucrări de organizare a terenului.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond* 164, dos. nr. 1, f. 75)

135

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 11 SEPTEMBRIE 1944

11 IX 1944

Divizionul în aceleași poziții. La orele 7,15 sosește la P.C. Divizion în comuna Răbăgani, Domnul Colonel Popescu Remus, comandantul Grupului 3 Artilerie Munte, care împreună cu Maior Radu Negoescu, comandantul Divizionului, pleacă la recunoaștere în vederea schimbării de poziții, sint însoșiți de comandanții Bateriilor. Recunoașterea se execută în regiunea Ceica, unde Divizionul urmează să schimbe pe poziție. Bateriile primesc ordin de deplasare și se fac pregătiri pentru marș.

S-au fixat poziții pentru Bateriile 1 și 2 în comuna Drăgești iar pentru Bateria 3-a nord comuna Cărăndeni.

P.C. Divizion la Ceica. Divizionul a intrat în noul dispozitiv la orele 19.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond* 594, dos. nr. 3, f. 73)

136

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 12
VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 11 SEPTEMBRIE 1944**

11 sept. 1944

În conformitate cu ord. de operații nr. .../1944 al Div(iziei) 3-a Munte, Bat(alionul) se pune în marș spre Beiuș la ora 10.

Operativ: în cursul după amiezii, Compania 1, 2, 3, întărite cu câte un ploton mitralieră și ploton aruncătoare 81,4 ocupă poziția de apărare de pe înălțimile nord-Beiuș, pentru bararea șoselei Binș (Beiuș)—Oradea.

Compania cercetare în detașament tactic la Stîna de Vale.

Întreg Bat(alionul) schimbă din poziție Batalionul 21 V(inători) M(unte).

(A.M.A.N., M.St.M., fond 152, dos. nr. 1, f. 44)

137

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3
VÎNĂTORI MUNTE, DIN 12 SEPTEMBRIE 1944**

12 septembrie 1944

Divizia 2-a Munte, trimite spre știință raportul operativ No. 10185 către Armata 1-a cu acțiunea frumoasă a Batalionului 5 V(inători) Munte, la reocuparea satului Lunca, unde s-au luat prizonieri și s-au făcut capturi.

Armata 1-a cu ordinul telegrafic No. 42 216 din 12 IX 1944 face cunoscut că măsurile luate pentru schimbarea Batalionului 5 și 22 V.M., de către Grupul Bihor și dirijarea lor în Beiuș, unde să se găsească pînă în seara de 15 IX 1944. De asemenea, ordonă să se grupeze mai strîns forțele pe comunicația Beiuș—Oradea, iar Divizia 1-a Infanterie pe comunicațiile principale în lungul Crișului Negru, pentru a se trece mai ușor la ofensiva ulterioară spre nord-vest.

Batalionul 5 și 22 V(inători) M(unte) încep deplasarea spre Beiuș la ora 9,30.

În seara zilei s-au executat în dreptul comunei Homorog incursiunile cu grăniceri, dînd rezultat pichetul maghiar distrus, un grănicer ungar mort. Nu s-au putut captura prizonieri.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 544, dos. nr. 23, f. 26; Fond microfilme, F-II-2.1232, cadrul 33)

138

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6
VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 12 SEPTEMBRIE 1944**

12 septembrie 1944

În cursul nopții mai multe pichete de grăniceri de pe frontieră au fost atacate de formațiuni armate maghiare și germane.

Batalioanele continuă programul de organizarea terenului și instrucție.

Bat(alionul) 21 V(înători) Munte se deplasează conform ordinului din ziua precedentă, avînd în sprijin Divizionul 3 obuziere.

Timpul: frumos. Drumurile: practicabile. Pierderi: nimic. Consum de muniții: nimic.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 7)

139

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 5
VINĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOȚI „AVRAM IANCU”)
DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE,
DIN 12 SEPTEMBRIE 1944**

12 septembrie 1944

Făcîndu-se simțită manevra Batalionului 16 V. Munte, Batalionul de Moți atacă Virfuiata, care este încă puternic apărată de inamic.

Pe la orele 14, Compania 1-a ocupă Virfuiata, iar Compania cercetare și compania căpitan Casiu progresează cu atacul, atingînd la orele 20 liziera de v(est) a localității Vidolm.

În acțiunea zilei am avut 4 morți și 12 răniți trupă.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 145*, dos. nr. 2, f. 89)

140

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 12 SEPTEMBRIE 1944**

12 septembrie 1944

Programul de instrucție se execută conform programului de instrucție. Companiile din linia I-a continuă cu lucrările de organizarea terenului.

Adjutantul Batal(ionului) 6 V(înători) Munte,
Sublt. Litu Constantin

Văzut,

Comandantul Batal. 6 V. Munte,
Maior Clăianu Icau

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 146*, dos. nr. 1, f. 90)

141

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 12 SEPTEMBRIE 1944**

12 IX 1944

Companiile au început organizarea terenului, după ce mai întâi au recunoscut poziția.

Orele 10,00. S-a primit ordin de deplasare către vechile poziții. Deplasarea a început imediat.

Orele 17,00. Companiile au ajuns la locurile respective.

Orele 20,00. Batalionul a trecut în stare de alarmă, întrucât la frontieră au început ciocniri între pichetele de grăniceri și inamic.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 151, dos. nr. 1, f. 166)

142

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 21
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 12 SEPTEMBRIE 1944**

12 septembrie 1944

La orele 4 dimineața Batalionul s-a pus în marș în direcția Pocola, Șoimi, Căpîlna, unde a ajuns la orele 13,30.

Conform ordinului Diviziei 3-a Munte Nr. 31946 se modifică dispozitivul și misiunea după cum urmează: Batalionul 21 V(inători) Munte cu grosul barează defileul Șoimi pe aliniamentul general: Suplacul de Tinca, Sinicolaul de Beiuș—Șoimi—D. Robești.

Elemente înaintate, pe aliniamentul: Rîpa—Cociuba Mare—Ucureș, în sprijin Divizionul 3 obuziere.

Față de această misiune Batalionul ocupă și organizează poziția astfel (...)

(A.M.A.N., M.St.M., fond 163, dos. nr. 1, f. 86—87)

143

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 22
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 12 SEPTEMBRIE 1944**

12 sept. 1944

Batalionul primește ordin telefonic de a preda poziția Batalionului Fix și pe drumul cel mai scurt să se îndrepte spre Beiuș. Domnul comandant al Batalionului ordonă Companiilor să predea poziția și fiecare punct de regrupare al Batalionului la eșirea de sud a comunei Călățele pentru orele 7.

La orele 7 întreg Batalionul este regrupat și gata de marș. Se ordonă itinerariul de urmat: Bălcești—Giureuta—Dealul Băiții, Stîna de Vale, Beiuș și Batalionul se pune în mișcare. Spre seară Batalionul ajunge la Onireuța, unde cantonează peste noapte, după un drum greu, mai ales pentru animale, fiind lipsă de căi de comunicații și pante abru(p)te și petroase.

(A.M.A.N., M.St. M., fond 164, dos. nr. 1, f. 75)

144

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 12 SEPTEMBRIE 1944

12 IX 1944

Divizionul a sosit în zona noului dispozitiv. Comandantul Divizionului, Maior Negoescu, inspectează Bateria 2-a, instalată la Cărăndeni.

În cursul dimineții sosesc la P.C. Divizion în comuna Ceica, serviciile P.O., cari pînă la această dată au stat la P(artea) S(edentară) Beiuș pentru lichidarea primirilor și pierderilor.

Bateriile lucrează la terminarea organizării noilor poziții.

În timp se comandantul Divizionului inspecta Bateria 3, sosește la P.C. Divizion, Domnul General Comandant al Diviziei 3-a Munte, Mociulschi Leonard, care ordonă ca Divizionul să reocupe imediat vechile poziții de la Vintere—Copăceni.

La orele 13 Divizionul este gata de marș. Marșul se execută pe baterii și la orele 19 Divizionul este instalat în vechiul dispozitiv cu:

- Bateria 1-a în poziție la Vintere,
- Bateria 2-a în poziție la Copăceni
- Bateria 3-a cantonată în Vintere așteptînd ordine.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 594, dos. nr. 3, f. 73)

145

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 12 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 12 SEPTEMBRIE 1944

12 sept. 1944

Dimineața instrucție de luptă. După amiază organizarea terenului.

Se anunță sosirea trupelor ruse amice din direcția Vașcău.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 152, dos. nr. 1, f. 44)

146

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3
VINĂTORI MUNTE, DIN 13 SEPTEMBRIE 1944***13 septembrie 1944*

În dimineața zilei inamicul atacă frontiera pe tot frontul Diviziei.

Presind puternic a reușit să pătrundă și să ocupe satele Tășad—Miersig—Homorog și Ciumeghiu.

Grănicerii, întăriți cu 2 plotoane din Școala subofițeri Tinca, nu pot rezista și se retrag pe linia Detașamentelor înaintate, care luptă întreaga zi, către seară retrăgându-se înapoia liniei de rezistență.

În seara zilei inamicul, care a atacat cu Regimentele 10 și 25 infanterie din Divizia 9-a Infanterie maghiară, pe direcțiile: Bratca—Damiș—Roșia—Oradea—Holod și Salonta—Tinca, a ajuns pe linia Damiș—Ceica—Tinca pe care o stăpânea.

Ca forțe inamice s-au apreciat:

- 1 companie la Damiș
- 1 Batalion la Homorog, Tulca
- 1 Companie la Ciumeghiu.

La începerea acestor operații, Divizia avea ordinea de bătaie a Comandamentului, situația de efective și situația materialelor anexate.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 544, dos. nr. 23, f. 27; Fond microfilme, F-II-2.1232, cadrul 34)

147

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 13 SEPTEMBRIE 1944***13 septembrie 1944*

Dispozitiv:

Bat(alioanele) 6, 11 și 21 V(inători) Munte, în linia I-a.

Din primele ore ale dimineții, comandantii de batalioane raportează că elemente inamice au depășit frontiera și se apropie de poziția batalioanelor.

Bat(alionul) 6 V(inători) Munte ia contact cu inamicul la ora 7,45, Bat(alionul) 11 V(inători) Munte la ora 10, iar Bat(alionul) 21 V(inători) Munte la ora 14.

Toată ziua s-au dat lupte grele defensive, în tot sectorul Grupului 6 V(inători) Munte.

Conform ord(inului) telefonic al Diviziei 3-a Munte, la ora 20 începe replierea pe aliniamentu(l): Căbești—Săcueni—Piatra Sură.

Ofițer cu operațiile,

Lt. rez. Vasile Chișu

Văzut,

Comand(antul) Grupului 6 Munte
Lt. Colonel Vasile Costin

(A.M.A.N., M.St.M., fond 742, dos. nr. 4, f. 7)

148

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 13 SEPTEMBRIE 1944**

13 septembrie 1944

Situația și dispozitivul

La orele 7,45 comandantul Plotonului de Grăniceri raportează că două plo-toane inamice întărite cu mitraliere și aruncătoare ușoare coboară de pe dealul Glimea [cota 841].

D-l Maior Clăianu dă ordin telefonic căpitanului Pleșa Remus, comandantul companiei 1-a, de a se deplasa cu 2 plutoane la pichetul de grăniceri pentru a încercui împreună cu plotonul de grăniceri, inamicul ce a trecut peste fron-tieră.

La orele 8 D-l Maior Clăianu pleacă în sectorul Batalionului. În timpul recunoașterii, căpitanul Pleșa Remus este rănit și, neputînd fi ridicat de noi, este luat de unguri.

Între timp se scurg alte forțe inamice, așa că Batalionul este obligat să lupte pe poziția organizată de mai înainte. La orele 14,45 Compania de cercetare primește ordin de a se deplasa la Gura Văii, de unde va trimite pe Sublt. Preja cu plotonul său întărit cu o grupă de mitraliere, la Cojdeni, pentru a lua legă-tura cu Batalionul 11 V(înători) Munte și a face siguranța flancului stîng al) Batalionului, asigurînd retragerea Companiei de Grăniceri de la Dobrești. Restul companiei intră în dispozitiv în stînga Companiei 1-a. La orele 19,15 Compania Armament și Compania Comandă primește ordin de a se deplasa la canton. La orele 21 inamicul atacă din nou în sectorul Companiei Locot. Munteanu, însă atacul este oprit, datorită dîrzeniei cu care s-au apărat vitejii noștri vinători. În cursul nopții inamicul atacă din nou, de data aceasta și în sectorul Companiei Locot. Carpen. Atacul amenințînd flancul drept, Batalionul se retrage pe pozi-ția ordonată dinainte.

Activitatea inamicului:

Atacă puternic, dispunînd de forțe superioare și mult armament automat.

Activitatea aviației: redusă.

Starea atmosferică: timp frumos.

Diverse:

Pierderi: ofițeri: răniți cpt. Pleșa Remus

trupă: morți 1, răniți 2.

Consum de muniții:

armă și p(ușcă) mitr(alieră): 16300

mitralieră: 7800

aruncă(ătoare) 60 mm: 96

aruncă(ătoare) 81,4 mm: 83

pist(ol) mitr(alieră): 1800

Adjutantul Batal(ionului) 6 V(înători) Munte,

Slt. Litu Constantin

Văzut,

Comandantul Batal(ionului) 6 V(înători) Munte,

Maior Clăianu Ioan

(A.M.A.N., M.St.M., fond 146, dos. nr. 1, f. 93)

149

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 13 SEPTEMBRIE 1944**

13 IX 1944

Starea de alarmă nu s-a ridicat, luându-se măsuri vigilente de supraveghere și observare, precum și aprovizionarea cu muniții.

Orele 11,00. Contactul cu inamicul s-a luat în zona Holod și Sîmbăta. Atît în timpul zilei, cît și în timpul nopții, au fost numai trageri de arme automate și patrulări în sector.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 166)

150

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 21
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 13 SEPTEMBRIE 1944**

13 septembri(e) 1944

Batalionul continuă cu adîncirea și complectarea lucrărilor de organizarea terenului.

Patrurile trimise înainte raportează apropierea elementelor subțiri inamice.

La orele 14,10 Comp. 2-a [plotonul Slt. Lăzărescu] ia contact cu inamicul [patrulare maghiare], care a ajuns la liziera satului Căpilna.

La orele 14,30 inamicul ia contact și cu Comp(anie) 1-a.

Batalionul rezistă cu succes pe poziție, respingînd atacul crescînd al inamicului.

La orele 16, circa una Comp(anie) maghiară respinge plotonul Slt. Cojocariu [legătura cu Bat(alionul) 11 V(înători) M(unte)] de la Săldăbagiu, iar Batalionul primește ordin să contraatace cu 2 plotoane + 1 gr(upă) Mitr(aliere), în direcția liziera v(est) Săldăbagiu pt. a restabili situația, în sprijinul acestei comp(anii) în atac, una baterie de la Div(izionul) 3 Ob(uziere) instalată pe + 271.

La orele 20, conform ordinului telefonic al Div(iziei) 3 M(unte), Batalionul va rupe lupta, retrăgîndu-se pe aliniamentul: liziera v(est) Prisaca, înălțimile v(est) Văłani de Beiuș, D(ealul) Sura, liziera v(est) Șoncoiuș (Șuncuius).

T.m.pul: frumos; drumurile: practicabile. Pierderi: nimic.

Consum de muniție:

— cartușe: 24 611

— cartușe glonț „SS”: 8 000

— lovituri Brandt (aruncătoare) 60 (mm) : 210

— lovituri Brandt 81,4 (mm): 50.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 163*, dos. nr. 1, f. 87)

151

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 22
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 13—15 SEPTEMBRIE 1944**

13—15 sept. 1944

Batalionul mărșăluiește încontinuu zi și noapte pe drumuri foarte grele acoperite de pietroaie. Caii cu greu pot scoate căruțele care trebuie încontinuu (ajutate și dirijate) de oameni. După eforturi mai mult decît omenesci, Batalionul ajunge la orele 2 din noaptea de 15 sept. la Șoimuș Petreasa.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 164, dos. nr. 1. f. 75)

152

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 1
TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 13 SEPTEMBRIE 1944**

13 IX 1944

Pe la orele 8 se transmite prin telefon, de la comunele de pe graniță, știri că unguri(i) au pătruns și ocupat satul Hidișelul de Jos și că au pătruns și în direcția Tinca.

Bateria 3-a, care era cantonată la Vintere în poziție de așteptare, primește ordin să ocupe poziție în zona n(ord) Vârșand, în sprijinul Batalionului 11 V(înători) M(unte).

La orele 11 Bateria 1-a raportează că circa 2 Companii de unguri coboară de la Hodiș spre Holod.

Bateria 1-a imediat deschide focul pe pantele și șoseaua n(ord) Holod.

De la Ceica se comunică următoarele:

Ungurii au pătruns și ocupat Hidișelul de Jos, gara Tășad și sînt în contact cu Plotonul de acoperire dela Drăgești.

Se dă ordin verbal comandanților de baterii să trimită caii și atelajele necesare pentru a aduce încă 3 aruncătoare 120 (mm) pentru fiecare baterie.

Se dă ordin ca 2 aruncătoare din bateria 3-a să plece imediat cu o mașină la Tinca, conform ordinului Diviziei, care pune la dispoziție mașina.

Mașina transportă pe sînt. Pop Octavian din bateria 3-a cu un aruncător și servanții respectivi, plus muniția la Tinca.

În după amiaza zilei bateria 1-a execută trageri din cînd în cînd asupra elementelor inamice ce încercau să se infiltreze spre Holod.

Bateria 2-a în poziție la Copăceni iar bateria 3-a la Vârșand, satu (stau) gata de a interveni cu foc. Spre seară se prezintă la Divizion Sublocotenentul Dron Paul, venit, repartizat pentru mobilizare de la Divizionul 3 obuziere Munte.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 594, dos. nr. 3, f. 73—75)

153

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 9
TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 13 SEPTEMBRIE 1944**

13 sept. 1944

Trupele maghiare au dezlănțuit atacul în sectorul Batal(ionului) 6 V(inători) Munte atacînd pichetul de la satul Damiș. Ulterior au început să se infiltreze prin patrulă de tărâie unui ploton pînă la o companie și amenințînd să încercuiască punctele de sprijin ale Vinătorilor. Către ora 13 Vinătorii încep să se retragă, iar Bateria 3-a schimbă poziția la km 28.

Către seară se reface dispozitivul Vinătorilor organizînd limite de rezistență, la canton pentru a bara șoseaua Roșia—Damiș. Postul de comandă al Divizionului se mută la 500 m, vest canton. Divizionul în cursul nopții, cu bateriile 1 și 2, a executat trageri de hărțuială pe șoseaua și în fosta poziție a Bateriei 3-a, unde se semnalau trupe ungurești.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 601*, dos. nr. 1, f. 75)

154

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 12
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 13 SEPTEMBRIE 1944**

13 sept. 1944

Instrucția de luptă și organizarea terenului.

Operativ: un avion de recunoaștere german la mică înălțime a evoluat pe deasupra orașului Beiuș la ora 9,10.

La ora 16,15 Divizia a ordonat ocuparea poziției de apărare, cu misiunea eventuală de a contraataca inamicul spre vest [Pocola].

Forțe maghiaro-germane se găsesc în luptă cu trupele noastre la Holod.

La ora 23,30 Compania cpt. Chicoș primește ordin a se deplasa spre Răbăgani, spre a se pune la dispoziția cdt. Gr. 6 Vinători Munte, Colonel Cârnu.

La ora 23,35 Compania Lt. Mărgineanu primește ordin a trimite un Ploton din rezervă, sub comanda unui ofițer, spre a înlocui sectorul Companiei cpt. Chicoș, plecat la Gr(upul) 6 V(inători) M(unte).

La ora 2,30 [13—14] cpt. Chirculescu pleacă spre sector, spre a organiza apărarea în sectorul cpt. Chicoș.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 152*, dos. nr. 1, f. 45)

155

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3
VÎNĂTORI MUNTE, DIN 14 SEPTEMBRIE 1944***14 septembrie 1944*

Ora 1,30. Divizia întărește poziția de rezistență cu 1 Companie [cercetare] Bat(alionul) 21 V(inători) M(unte) din rezerva Diviziei la Răbăgani, la dispoziția Grupului 6 V(inători) Munte, Colonel Cârnu.

Inamicul continuă atacul în dimineața zilei în sectorul Batalionului 11 V(inători) M(unte). În celelalte sectoare se menține la contact, cu infiltrații și manevre pe flancuri prin pădurea nord-vest Damiș [D. 31, F. 121].

La ora 12 se prezintă la comandament căpitanul rus Tretiakov Vladimir, pentru a lua legătura cu comandamentul Român din zonă [D. 32, F. 165].

Divizia dă ordinul de operații nr. 13, care prevede că inamicul presează puternic la centru, cu circa 4 Batalioane, pe direcția Vintere, căuta probabil a pune stăpânire pe Dealul Măgura.

Divizia 3-a Munte rezistă pe actuala poziție.

Sub presiunea puternică a inamicului și mai ales la încercarea de învăluire a Batalioanelor se repliază pe pozițiile succesive: [D. 31, F. 118], Șuncuiș—Piatra Petrani—Vălani—Beiuș—D. Negru—Goita—Căbești; Glimeia — 248—Pădurea orașului—D. Haraciul—Beiuș—D. Sovarului.

Dispozitiv pe liniile de repliere:

Stînga: Batalionul 21 V.M., centrul Batalion 11 V.M.; dreapta: batalionul 6 V. Munte.

Batalionul 12 V.M. inițial în apărare pe poziția de repliere No. 2, întrebuintarea lui la ordin special.

Începerea mișcării de repliere la ordinul Diviziei.

La ora 17, inamicul încearcă infiltrații și manevrarea pe la vest a Batalionului 6 V. Munte, care se repliază pe Defileul Roșia.

În dimineața zilei la ora 10, avioane inamice au mitraliat coloanele de căruțe în retragere pe șoseaua Negru—Șteiu—Vașcău.

În cursul zilei a intrat în acțiune cu forțe superioare, cu unele încercări de învăluirea flancurilor; la ora 19 Divizia hotărăște replierea întregului dispozitiv în prima jumătate a nopții, pe linia I-a succesivă [Șuncuiș—D. Negru—Cojdeni—Căbești], inamicul ocupă prin lupte grele Simbata și Holod.

În cursul nopții, unitățile execută replierea, conform ordinului de operații nr. 13.

Șeful de Stat Major și șeful Biroului 3 se deplasează la Brad, la Comandamentul rus, pentru a arăta situația și a cere mijloace suplimentare de artilerie.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 544, dos. nr. 23, f. 27—35; Idem, fond microfilme F-II-2.1232, cadrele 34—42)

156

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6
VINĂTORI MUNTE, DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 14 SEPTEMBRIE 1944**

14 septembrie 1944

Dispozitiv: Bat(alioanele) 6,11 și 21 V(inători) Munte, în linia I-a. Începînd de la ora 7,30 inamicul atacă în sectorul Bat(alioanelor) 6 și 11 V. Munte, însă este oprit după o jumătate de oră. Toate încercările de străpungere din cursul zilei s-au sfârșit în fața pozițiilor noastre de rezistență.

Activitate foarte vie de artilerie și aruncătoare grele și ușoare de ambele părți.

În tot cursul zilei aviația inamică execută sboruri de recunoaștere și mitraliază spatele frontului.

Timpul: frumos. Drumurile: practicabile.

Pierderi: 1 ofițer, 1 subofițer, 7 trupă.

Consum de muniție: Pușcă: 29 000; Brd. (mine de aruncătoare, tip Brandt) 81,4 (mm): 200; Brd. 60 (mm): 300.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 742, dos. nr. 4, f. 8)

157

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 5
VINĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOȚI „AVRAM IANCU”)
DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE,
DIN 14 SEPTEMBRIE 1944**

14 septembrie 1944

La orele 10,30 Batalionul sub comanda Maiorului Pop Alexandru se pune în marș pe direcția Cîmpeni—Scărișoara—Girda de Jos, unde ajunge la orele 20 și staționează pentru noapte.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 145, dos. nr. 2, f. 91)

158

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 14 SEPTEMBRIE 1944**

14 septembrie 1944

Situația și dispozitivul

Atacul inamic continuă cu mai multă vigoare, de data aceasta mai accentuat în sectorul Companiei Locot. Barna și Locot. Carpen. După masă atacul se de-

plasează în tot sectorul Batalionului și accentuând de data aceasta ambele flancuri. Batalionul se retrage la orele 20 în spre Căbești unde va ocupa poziția de Divizie. Ariergarda Batalionului, Compania Locot. Barna.

Activitatea inamicului

Atac puternic amenințând flancurile Batalionului.

Activitatea aviației inamice: redusă.

Starea atmosferică: timp frumos.

Diverse:

Pierderi:

ofițeri: răniți Slt. Dumitrescu Cristide.

subofițeri: răniți Serg. maj. Argeșeanu Gh.

Trupă: morți 1, răniți 8.

Consum de muniție:

Pușcă și p(ușcă) mitr(alieră): 15.100

Mitralieră: 9 600

Arunc(ătoare) 60 mm: 115

Arunc(ătoare) 81,4 mm: 83

Efectivul Batalionului:

Ofițeri: 29, subofițeri: 20, trupă: 1 180.

Adjutantul Batalionului 6 V(inători) Munte,

Sublt. Litu Constantin

Văzut,

Comandantul Batalionului 6 V(inători) Munte,

Maior Clăianu Ioan

(A.M.A.N., M.St.M., fond 146, dos. nr. 1, f. 92)

159

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 14 SEPTEMBRIE 1944

14 IX 1944

Inamicul, aducând forțe superioare, a reușit să străpungă linia la Șoimi și la Simbăta. Companiile de la Vintere și Copăceni au fost nevoite să se retragă pe culmea Răbăganilor, unde s-au instalat pe următorul dispozitiv: Compania 1-a și Compania 2-a la Săucani, iar compania 3-a la Săliște de Pomezueu, unde a început imediat organizarea la teren.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 151, dos. nr. 1, f. 166)

160

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 21
VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 14 SEPTEMBRIE 1944**

14 septembrie 1944

Misiunea Bat(alionului): întărit cu Div(izionul) 3 Ob(uziere) de a opri înaintarea inamicului, barînd comunicația Uileacu de Beiuș—Pocola, pe creasta calea Morii și Bucium.

Batalionul ocupă și organizează noua poziție în următorul dispozitiv:

- Comp(ania) 1-a + 1/2 ploton Mitr(aliere) + una Gr(upă) Brandt 81,4 (mm) pe înălțimile imediat n(ord) satul Soncoiuș (Șuncuiș).
 - Comp(ania) 2-a + 1 plot(on) mitr(aliere) + una Gr(upă) Brandt 81,4 (mm) pe D(ealul) Sura și calea Morii.
 - Comp(ania) 3-a + una gr(upă) Mitr(aliere) pe înălțimile v(est) Vălani de Beiuș și Bucium.
 - Plotonul pioneri pe înălțimea e(st) Vălani de Beiuș, rezerva Batalionului.
- În aer, acțiuni de recunoașteri executate de avioane G-ne (Germane).
- Timpul: frumos; drumuri: practicabile. Pierderi: nimic. Consum de muniție: nimic.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 163, dos. nr. 1, f. 87—88)

161

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 1
TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 14 SEPTEMBRIE 1944**

14 IX 1944

Divizionul în aceleași poziții.

Inamicul a ajuns în satele Hodiș și se îndreaptă spre Holod, iar pe șosea de la Ceica a ajuns la Dușești, îndreptîndu-se spre Simbăta.

În cursul nopții au sosit de la P.S. Beiuș încă 6 aruncătoare (cite 2 de fiecare baterie), cari au fost imediat instalate în poziție.

La orele 8, bateria 2-a execută trageri în fața satului Holod, pe unde inamicul încearcă să intre în sat.

La orele 8 se formează din bateria 39 m(m) A.C. 2 plotoane de pușcași, unul sub comanda Slt. rez. Savu Nicolae și una (unul) sub comanda Plotonierului Barbut Tr., ca rezervă a Grupului 6 V(inători) M(unte), sub ordinea căruia sîntem.

Bateria 3-a execută trageri de interdicție la 1,1/2 km. n(ord) Simbăta, pe șosea, asupra vehiculelor inamice.

Fiind amenințat flancul drept al Grupului, se trimite imediat Plotonul Slt. Savu Nicolae, pentru a ocupa și apăra satul Rotărești, înspre care s-au îndreptat patrule inamice.

La ora 11,30 se întrerupe legătura telefonică cu Holodul, inamicul pătrunzând în sat.

Domnul General Comandaș al Diviziei 3-a Munte, Mociulschi Leonard, sosește la P(unctul) C(omandă) Divizion (din) Răbăgani.

Bateria 3-a, la orele 13,30, execută o pregătire de artilerie pe cele două mame-loane de la n(ord) Vărășeni. Bateria 3-a mai execută trageri de interdicție pe șoseaua dintre Dușești și Simbăta.

La orele 16, Divizionul dă bateriilor ordinul de operații nr. 44 (dos. nr. 30, fila nr. 23), prin care se ordonă următoarele:

— Divizionul schimbă de poziție în regiunea Feneriș — Drăgoteni pentru a sprijini Batalionul 11 V.M., care va ocupa creasta dealului Negru.

— Bateria 1-a în sprijinul Companiei 2-a va ocupa poziția vest satul Vălanii de Beiuș.

— Bateria 2-a în sprijinul Companiei 1-a, ce va ocupa înălțimile imediat sud comuna Săucani, ocupă poziție nord-Feneriș.

— Bateria 3-a în sprijinul Companiei 3-a, care va ocupa înălțimea 209 sub pădurea Malici, bateria ocupă poziție în regiunea satului Drăgoteni.

La ora 19,30 întreg Divizionul se pune în marș spre noile poziții.

La orele 23 Divizionul este instalat în noile poziții.

P(unct) C(omandă) Divizion la primăria Pocola.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 594, dos. nr. 3, f. 75)

162

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 9 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 14 SEPTEMBRIE 1944

14 sept. 1944

În cursul dimineții se execută trageri de interdicție și hărțuiri pe șosea și pe pantele de la nord și sud de șosea.

La ora 12 inamicul atacă puternic centrele de rezistență ale Batalionului 6 V(inători) Munte de la Canton și cota 681.

Divizionul a sprijinit apărarea Vinătorilor și susținut în tot sectorul. Vinătorii rezistă până către orele 17, când inamicul, care se infiltrasse prin stînga, amenință să cadă în Roșia.

Se primește ordin de retragere și Bateria se pun în marș pentru a ocupa poziție la Josani — Gurbești. Bateria comandă în tot cursul zilei a făcut apărarea apropiată a Bateriilor, fiind organizată în 5 grupe de luptă.

În timpul ieșirii Bateriilor de tragere din poziție Bateria comandă a rămas pe poziție, pentru a permite bateriilor să se depărteze în siguranță, retrăgîndu-se și ea după o oră (după ora 19,30).

În cursul nopții, Bateria ocupă poziție la Josani. P.C. la un loc cu P.C. al Vinătorilor, la școala din Căbești.

Bateria comandă continuă a face siguranța bateriilor în poziție, în special către stînga.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 601, dos. nr. 1, f. 75—76)

163

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 12
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 14 SEPTEMBRIE 1944**

14 sept. 1944

Misiunea neschimbată. Se menține starea de alarmă.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 152, dos. nr. 1, f. 45)

164

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3
VINĂTORI MUNTE, DIN 15 SEPTEMBRIE 1944**

15 septembrie 1944

Inamicul atacă cu forțe superioare în sectorul Batalionului 11 V(inători) Munte.

Comandantul Diviziei, însoțit de Șeful Biroului 3, se deplasează în teren pentru restabilirea situației.

Se raportează Armatei, situația Artileriei și a munițiilor, care sunt cu totul insuficiente acțiunilor (D 32, Fl 42).

Batalionul 21 V(inători) Munte raportează ocuparea poziției pe linia 1-a succesivă de rezistență. Pentru luarea contactului trimite patrulă înaintată și la sud de Criș.

Pentru a face disponibil Batalionul 12 V.M., care ocupa poziția pe linia 2-a de rezistență (nord — Finiș — nord Beiuș-Pădurea orașului), Batalionul 3 (Pi(oneri) Munte îl înlocuiește, luând sub comandă și Compania Lucru și plotoanele din Batalionul Codru.

Batalionul 12 V.M., după înlocuire, se regroupează la Școala Normală Beiuș, în măsură ca la ora 14 să se deplaseze în rezerva Grupului 6 V(inători) Munte la Pocola.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 544, dos. nr. 23, f. 35; fond microfilme F—II—2—1232, cadrul 45).

165

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 15 SEPTEMBRIE 1944**

15 septembrie 1944

Dispozitiv: Bat(alionele) 6, 11 și 21 V. Munte în linia I-a. Atacul inamicului continuă din zorii zile(i) cu mult mai mare intensitate ca în ziua precedentă.

În cursul zilei inamicul a atacat de 3 ori în sectorul Bat(alionului) 11 V(inători) Munte. Ostaşii acestui batalion împreună cu comandantul lor, Maiorul Cristescu, au contraatacat, aruncînd inamicul în poziţia lui de plecare.

În sectorul Bat(alionului) 21 V. Munte, inamicul atacă cu cc. (circa) două plotoane, însă este respins cu pierderi grele, lăsînd pe teren morţi şi mult material.

Activitatea aviaţiei inamice foarte intensă în tot cursul zilei. Timpul: frumos. Drumurile: practicabile.

Pierderi: 46 trupă.

Consum de muniţii: puşcă: 36 000; Brd. 81,4 (mm): 170; Brd. 60 (mm): 100.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 8)

166

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 5 VINĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOŢI „AVRAM IANCU”) DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 15 SEPTEMBRIE 1944

15 septembrie 1944

Se execută etapa II-a Scărişoara — Girda de Jos — Arieşeni — Chişcău.

Marş greu din cauza terenului parcurs, cu pante abrupte, dar s-a executat în f. bune condiţiuni.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 145*, dos. nr. 2, f. 91)

167

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 11 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 15 SEPTEMBRIE 1944

15 septembrie 1944

Situaţia şi dispozitivul

Batalionul ajunge la Căbeşti la ora 1, unde conform ordinului de operaţii nr. 11 al Diviziei 3-a Munte, Batalionul organizează o poziţie de rezistenţă în regiunea Căbeşti, în dispozitivul:

— Compania Cercetare, cota 309.

— Compania 2-a călare pe şosea, în stînga cimitirului.

— Compania 1-a, cota 323.

— Compania 3-a, Dealul Salatrucu, cota 395.

Se trece imediat la lucrările de organizarea terenului.

Plotonul Sublt. Pînta Stelian este trimis în avanposturi la cota 290.

La orele 7 primele elemente inamice iau contactul cu plotonul din avanposturi, care rezistă pînă la orele 14, cînd, copleşit de forţe superioare, este obligat să se retragă şi intră în dispozitivul Companiei. Atacul continuă, inamicul tatonînd flancurile.

Plotonul Sublt. Preja ia legătura cu Batal(ionul) 11 V(înători) Munte, dar intervalul fiind prea mare este trimis și plotonul sublt. Mocanu, pentru a face siguranța Batalionului dinspre Goila.

Inamicul reușește să străpungă în stînga dispozitivul Diviziei și periclitează astfel flancul și spatele Batalionului. Cu toate că inamicul a pătruns în spatele Batalionului la Remetea, lupta continuă mai departe iar Divizionul 9 T(unuri) Munte, deși primea focuri în baterie, continuă a executa tragerile de oprire. Inamicul a continuat atacul în timpul nopții dar nu a reușit să înfrîngă rezistența Batalionului.

Activitatea inamicului

Atacă puternic, ameninșînd flancurile.

Starea atmosferică

Timp frumos.

Diverse:

Pierderi: Subofițeri dispăruți: serg. maj. Băltărețu Scarlat.

Trupă: morți: 2, răniți: 6.

Consum de muniție:

pușcă și p(ușcă) mitr(alieră): 18 500

mitralieră: 12 000

brandt 60 mm: 145

brandt 81,4 mm: 118

pist(ol) mitr(alieră): 3 100

Efectivul Batalionului: ofițeri: 29, subofițeri: 19, trupă: 1 172.

Adjutantul Batalionul 6 V(înători) Munte

Sublt. Litu Constantin

Văzut,

Comandantul Batalionului 6 V(înători) Munte

Maior Clăianu Ioan

(A.M.A.N., M.St.M., fond 146, dos. nr. 1, f. 93—94)

168

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 15 SEPTEMBRIE 1944

15 IX 1944

Inamicul a atacat în nenumărate rînduri, însă nu a putut respinge linia din cauza apărării dirze a Batalionului. În după amiaza zilei au atacat din nou, după ce au făcut în prealabil o pregătire de artilerie puternică. Branduri și tunuri A.A., cu misiune terestră și de data aceasta atacul inamic a fost respins, producîndu-i mari pierderi. În timpul nopții s-au luat severe măsuri de supraveghere și observare, instalîndu-se la circa 500 m., în fața plotoanelor, posturi duble de ascultare.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 151, dos. nr. 1, f. 166—168)

169

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 12
VINĂTORI DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 15 SEPTEMBRIE 1944**

15 sept. 1944

Ora 11. Batalionul se regroupează pentru o nouă misiune la Școala Normală de Fete din Beiuș. Poziția ocupată este dată în primire astfel: dreapta Crișului Negru, Bat(alionul) 3 Pioneri M-te (Munte) iar stînga Crișului Negru Bat(alionul) Fix „Codru”.

La ora 14,20 Bat(alionul) se pune în marș spre Pocola, în rezerva Grupului 6 V(inători) M(unte).

Cantonament bivuac, liziera n(ord)—e(est) a satului. La ora 21 Comp(ania) 1-a (Lt. rez. Burtea Dobre) este împinsă pentru asigurarea Dealului Zăcătoarei (cota 265), iar Comp(ania) 3-a (Lt. rez. Mărgineanu Alexandru) este împinsă în dispozitiv pentru asigurarea Dealului Chicera (Feneriș).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 152*, dos. nr. 1, f. 45)

170

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 21
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 15 SEPTEMBRIE 1944**

15 septembrie 1944

Batalionul adîncește și completează lucrările de org(anizarea) terenului.

La ora 7,30 inamicul în forță de circa 2 plot. atacă în sectorul Comp(aniei) 3-a, dar este respins.

Atacul inamic se intensifică în acest sector și reușește să ocupe Bucium.

Plot(onul) Pioneri, împreună cu Comp(ania) 3-a, contraatacă și reocupă Bucium.

În aer intensă activitate de recunoaștere executată de avioane germane.

Timpu: frumos; drumurile: practicabile.

Pierderi: Trupă: răniți 3, dispăruți: 10, cai: 2.

Armament: arme: 2, Puști Mitr(aliere) 2, pistoale mitr(alieră) 7, B-dt (Brandturi) 60 (mm): 1.

Consum de muniții: cartușe puș(că) și P(ușcă) Mitr(alieră) 31 700; Mitralieră: 11 700, B-dt (Brandt) 60 (mm): 275, B-dt (Brandt) 81,4 (mm): 50, grenade Kissler: 75.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 163*, dos. nr. 1, f. 88)

171

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 1
TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 15 SEPTEMBRIE 1944**

15 IX 1944

Divizionul se găsește în dispozitivul din schița anexă.

Între orele 8—10 Comandantul Divizionului, Maior Radu Negoescu, inspectează poziția bateriei și observatorul. Împreună cu vânătorii din prima linie se identifică cuiburile de arme automate inamice, apoi se dă ordin căpitanului Mănescu Minat, comandantul Bateriei 1-a, să tragă asupra lor.

Bateria 2-a execută trageri asupra satului Săucani, împiedecînd pătrunderea inamicului în sat.

Între orele 16—17 Bateriile 1 și 2 execută trageri de oprire în fața liniei vânătorilor de pe dealul Negru, reușind să oprească atacul inamic cu mari pierderi.

La orele 19 se dă Slt. Nicolaescu (care din seara zilei de 14 IX. 44 este pus la dispoziția Divizionului, cu un obuzier cu misiune anticar) ordinul No. 46 (*dos. nr. 30, fila nr. 24*), prin care i se ordonă că de la această oră este sub ordinele căpitanului Chivu Paul, comandantul Bateriei 2-a, și va ocupa poziție în flancul bateriei așa fel ca să poată întrebuința și telefonul din baterie și va instala observatorul la un loc cu al bateriei a 2-a.

La orele 20 obuzierul este instalat și se execută reglări de tragere pe eșirile din comuna Răbăgani.

Bateria 3-a de la Drăgoteni primește ordin să schimbe de poziție la 1 km., est—Pocola. Schimbarea de poziție se face la lăsatul serii.

La ora 20,15 se dă ordin T.L. și T.R. No. 47 (*dos. nr. 30, fila 25*) prin care se ordonă să ia măsuri de siguranță în cantonament și toate trupele să stea în stare de alarmă, deoarece slabe patrule inamice s-au infiltrat în sector.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 594, dos. nr. 3, f. 75—76)

172

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 9
TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 15 SEPTEMBRIE 1944**

15 sept. 1944

În cursul dimineții se execută reglări de tragere pe direcții probabile de înaintare a inamicului. Inamicul caută în cursul dimineții să se apropie de satul Căbești și să manevreze prin dreapta, însă încercările sale sînt zădărnice.

Imediat după amiază începe să se infiltreze prin stînga, întrucît trupele inamice din sectorul vecin fuseseră respinse.

La ora 19, Batalionul trimite un ploton din satul Goila pentru a acoperi flancul stîng și întări apărarea Divizionului în această parte. Cu toate aceste(a) inami-

cul reușește să se infiltreze și respinge plotonul de la Goila, periclitând Bateriile de tragere și spatele Batalionului 6 V(inători) M(unte).

Batalionul trimite un ploton pentru a întări apărarea organizat(ă) de Bateria comandă către stînga. La ora 19,30 inamicul încearcă un atac asupra comunei Căbești, deschizînd un foc foarte puternic. Căruțele T(renului) de L(uptă) ale Batalionului 6 V(inători) Munte aflate în Căbești părăsesc satul, fugind spre Remetea. La zgomotul produs de căruțe, Plotonul de Vinători venit în sprijin, pentru apărarea Bateriilor intră în panică, crezînd că sînt tancuri inamice și fuge în dezordine la Remetea. Grupele Bateriei de comandă rămîn însă pe poziție pînă la ora 21, cînd patrula inamică intrate în Josani, obligă bateriile să schimbe poziția la liziera est a satului Gurbești.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 601, dos. nr. 1, f. 76)

173

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3 VINĂTORI MUNTE, DIN 16 SEPTEMBRIE 1944

16 septembrie 1944

În cursul zilei inamicul reia atacul pe patru direcții, astfel:

- La Vălanii de Beiuș cu o Companie, respins prin contraatac.
- Pe șoseaua Vintere — Săucani cu o Companie, respins prin contraatac.
- Pe direcția Săliște — Pomezău — Drăgoteni, cu un Batalion, respins prin contraatac dat de Batalionul 12 V(inători) M(unte) pe D(ealul) Zăcătoarei.
- Pe direcția Căbești — Remetea cu două Batalioane. Remetea a fost ocupată și recucerită apoi prin contraatac al Batalionului 22 V(inători) M(unte).

S-au identificat următoarele unități inamice:

- Regimentul 36 Infant(erie) pe direcția Cojdeni — Seliște — Pomezău — Drăgoteni.
- Regimentul 10 Infanterie pe liziera Răbăgani — Șuncuiș, ambele Regimente din Divizia 9 ușoară.
- Regimentul 38 Infanterie, pe liziera Șuncuiș — Șoimi.
- Aviația inamică a mitraliat coloana de căruțe pe șoseaua Pocola — Beiuș.
- Batalionul 6 V(inători) M(unte) s-a repliat de pe poziția Căbești și se re-grupează în zona Binșele.

În dimineața zilei se prezintă Colonelul Constantinescu T. Ioan, Comandantul secund al Diviziei și Maiorul Jitariu Anton, șeful de Stat Major de la Comandamentul 103 Munte, care preia funcția de șef de Stat Major, fiind cel mai vechi în grad.

Divizia dă ordinul de operații No. 14 în care dă situația cunoscută despre inamic:

Se formează următoarele grupări:

- Colonelul Constantinescu Ioan cu: Batalionul 21, 11, 12 și 22 V(inători) M(unte) cu Divizionul 1 și 3 Aruncătoare.

Traseul poziției: vest Șuncuiș — Șura — 296 — vest Vălanii de Beiuș — 267 — sud Săucani — 197 — Drăgoteni — sud Remetea.

— Detașamentul Maior Clăianu, cu Batalionul 6 V(inători) M(unte) și Divizionul 9 Aruncătoare pe poziția sud Meziad — Poiana — D. Sovarului.

În rezerva Diviziei:

- Batalionul 3 Pi(oneri) Munte în poziție pe linia de apărare Beiuș.
- Batalionul 5 V(inători) Munte în pădurea orașului în măsură a interveni în prima urgență spre Remetea.

— Batalionul I/R(egimentul) 4 Grăniceri cu 1 companie la Budureasa și una la Finiș, pentru protecția flancurilor.

— Batalionul Regional Fix Cordu în rezervă în zona Beiuș, numai cu compania de la Meziad.

Siguranța flancurilor o face (la) dreapta — compania Grăniceri, căpitan Radu la Budureasa și Compania Grăniceri căpitan Tabacu la Finiș pentru stînga.

În seara zilei inamicul stăpînește linia: Meziad, nord Remetea — Drăgoteni — Săucani — vest Prisaca — vest Șuncuiș.

Batalionul 5 V(inători) Munte termină ultima etapă de marș, ajungînd în Beiuș.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 23, f. 35—36; *fond microfilme F—II—2.1232*, cadrele 42—43)

174

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 16 SEPTEMBRIE 1944

16 septembrie 1944

Dispozitiv:

Bat(alioanele) 6, 11 și 21 V(inători) Munte, în linia I-a.

În sectorul Bat(alioanelor) 21 și 11 V(inători) Munte inamicul atacă sprijinit puternic de artilerie, branduri și artilerie A(nti) A(eriană), reușind să ocupe Buciumii și Calea Morii. În sectorul Bat(alioanului) 6 V(inători) Munte atacă, reușind să facă o breșă de cîteva sute de metri.

Bat(alionul) 11 V(inători) Munte pune la dispoziția Bat(alionului) 21 V(inători) Munte două plotoane, ca împreună cu Compania 3-a, să recucerească poziția de pe Calea Morii și creasta nord Vălanii de Beiuș.

Activitatea aviației inamice foarte intensă.

Timpul: frumos. Drumurile: practicabile.

Pierderi: 2 ofițeri, 2 subofițeri, 19 trupă.

Consum de muniții: pușca: 40 000, Brd(brandt) 81,4 (mm): 240, Brd(Brandt) 60 (mm): 200.

Ofițeri cu operațiile,

Lt. rez. Vasile Chișu

Văzut,

Comand(antul), Grupului 6 V(inători) Munte,

Lt. Colonel Vasile Costin

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 8)

175

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 5
VINĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOȚI „AVRAM IANCU”)
DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE,
DIN 16 SEPTEMBRIE 1944**

16 septembrie 1944

La orele 6 Batalionul se mișcă pentru a executa etapa III-a de marș. Marșul se execută în formațiuni subțiri, fiind regiunea controlată de aviația inamică, care este f. activă. La orele 16 ajunge la Beiuș și cantonează în cazarma Divizionului 9 T(unuri) Munte.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 45, dos. nr. 2, f. 91)

176

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 16 SEPTEMBRIE 1944**

16 septembrie 1944

Situația și dispozitivul:

La orele 10 inamicul începe din nou atacul; cu tot elanul căpitanului Balea, nu reușește să fie oprit.

Căpitanul Balea este rănit și evacuat, iar în trecerea prin Remetea este omorât de civilii unguri. Către orele 12 inamicul, amenințând serios flancurile Batalionului, se retrage în plină zi, în cea mai perfectă ordine la Binșele, unde organizează o nouă poziție pe linia cotelor 300—376, Dealul Norocescu, în dispozitivul:

- Compania 1-a pe cota 300.
- Compania 3-a pe cota 376.
- Compania 2-a pe Dealul Norocescu.

— Compania Cercetare în rezervă la 200 m., nord de satul Binșele. Către orele 23 inamicul ia contact cu patrule slabe, apoi se retrage în satul Meziad.

Activitatea inamicului:

Nici o activitate importantă.

Acțiunea aviației inamice:

Redusă.

Starca atmosferică:

Timpul frumos.

Diverse:

Pierderi:

Ofițeri morți: cpt. Balea Ioan.

Subofițeri răniți: plot major Brîndușe Gheorghe.

Subofițeri dispăruți: serg maj. Ciumag I. Nicolae.

Trupă: morți 1, răniți: 3.

Consum de muniție:

pușcă și p(ușcă) mitr(alieră): 8 300.

mitralieră: 4 700.

brandt 60 mm: 65.

brandt 81,4 mm: 34.

pist(ol) mitr(alieră): 1 200.

Efectivul Batalionului:

Ofițeri: 28, subofițeri: 17, trupă: 1 168.

Adjutantul Batalionului 6 V(inători) Munte,

Slt. Litu Constantin

Văzut,

Comandantul Batalionului 6 V(inători) Munte,

Maior Clăianu Ioan

(A.M.A.N., M.St.M., fond 146, dos. nr. 1, f. 95)

177

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 16 SEPTEMBRIE 1944

16 septembrie 1944

Inamicul a atacat din nou poziția noastră, reușind de data aceasta să pătrundă în poziție, silind Compania 2-a să se replieze 100 m. mai înapoi.

Comandantul Batalionului, Maior Cristescu Nicolae, în fruntea a 20 oameni l-a contraatacat pe inamic, scoțându-l din poziție și reușind să captureze un tun anticar, o mitralieră, un brand și 4 prizonieri.

În timpul nopții s-a auzit zgomote de motoare distincte în Răbăgani.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 151, dos. nr. 1, f. 168)

178

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 12 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 16 SEPTEMBRIE 1944

16 sept. 1944

La ora 2 Batalionul primește ordin să ocupe satele Săliște — Pomezău și Căbești, care, din informații, ar fi căzut la unguri. La ora 3,25 Bat(alionul) se pune în marș pe direcția Pocola — Poietari — Drăgoteni — Săliște — Pomezău — Căbești.

La ieșirea din Poietari, Bat(alionul) ia dispozitiv de apropiere (avînd) Comp(ania) cercetare (în) avangardă.

La ora 6, Bat(alionul) se află cu virful avangărzii la liziera satului Drăgoteni. Apar patrule inamice maghiare. Atît patrulele amice cît și cele maghiare stau în nedumerire din cauza asemănării uniformelor. În acest timp grosul trupelor atît amice cît și inamice se apropie. În momentul cînd au fost recunoscuți inamicii, armamentul Plotonului din avangardă deschide foc.

Canonada începe la marginea satului. Sînt angajate rînd pe rînd, Comp(ania) Cercetare (Lt. Cojean) și Comp(ania) 1-a (Lt. Burtea). Atacat superior Bat(alionul) este silit să se replieze înapoia satului Poietari, unde se regroupează sub comanda cpt. rez. Melinte Valeriu.

La ora 13,45 Gr(upul) 6 V(înători) M(unte) numește provizoriu la comanda Bat(alionului) pe Maiorul Mișuțoiu de la Bat(alionul) 21 V(înători) M(unte). Astfel regrupat, Bat. contraatacă, recucerind dintr-un iureș Dealul Zăcătoarea, cu cota 265. Se face legătura cu stînga [Bat(alionul) 11 V.M.], încă nu e restabilită legătura cu dreapta [Bat(alionul) 22 V(înători) M(unte)]. Se cere ca Bat. 22 V.M. să ia legătura cu noi. Nu mai avem muniție. Se cere Gr(upului) 6 V.M. să ne trimită urgent. Inamicul se află aproximativ la 500 m în fața Bat(alionului). Un prizonier ungur, luat în timpul contraatacului, ne informează că Bat(alionul) 12 V.M. a fost atacat de 2 Bat(alioane) inamice, cu mult armament automat.

La ora 17 se face legătura la dreapta cu Bat(alionul) 22 V.M., pe botul de deal n(ord)-e(st), cota 265 [curba de nivel 225], legătura la stînga cu Bat(alionul) 11 V.M. este incompletă deoarece Comp(ania) din Bat(alionul) 11 V.M. [slt. Baciul], cu care se raportase anterior că s-a făcut legătura, nu era pe aliniamentul ordonat și deci, la rîndu-i, această companie nu avea legătura cu Bat. 11 V.M.

Comp(ania) slt. Baciul din Bat(alionul) 11 V.M., luată sub comandă și i se dă să înainteze spre a face legătura cu Bat(alionul).

La ora 18 Bat(alionul) a ocupat dispozitivul pe aliniamentul: Dealul Drăgoteni, începînd de la drumul de care ce vine de la Poietari și merge spre cota 260; liziera sud satul Drăgoteni — dealul Zăcătoarei [cota 265]; botul de deal înconjurat de cota 225. Bat(alionul) are la stînga legătura cu comp(ania) slt. Baciul din Bat(alionul) 11 V(înători) M(unte). Nu se știe încă dacă slt. Baciul a realizat legătura cu Bat(alionul) 11 V.M. Se cere Grupului să ordone Bat(alionului) 11 V(înători) M(unte) să caute legătura cu Comp(ania) slt. Baciul. Spre dreapta Bat(alionul) are legătura cu Bat(alionul) 22 V.M.

La ora 18 dinspre Cojdeni s-au observat coloane inamice îndreptîndu-se spre Drăgoteni, s-au observat de asemenea vehicule tractate hipo, probabil artilerie.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 152*, dos. nr. 1, f. 45—47)

179

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 21 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 16 SEPTEMBRIE 1944

16 septembrie 1944

La orele 6,20 inamicul atacă sprijinit puternic de B-dt (Brandturi), artilerie, art(ilerie)-antiaeriană și reușește să ocupe Bucium și calea Morii. Comp(ania) 3-a și dreapta Comp(ania) 2-a după regrupare, contraatacă și recucerește poziția.

La orele 22 Batalionul primește de la Grup(ul) 6 V(înători) Munte 2 plot(oane) comandate de slt. Sinea și slt. Jureanu cari, împreună cu plotonul A(nti) T(anc) din

Batalionul 21 V(inători) Munte, ocupă chiar în cursul nopții baza de plecare la atac cu misiunea de a recuceri poziția de la calea Morii, iar Comp(ania) 3-a D. Bucium și creasta N(ord) Vălani de Beiuș.

— În sprijin 2 Baterii din Div(izionul) 3 Ob(uziere).

— Timpul: frumos; drumuri: practicabile.

— În aer: activitate intensă de recunoaștere executată de avioane germane.

Pierderi: ofițeri: răniți 2. Trupă — răniți: 42, dispăruți: 22, bolnavi evacuați: 1, cai: 4.

Armament: arme: 62, puști Mitr(aliere): 4, pist. mitr(alieră): 2.

Consum de muniții: cartușe pușcă și p(ușcă) mitr(alieră): 22 000, Mitr(alieră): 12 000, grenade Kiesser: 103, B-dt (Brandt) 60 (mm): 230, Bdt (Brandt) 81,4 (mm):

(A.M.A.N., M.St.M., fond 163, dos. nr. 1, f. 88)

180

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 22 VÎNĂTORI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 16 SEPTEMBRIE 1944

16 sept. 1944

Compania cercetare este trimisă să facă recunoaștere spre Remetea și să stabilească legătura cu Batalionul 6, restul Batalionului intră în cantonament pentru odihnă. Inamicul se găsește doar la 3 km, pe înălțimile Drăgotenilor. Spre dimineață, Compania Cercetare, ce trecuse de Remetea, este primită prin surprindere cu foc și se repliază spre S(ud)-e(st), pe liziera comunei Pietroasa. Batalionul își ia dispozitivul de apărare cu Comp(ania) 1-a în fața cimitirului din Pietroasa, iar Compania 3-a în prelungire spre stînga pînă la Valea Roșie, pe dealul Zăcătoarea se observă inamicul instalat în poziție și care spre ora 10 începe să se retragă.

Batalionul ordonă Companiei 2-a din rezerva Batalionului să recucerească satul Remetea și să se stabilească cu vîi cota 216. La orele 14 compania 2-a pornește la atac, dar găsește înălțimile și comuna neocupat(ă) de inamic. La reîntoarcerea companiei la cota 216 întâlnește un pluton de unguri care încercau să se furișeze în comună și asupra căroră se deschide focul. Un Ploton este lăsat pentru siguranța podului și a comunei iar cu restul Companiei se ocupă din nou cota 216, stabilind legătura cu Batalionul 21 (V.M.), spre dealul Zăcătoarei.

Peste noapte inamicul se infiltrează în comuna Remetea și cade în spatele Companiei 2-a, căreia nu i se mai poate transmite nici un ordin.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 164, dos. nr. 1, f. 75—76)

181

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 16 SEPTEMBRIE 1944

16 IX 1944

Divizionul în aceeași poziție. Bateria 1 și 2 execută trageri de însoțire, sprijinind contraatacul vînătorilor pentru reocuparea pozițiilor de pe dealul Negru.

Inamicul atacă puternic satul Drăgoteni. Plotonul format din oameni(i) bateriei A.C. este comandat de Plot. Bărbut este pus din nou pe poziție, pentru a face siguranța Grupului pe dreapta și să ocupe dealul Zăcătoarea.

Bateria 3-a care a ocupat poziție provizorie lângă biserica din Pocola, execută trageri asupra cuiburilor de arme automate de pe panta de n(ord) a dealului Zăcătoarea.

La ora 11 Plotonul format din tunari de la Bateria A.C. dau un contra-atac pentru cucerirea crestei dealului Zăcătoarea. Contraatacul este sprijinit de bateria 3-a.

La trenul Regimentar din comuna Sînmartin se organizează grupe de luptă pentru apărarea satului și se pune în poziție un aruncător de 120 mm care a fost adus de la reparat și se execută cu el trageri asupra patrulelor inamice ce se îndreptau spre sat.

În acest timp inamicul pătrunde în stînga bateriei 1-a, ameninșind poziția bateriei. Locot. Popovici Liviu, comandantul bateriei de tragere, organizează din servanții disponibili o grupă de luptă pentru apărarea apropiată a bateriei.

Inamicul este ținut pe loc de această grupă pînă vine în ajutor o Companie de Vinători și bateria își continuă misiunea de sprijin a Companiei 2 din Batalionul 11 V(înători) M(unte) de la Dealul Negru.

Trenului Regimentar (i) se dă ordinul No. 48, [dos. nr. 30, fila nr. 26] prin care se ordonă următoarele: Trenul regimentar rămîne în Sînmartin cu aceleași măsuri, trenurile echipate, siguranța spre n(ord) și n(ord)-v(est) cu cele 2 secții împinse înainte.

Brandturile nu vor fi întrebuițate decît la informații sigure și la peste 1000 m, cu observare asigurată.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 594, dos. nr. 3, f. 76)

182

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 9 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 16 SEPTEMBRIE 1944

16 sept. 1944

La ora 6,30 inamicul atacă puternic Batalionul 6 V(înători) M(unte), rămas cu flancurile descoperite, ameninșind să-l încercuiască.

Divizionul sprijină apărarea printr-un foc foarte susținut, însă inamicul nu poate fi oprit. La ora 11 Bateriile de tragere primesc ordin să se retragă pe liziera satului Meziad, către satul Curățele. Deplasarea s-a făcut în ordine, Bateriile ajungînd la Curățele la ora 16, unde a sosit și comandantul Divizionului, împreună cu comandanții de Baterii și personalul de la observator, cari s-au retras împreună cu Batalionul 6 V(înători) M(unte) pe alt itinerariu.

Divizionul a ocupat poziție pe liziera sud Pociovești, în măsură să susțină cu foc Batalionul 6 V(înători) M(unte) instalat în poziție de apărare pe dealul imediat nord Binșele.

Consum de muniție: 80 lovituri.

Un Brandt s-a defectat și a fost trimis la reparat la Trenul Regimentar, Divizionul cu 9 piese în poziție, alte 2 piese fiind defectate mai înainte.

Pierderi: 2 ostași răniți.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 601, dos. nr. 1, f. 76)

183

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 17 SEPTEMBRIE 1944**

17 septembrie 1944

Dispozitiv:

Bat(alioanele) 6, 11 și 21 V(inători) Munte, în linia I-a.

Atacul pentru recucerirea poziției de pe Calea Morii și creasta nord Vălanii de Beiuș pornește la ora 6,10, iar la ora 8 poziția Bat(alionului) 21 V(inători) Munte este complet recucerită.

În sectorul Bat(alionului) 11 V(inători) Munte inamicul atacă, începînd de la ora 8, cu care de luptă.

Avînd în vedere mijloacele slabe anticar de care dispunea Grupul, Bat(alionul) 11 V(inători) Munte, la ord(inul) Diviziei, începe replierea.

În conformitate cu ord. Diviziei toate batalioanele încep replierea pe direcția Pocola—Beiuș—Negru—Sudrigiu—Lunca.

Activitatea aviației inamice foarte intensă, mitraliază și bombardează coloanele noastre care erau în marș spre noua zonă de regrupare.

Timpul: frumos. Drumurile: practicabile.

Pierderi: 3 ofițeri, 1 subof(iț)er, 169 trupă.

Consum de muniții: Pușcă 44 200, Brd (Brandt) 81,4 (mm): 248, Brd (Brandt) 60 (mm): 300.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 742, dos. nr. 4, f. 9)

184

**EXTRAS DIN JURANLUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 5
VINĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOȚI „AVRAM IANCU”)
DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE,
DIN 17 SEPTEMBRIE 1944**

17 septembrie 1944

La orele 4 Batalionul primește ordin să ocupe o poziție cu misiunea de apărare, pentru a rezista timp de 24 ore pe liziera pădurii n(ord) v(est) Beiuș.

Batalionul intră în dispozitiv la orele 6,30, sprijinit cu flancul stîng pe șoseaua Beiuș—Pocola și cu flancul drept încadrat de unități din Batalionul de Pionieri al Diviziei.

Gruparea pentru apărarea Beiușului este comandată de D-1 Colonel Barac.

Compania 1-a intră în dispozitiv călare pe drumul Beiuș—Delani, fiind încadrat la ambele flancuri de unități din Batalionul de Pionieri iar în dreapta, pe cota 266, ocupă poziție Compania 3-a.

Compania cercetare e în rezervă, pe panta dealului în porumbiștile, dintre Șc(oala) Normală și biserica ortodoxă.

În momentul ocupării poziției de către unitățile noastre, elemente din Batalionul 6, 11 și 21 V(inători) Munte se repliau pe linia noastră.

La orele 10,45 inamicul atacă cu care de luptă, care ating liziera n(ord)-v(est) a oraşului Beiuş, dar în faţă rezistenţei hotărâte, se retrage în direcţia Finiş—Pocola.

Pe la orele 17, inamicul atacă din nou cu cca. 9 care de luptă însoţite de infanterie, pe aceeaşi direcţie.

Compania de Pioneri de pe şoseaua Beiuş—Pocola se retrage, carele inamice pătrund în oraş deschizând un viu foc de artilerie şi arme automate.

În acelaşi timp, după o puternică pregătire de artilerie şi branduri, unităţi masive de infanterie atacă pădurea oraşului.

După o rezistenţă dîră de 2 ore, fără legătura cu unităţile din linia I-a, P.C. Batalion împreună cu comandantul Grupării se repliază la 2 km n(ord) Drăgăneşti, organizîndu-se o nouă linie de rezistenţă, călare pe şoseaua Drăgăneşti—Beiuş.

Pe la orele 23 încep să se prezinte grupuri de ostaşi care rezistaseră pe poziţie pînă la această oră. La orele 23,30 se prezintă locot. Dulămiţă Ioan, Comandantul Companiei 3-a împreună cu 2 plotoane din companie.

Deşi Batalionul are mari pierderi, nu se cunosc, din cauza situaţiei care a forţat răzleţirea ostaşilor în regiunile păduroase din partea de s(ud)-e(st) a regiunii.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 145*, dos. nr. 2, f. 91)

185

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAŢII AL BATALIONULUI 6 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 17 SEPTEMBRIE 1944

17 septembrie 1944

Situaţia şi dispozitivul

Batalionul apără acelaşi sector, în acelaşi dispozitiv. Inamicul a împins din nou patrulă, pentru a lua contactul, dar acestea se retrag din nou în sat.

În urma căderii oraşului Beiuş, legătura cu Divizia este ruptă.

Activitatea inamicului: A trimis patrulă de recunoaştere.

Activitatea aviaţiei inamice: redusă.

Starea atmosferică: timp frumos.

Diverse:

Pierderi: —

Consum de muniţie:

puşcă şi p(uşcă) mitr(alieră): 2 300

mitralieră: 850

arunc(ătoare de mine) 60 mm: 45

Efectivul Batalionului: Ofiţeri 28, subofiţeri 17, trupă 1 168.

Adjutantul Batalionului 6 V(înători) Munte,

Sublt. Litu Constantin

Văzut,

*Comandantul Batalionului 6 V(înători) Munte,
Maior Clăianu Ioan*

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 146*, dos. nr. 1, f. 96)

186

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 17 SEPTEMBRIE 1944**

17 IX 1944

Posturile înaintate au raportat că inamicul s-a instalat pe baza de plecare la atac, cu care de luptă.

Orele 9,00. După o puternică pregătire de artilerie, aruncătoare și tunuri A.A., cu misiune tragere terestră, au pornit la atac, însoțiți de care de luptă [șase care mici și un car tip „Tigru“].

Orele 9,30. Carele de luptă au trecut prin poziția Batalionului, oprindu-se pe linia artileriei noastre [nord-vest Feneriș], reușind ca infanteria ce urma tancurile să pătrundă în poziția noastră.

Atunci comandantul Batalionului însoțit de slt. Mirea și câțiva oameni au contraatacat de 4 ori pe inamic reușind să-l scoată din poziție. Tocmai atunci un car de luptă s-a înapoiat și mitraliat poziția Batalionului, Maior Cristescu Nicolae care pleacă pentru a 5-a oară la contraatac cade ucis mișelește de dușman. O parte din trupă, văzându-se fără comandant și (p)liat(ă) sub focurile tancurilor inamice, s-a văzut silită să se replieze. Restul trupei a rămas pe poziție pînă cînd munițiile s-au terminat, echipele trimise pentru reîmprospătare au raportat că tancurile inamice se îndreaptă spre Pocola.

Atunci căpitanul Bolintineanu Constantin, care luase comanda Batalionului, a ordonat replierea Batalionului spre liziera de nord a satului Sînmartin.

Orele 12,00. Alte tancuri inamice din spre Remetea au ajuns la liziera de nord a satului Delani, Batalionul primind ordin de retragere spre Dealul Mizieș (Mezieș), iar de aci la Sudrigiu unde urmează a se instala în poziție.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 151, dos. nr. 1, f. 168)

187

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 21
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 17 SEPTEMBRIE 1944**

17 septembrie 1944

Atacul se produce la orele 6,10, la orele 8,30 poziția Bat(alionului) este cucerită total.

Capturi: 2 ofi(ț)eri maghiari, din care unul locot., cdt. comp(aniei) ce atacaseră în seara zilei de 16 (septembrie), 5 prizonieri soldați, 6 arme automate, 1 pușcă A(nti) — T(anc).

După ora 8,30 inamicul atacă cu forțe slabe, care sînt respinse de fiecare dată.

La orele 11,20 din ordinul Grupului 6 V(inători) M(unte), flancul drept al Bat(alionului) se repliază pe linia: liziera n(ord) satul Petrani—liziera n(ord) satul

Pocola. Replierea va începe la ora 12. Replierea și ocuparea poziției ordonată de Grupul 6 V(înători) M(unte) s-a terminat la orele 14,30.

La orele 17, inamicul atacă puternic centrul poziției și pătrunde din direcția Pocola în satul Petrani. Batalionul face față acestei acțiuni de încercuire cu comp(ania) cercetare care se găsea în Petrani în rezervă și repliază Comp(ania) 2 și 3-a la sud de Criș, rezemat pe Comp(ania) 1-a și flancul drept pe înălțimea imediat sud-vest satul Ioaniș. Această operațiune s-a făcut fără sprijinul Div(iziunii) 30 Ob(uziere) care împachetase încă de la orele 13,10.

Timpul: frumos; drumurile: practicabile.

În aer: intensă activitate de recunoaștere executată de avioane germane.

Pierderi: trupă, morți 2, ofițeri) răniți 2, trupă răniți 72, dispăruți 74.

Consum de muniții: cartușe pușcă și pușcă) mitralieră) 27 000, Mitralieră: 17 500, grenade Kiesser: 215, Brd. (Brandt) 60 (mm): 315, B-dt (Brandt) 81,4 (mm): 130.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 163, dos. nr. 1, f. 88—89)

188

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 22 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 17 SEPTEMBRIE 1944

17 sept. 1944

Inamicul atacă pe întreg frontul Batalionului care se menține cu dîrzenie pe liziera de n.v. a satului Petreasa. Compania 2-a reușește să se retragă prin dispozitivul inamic și reintră în cadrul Batalionului în rezervă. Domnul Maior Ghiciulescu P., formează o Companie din Plot., de pioneri, elemente de cercetare și un Plot. de mitraliere care le pune sub comanda slt. rez. Someșan Teodor, căruia îi ordonă să execute un contraatac în flancul stîng al inamicului pentru a ușura presiunea din partea Companiei 3-a strîns angajată cu inamicul. Cu tot avîntul contraatacului acesta e oprit pe loc de către numeroasele arme automate inamice. Slt. Someșan Teodor își găsește moartea de erou în fruntea Companiei.

La ora 11, Batalionul primește ordin de ruperea luptei și retragerea către Sudrigii, punct de regroupare pentru Divizie.

La Sudrigii primește ordin de a ocupa o poziție pe linia Dealului Sudrigiu cu misiunea de a întîrzia înaintarea inamicului, iar sub presiunea acestuia să se replieze spre Vașcău.

D-l Maior Ghiciulescu ordonă companiei 2-a să se instaleze pe avant posturi la comuna Murenii Mici, la 1 500 m, est de aceasta. Restul Batalionului pe poziție pe curba de nivel de la nord cota 264 unde terenul se ridică ca o terasă. Cu compania 1-a, 3-a și cercetare pe linia 1-a iar Plotonul de pionieri în rez (rezervă) de Batalion. Peste noapte nimic de semnalat.

Pierderi:

- Slt. rez. Someșan Teodor mort
- Slt. rez. Lită Florea rănit
- Slt. rez. Mănăstureanu Sim., rănit
- S. Maj. rez. Suci Virgil, rănit
- Trupă, morți: 3
- Trupă, răniți: 32
- Trupă, dispăruți: 11

(A.M.A.N., M.St.M., fond 164, dos. nr. 1, f. 76)

189

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 1
TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 17 SEPTEMBRIE 1944**

17 IX 1944

Divizionul în același poziții. În tot cursul nopții de 16/17 IX '44 inamicul execută manevre în spatele liniilor. Se aud zgomote de motoare [care de luptă] înspre satul Răbăgani, îndeosebi pe șoseaua dinspre Albești—Cojdeni.

Un observator înaintat raportează că la intrarea în satul Răbăgani dinspre Cojdeni a văzut care de luptă.

Sublocotenentul Nicolaescu primește misiunea să execute cu obuzierul său trageri de interdicție pe aceste aglomerări de care. Tragerile executate fac ca să împrăștie carele.

Încă din zorii zilei străbat în lung și lat sectorul căutându-și un loc prielnic pentru a porni la atac.

La ora 8 tancurile inamice pornesc la atac pe șoseaua spre Pocola.

La orele 8,30 tancurile inamice trec peste bateria 1-a de tragere, care era amplasată lângă șosea.

Comandantul Bateriei de tragere de la 1-a se retrage cu oamenii într-o pădure pină trec tancurile, care se opresc într-o vilcea la 300 m, în spatele bateriei 1-a de tragere.

Locot. Popovici Liviu, comandantul Bateriei 1-a de tragere, organizează oameni(i) rămași în formație de luptă și ocupă cu ei poziție pe șosea, pentru a opri infanteria ce urma tancurile, astfel se reușește ca infanteria să fie izolată de carele de luptă.

La P.C., sosește în acest timp Domnul Colonel Constantinescu, Comandantul secund al Diviziei 3-a Munte.

La orele 9 se dă ordin bateriei 2-a de la Feneriș să ia măsuri de siguranță pe stînga spre șosea, deoarece se apropie tancurile inamice.

La ora 9,15 se dă alt ordin bateriei 2-a prin care se ordonă să se execute o concentrare masivă pe cele 3 tancuri de pe șosea, iar cu 1 piesă trageri asupra satului Valani de Beiuș, unde sunt concentrări de trupe.

La orele 9,30 se dă bateriei 2-a ordinul cu No. 53 [dos. nr. 30, fila nr. 30] prin care se dispune să înceteze tragerea pe satul Vălni de Beiuș, deoarece Vinătorii contraatacă și recuceresc satul, să se tragă asupra tancurilor dar să se observe tragerea.

Tancurile inamice de pe șosea, împrăștiate de focul obuzierului slt. Nicolaescu, pornesc spre est urcînd creasta spre Feneriș.

Bateria 2-a este pe cale de a fi surprinsă. Slt. Nicolaescu le urmărește cu loviturile obuzierului său și astfel le întîrzie înaintarea, în timp ce slt. Badca Vasile comandantul Bateriei de tragere scoate aruncătoarele din poziție și le retrage.

La ora 10, Bateriei 3-a i se dă ordinul No. 54 [dos. nr. 30, fila nr. 29] prin care se ordonă ca bateria să schimbe de poziție la Sînmartin, pe drumul de care recunoscut de slt. Pop Octavian.

La orele 10,45 Divizionul dă Trenului de luptă și Regimentar [dos. nr. 30, fila nr. 33] Ordinul No. 55 prin care se ordonă că Trenurile se deplasează la ieșirea n(ord) e(st) Beiuș [spre Nimoesti] sub copaci și garduri, bine camuflate.

Bateriile 2 și 3 ocupă poziție la Sînmartin P(unct) C(omandă) la Sînmartin.

Carele de luptă inamice după ce au cutreerat satul Feneriș încep să coboare spre Pocola.

Ofițerul observator al Divizionului din turla bisericii din Pocola, urmărește mișcarea carelor de luptă și conduce focul obuzierului slt. Nicolaescu asupra lor.

Obuzierul este nevoit și el să schimbe de poziție.

La orele 12,30 tancurile inamice sînt la liziera satului Pocola și trag direct asupra satului.

Carele de luptă inamice pornesc pe șosea spre Beiuș.

Sosește în apropierea satului Sinmartin, Domnul General Comandant al Diviziei 3-a Munte, Mociulski Leonard, care dă ordin ca în caz că inamicul nu poate fi oprit, Divizia se va retrage în munți pînă vor sosi ajutoare de la Aliați.

Tancurile ajung în satul Sinmartin, se încearcă să se organizeze grupe de luptă pentru oprirea inamicului ce urma carele.

Bateriile de tragere și Trenurile de Luptă și Regimentare din satul Sinmartin se pun în marș spre locul ordonat pentru repliere, liziera n(ord)-e(st) Beiuș.

Tancurile inamice înaintînd spre Beiuș au ajuns la intrarea de nord a orașului, de unde execută trageri cu tunul asupra orașului și asupra liniei de apărare a orașului formată din Batalionul 3 Pioneri Munte.

Ora 15, Domnul Colonel Cărnău, comandantul Grupului 6 V(inători) M(unte) și Maior Radu Negoescu, comandantul Divizionului 1 Tunuri M-te (Munte) depășiți cu 3 km, de tancurile inamice, se strecoară pe jos prin porumbiște pînă la pădurea orașului apoi în oraș.

Situația este de așa natură că orașul Beiuș nu se poate apăra contra carelor de luptă.

Ordinul de retragere al Domnului General Comandant de retragere în munți trebuie executat.

Comandantul Divizionului 1 Tunuri Munte, Maior Radu Negoescu și Domnul Colonel Cărnău, comandantul Grupului 6 V(inători) M(unte) pornesc pe jos spre Sudrigiu, locul de regroupare al Diviziei.

La orele 17,30, bateria 2-a se pune în marș spre Sudrigiu fiind anunțați de un agent trimis de comandantul Divizionului că Divizia se regroupează în zona Sudrigiu.

Pe drum la Crucea din Mezieș, bateria 2-a se întîlnește cu Plutonierul Bărbuțiu, care avea un ordin circular de la Comandantul Divizionului, Maior Radu Negoescu, prin care se fixa satul Valea Neagră ca loc de regroupare a Divizionului.

Marșul se execută în bune condițiuni, ocolind șoseaua principală Beiuș—Vașcău.

La orele 19,30 ofițerul cu operațiile Divizionului ajunge la P.C. Divizie în Sudrigiu, unde primește ordinul de operații prin care se ordona:

Linia I-a a Vînătorilor pe satul Sudrigiu.

Divizionul ocupă poziție în zona Valea Neagră—Rițiu. Bateria 2-a ajunge la orele 20,30 la Sudrigiu.

Comandantul Divizionului Maior Radu Negoescu este chemat la P.C. Divizie pentru a primi ordine.

La orele 21,30, Bateria 2-a ajunge la Rieni, unde conform ultimului ordin de operații, cantonează urmînd ca a doua zi să ocupe poziție.

La orele 23, comandantul Divizionului Maior Radu Negoescu sosește de la P.C. Grupul 3 Artilerie Munte unde a primit ordin de la Domnul Colonel Popescu Remus, Comandantul Grupului, ca Divizionul să se pună imediat în marș pentru a ocupa poziție cu bateriile în zona cotei 315 — vest Varzarii de Jos, P(unct) C(omandă) Divizion la Vașcău.

Trenurile Regimentare se deplasează la Lazuri.

Divizionul este în sprijinul Batalioanelor 21, 12 și 11 cari ocupă poziție de repliere pe aliniamentul Briheni-n(ord), Șuștiu n(ord), Sîrbești-n(ord), Cîmpani de Sus.

Consum de muniții: 355 lovituri.

Pierderi: Sergentul Major Ardeleanu Victor, rănit, 7 grade inferioare răniți, 29 grade inferioare dispăruți.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 594, dos. nr. 3, f. 76—78)

190

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 9 TUNURI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICA A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 17 SEPTEMBRIE 1944

17 sept. 1944

Divizionul a susținut apărarea Batalionului 6 V(inători) M(unte) din poziția ocupată din ajun, avînd observatorul înaintat la companie.

În cursul zilei s-a luat contact cu primele elemente inamice. Abia către seară inamicul a făcut o încercare de atac în stînga Batalionului, însă fără rezultat. Noaptea a trecut în liniște. Consum 40 lovituri.

(A.M.A.N., M.St.M., fond microfilme F-II-2.1234, cadrul 84)

191

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL COMPANIEI 39 A.A. (ANTI AERIANĂ) DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 17 SEPTEMBRIE 1944

Sudrigiu, 17 sept. 1944

La ora 12, Compania 39 A(nti) A(eriană) a fost scoasă din dispozitivul Beiuș deplasîndu-se și ocupînd o nouă poziție în com(una) Sudrigiu la orele 14,30. La ora 14,45, 3 avioane de vînătoare Me 109 Germane venind din direcția vest (au) trecut peste Beiuș făcînd virajuri și lansînd grenade deasupra comunei și șoselei care duce de la Beiuș—Sudrigiu. Plafon 1000 m. S-a tras. Timpul senin. La ora 15,15, 3 avioane de bombardament Henschel Germane, venind din direcția nord-vest lansînd bombe la nord de Sudrigiu, continuîndu-și sborul spre sud-est. Plafon 1500 m. S-a tras. Timpul: senin.

(A.M.A.N., M.St.M., fond microfilme F-II-2.1234, cadrul 84)

192

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 18 SEPTEMBRIE 1944

18. sept. 1944

În cursul nopții, elemente amestecate (din toate unitățile împrăștiate de tancuri au afluît spre Lunca.

După ocuparea Beiuşului, inamicul a împins numai elemente de cercetare spre sud, care în ziua de 18 septembrie 1944 au luat contact cu poziţia de la Sudrigiu [Batalionul] 22 V(inători) M(unte)].

La adăpostul acestei poziţii s-a hotărît ocuparea unei noi linii de rezistenţă pe aliniamentul; Broaşte—Şuştiu—Gîrbeşti—Fînaţe, unde au fost dirijate imediat Batalionul 12 şi 11 V(inători) Munte cu Divizionul 1 şi 3 Aruncătoare, regrupate în grabă şi avînd efective foarte reduse.

La nord de Criscior a fost organizată şi ocupată o poziţie de apărare cu Batalionul 3 Pi(oneri) Munte şi Bat(alionul) 5 V(inători) Munte, resturi ce au fost regrupate.

Pînă la 18 IX 1944 ora 18, acest dispozitiv a fost realizat.

Încă nu s-au primit despre Batalionul 6 şi 21 V(inători) Munte.

Forţele aliate care afluiău pe Valea Crişului Alb spre Ineu, sesizate de către Comandantul Diviziei despre un eventual pericol de flancare dinspre Beiuş—Vaşcău, au trimis în sprijinul Diviziei un Divizion de Tunuri A(nti) C(ar) şi un un Divizion Katiuşa, care după o scurtă recunoaştere făcută la căderea serii au fost introduse în poziţie la nord Vaşcău.

Inamicul a executat regruparea forţelor trimiţînd elemente de cercetare hipo moto în zona Sudrigiu, luînd contact cu poziţia noastră de siguranţă.

Seara, Divizia dă ordinul de operaţii No. 16 [D(osar) 31 F(ila) 124] pentru retragerea în cursul nopţii de 18/19 IX 1944 a Batalionului 22 V(inători) M(unte) din poziţia de siguranţă, unde se lasă pe direcţii [comunicaţii] patrule de tăria unei grupe de luptă, în zona Vărzarii de Jos, ca rezervă la dispoziţia Grupărei Colonel Constantinescu.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 544, dos nr. 23, f. 39; fond microfilme, F-II-2.1232, cadrul 46)

193

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 18 SEPTEMBRIE 1944

18 septembrie 1944

Începutul zilei găseşte batalioanele în marş către noua zonă de regrupare.

Către orele 12, ajunge cu întreg dispozitivul în zonele: Cîmpanii de Jos—Sîrbeşti—Şuştiu, pentru a organiza în noua zonă o poziţie de apărare.

Activitate intensă a aviaţiei inamice.

Timpul: frumos. Drumurile: practicabile.

Pierderi: 3 ofiţeri, 1 subof(îter), 53 trupă.

Consum de muniţii: Puşcă: 10 000, Brd (Brandt) 81,4 (mm): 40, Brd (Brandt) 60 (mm): 70.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 742, dos. nr. 4, f. 9)

194

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 5
VÎNĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOȚI „AVRAM IANCU”)
DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE,
DIN 18 SEPTEMBRIE 1944**

18 septembrie 1944

Batalionul se regrupează la ordinul Diviziei în comuna Crisciori, unde sesc elemente rămase după replierea de la Beiuș și Compania 2-a care rămăsese angajată în luptele de la n(ord) e(st) Iara, în localitatea Cacova Ierii.

La orele 20, Batalionul ocupă o poziție în dispozitiv articulat pe pantele din partea de s(ud) a localității.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 145, dos. nr. 2, f. 91)

195

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6
VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 18 SEPTEMBRIE 1944**

18 septembrie 1944

Situația și dispozitivul

La orele 15 Batalionul se retrage spre sud pe itinerariul Birsele—Burtla—Telcac—Saca—Dumbrăveni—Valea Neagră de Jos—Hîrsești—Lunca, unde cantonează în cursul nopții.

Activitatea inamicului: Nici o activitate.

Activitatea aviației inamice: redusă.

Diverse: pierderi: —; consum de muniție: —.

Efectivul Batalionului: ofițeri: 28; subofițeri: 17; trupă: 1 168.

Adjutantul Batalionului 6 V(inători) Munte,

Sublt. Litu Constantin

V ă z u t,

Comandantul Batalionului 6 V(inători) Munte,

Maior Clăianu Ioan

(A.M.A.N., M.St.M., fond 146, dos. nr. 1, f. 97)

196

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 18 SEPTEMBRIE 1944**

18 IX 1944

Orele 9,00. S-a primit ordinul de operații nr. 2 din 18 IX 1944 al Grupării Colonel Constantinescu, care ordona: Batalionul 11 V(ânători) Munte, dreapta, ocupă o poziție de rezistență pe dealul Dopan [cota 434] cu misiunea de a bara comunicația Cîmpanii de Jos—Băița, făcînd siguranța dreptei în zona Sighiștel.

Batalionul a fost mai întîi organizat de noul comandant Locot. Colonel Costin T. Vasile și apoi instalat pe poziție conf. ordinului de operații(i) primit. S-a început organizarea terenului.

În timpul nopții au funcționat patrulare și posturi duble de supraveghere și observare.

Ofițeri, subofițeri, trupă — morți, dispăruți, răniți: —.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151*, dos nr. 1, f. 168)

197

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 21
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 18 SEPTEMBRIE 1944**

18 septembrie 1944

În timpul nopții de 17—18 sept., domnește în fața Bat(alionului) liniște deplină; în sectorul din dreapta idem.

La orele 7,30 se văd pe șoseaua Pocola—Beiuș, înaintînd formații maghiare. Mașini și trenuri de luptă urmează aceste formațiuni. Față de această situație, Batalionul din proprie inițiativă hotărăște retragerea pe itinerariul: Ivănuș, Columba 281, V. Finiș, D. Prislop, V. Sonite, Vîrful Clăcescu, V. Crișul Văratec, Suștiu. Marșul s-a executat pe Companii. Timpul: frumos; drumuri: practicabile. În aer: nimic. Pierderi: nimic. Consum de muniții: nimic.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 163*, dos. nr. 11, f. 89)

198

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 22
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 18 SEPTEMBRIE 1944**

18 sept 1944

În același dispozitiv. Ziua trece în liniște. Spre ora 14 se observă pe șoseaua ce duce de la Beiuș, nori negri de fum, iar Compania 2-a raportează că se aude sgomote de mașini. După căderea serii, Plotonul Slt. Cordoș Octavian de la

Comp(ania) 2-a care se găsea la canton este atacat prin surprindere și după o scurtă rezistență se repliază împreună cu întreaga Companie către poziția Batalionului unde intră în rezerva acestuia. Inamicul ne urmărește.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 164*, dos. nr. 1, f. 70)

199

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 18 SEPTEMBRIE 1944

18 IX 1944

La orele 1 bateriile primesc ordin de deplasare și ocuparea noilor poziții gata de tragere la orele 7.

La orele 2 bateriile se încolonează și pleacă din satul Valea Neagră de Jos. Marșul se execută pe următorul itinerariu:

Marșul se execută pe următorul itinerariu: Valea Neagră de Jos—Rieni—Șteiu—Lunca—Șuștiu. În satul Lunca eșalonul operativ al bateriei se desparte de trenuri cari continuă marșul spre Lazuri.

Divizionul dispune de două baterii, bateria 2-a și a 3-a.

La orele 5, Grupul de Comandă al Divizionului ajunge la Vașcău unde se instalează P(unctul) C(omandă) al Divizionului.

La orele 7,30 Bateriile 2 și 3 sunt gata de tragere din noile poziții.

La ora 12,30 comandantul Divizionului 1 Tunuri Munte, Maior Radu Negoescu, inspectează pozițiile bateriilor de tragere și observatoarele bateriilor 2 și 3.

La ora 13,07 bateria 2-a raportează că se observă mare circulație pe șoseaua dinspre Lunca spre Vașcău.

La orele 15 se primește ordin ca, căpitanul Mănescu Minat să ia în primire 4 aruncătoare de 120 mm, sosite de la Brad, ce urmează să încadreze Bateria 1-a cu material.

Se transmite acest ordin prin agent Căpitanului Mănescu Minat care se afla la T.R. Divizion în comuna Lazuri.

Consum de muniție: —. Pierderi: —.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 594*, dos. nr. 3, f. 78)

200

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 9 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 18 SEPTEMBRIE 1944

18 sept. 1944

Pe la ora 4 dimineața Detașamentul rămas fără nici o legătură cu ambele flancuri descoperite și riscînd să fie încercuiți se pune în marș pe direcția: Burda—Budureasa—Sasca—Săliște de Beiuș, cu intenția să ocupe poziție în zona Săliște de Beiuș și să ia legătura cu Divizia. Trecînd de Seaca se primește printr-un

agent de la Divizie rătit (informaia) cã inamicul a ocupat Beiușul și cã Divizia se regroupeazã în regiunea Sudrigiu.

Faã de aceastã nouã situaie, Detașamentul continuã marșul pe direcia: vest Ferice—Sãud—Poieni—Dumbrãvani—Valea Neagrã de Jos—Seghiște—Lunca, unde ajunge în seara zilei la ora 22. Aici a luat legãtura cu Divizia care se regroupase în regiunea Vașcãu și se primește ordin ca a 2-(a) zi în cursul dimineii Detașamentul sã se deplaseze astfel: Batalionul 6 V.M., în Vãrzari de Jos, Divizionul 9 T(unuri) Munte în Vãrzari de Sus.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 601*, dos. nr. 1, f. 76—77)

201

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 19 SEPTEMBRIE 1944

19 septembrie 1944

Pe întreg frontul Diviziei nici o activitate de luptã deosebitã. S-a continuat regruparea unitãților și organizarea defensivã a poziției.

Batalionul 6 și 21 V.M., folosite la flancurile Diviziei în dispozitivul de apãrare de la nord Beiuș și care au fost flancate prin pãtrunderea inamicului din ziua de 17 IX 1944 au ajuns în zona Diviziei, grupate și fãrã pierderi care sã reducã mult capacitatea de luptã.

Divizia dã ordinul de operații No. 17 pentru organizarea acestei poziții.

— Gruparea Colonel Constantinescu cu Batalionul 6, 12, 11 și 22 V.M., cu toate Divizioanele de aruncãtoare ocupã poziția ordonatã pe Britei, Sîrbești—Finaã, iar Gruparea Colonel Cãrnu cu Batalionul 5 V.M., Batalionul 3 Pi(oneri) Munte, Batalionul Fix Regional, va organiza și apãra o poziție de închidere la sud-est de Crișior.

— Ambele Grupãri vor împinge elemente și siguranã pinã la crestele munților, la dreapta și la stînga.

În rezerva Diviziei, Batalionul 21 V.M., la Vașcãu.

Se vor organiza baricade A(nti) C(ar) pe comunicații.

În seara zilei cãtre ora 18 inamicul a luat contactul cu noua poziție, în Șuștiu și Sîrbești.

În aceastã zi sosește la Divizie, în urma contactului luat direct cu Comandamentul Rus, un Regiment de infanterie, 4 aruncãtoare de 120 mm, Katiușa și 2 baterii 76 mm și obuzierele.

În dupã amiaza zilei (sosește) D-l General Cialic, Comandantul Grupului (Corpului) de Cavalerie (Român), care face o recunoaștere pe poziție.

Inamicul împinge recunoașteri pinã în satul Lunca, pe care îl ocupã.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 23, f. 39—40; *fond microfilme F-II-2.1232*, cadrul 46)

202

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6 VINATORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 19 SEPTEMBRIE 1944

19 septembrie 1944

Toate batalioanele Grupului 6 V(inãtori) Munte intrã în noul dispozitiv de apãrare, începînd lucrãrile de organizarea terenului.

Bat(alionul) 21 V(inători) Munte în baza ord. special al Div(iziei) 3-a Munte Nr. 16 intră în rezerva Diviziei cu misiunea de a interveni numai la ordin special în direcția: Șuștiu sau Sîrbești.

Activitate de aviație inamică intensă: bombardează și mitraliază șosele și comunicații.

Timpu: frumos. Drumurile: practicabile.

Pierderi: 4 ofițeri, 1 subof(îter), 26 trupă.

Consum de muniții: Pușcă: 14 000; Brd (Brandt) 81,4 (mm): 140; Brd (Brandt) 60 (mm): 150.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 742, dos. nr. 4, f. 9)

203

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 5 VINĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOȚI „AVRAM IANCU” DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 19 SEPTEMBRIE 1944

19 septembrie 1944

La orele 7 Batalionul primește ordin de deplasare pentru a ocupa o poziție în apărare pe pantele de n(ord)-v(est) ale localității Crisciorul de Jos. Se trimis 2 patrulare în direcția localității Isbuc, care se înapoiază raportînd că nu au întîlnit elemente inamice în regiunea ordonată pentru cercetare.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 145, dos. nr. 2, f. 91—92.

204

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 19 SEPTEMBRIE 1944

19 septembrie 1944

Situația și dispozitivul

În conformitate cu ordinul de operații nr. 13 al Diviziei 3-a Munte, Batalionul se deplasează la Șuștiu unde organizează o poziție de rezistență pe linia: liziera de nord a satului — Dîmbul Bucii — cota 408, în dispozitivul:

- Compania 3-a pe liziera satului.
- Compania cercetare pe Dîmbul Bucii.
- Compania 2-a, cota 408.

— Compania 1-a în rezerva Batalionului la biserică, cu misiunea de a opri orice pătrundere a inamicului în defileul Vascăului. Se execută imediat lucrările de organizarea terenului. Inamicul a trimis patrulare care s-a(u) retras cînd au fost primite cu foc;

Activitatea inamicului: A trimis patrulare. Trageri de artilerie.

Activitatea aviației inamice: redusă.

Starea atmosferică: timp frumos.

Diverse:

Pierderi: trupă, morți 1, răniți 2.

Consum de muniție:

(cartușe pentru) pușcă și p(ușcă) mitr(alieră): 2 300.

(cartușe pentru) mitralieră: 1 100.

(proiectile) aruncător (de mine tip Brandt) 60 mm: 35.

(proiectile) aruncător (de mine tip Brandt) 81,4 mm: 15.

Efectivul Batalionului:

Ofițeri: 28, Subofițeri: 17, trupă: 1 165.

Ajutantul Batalionului 6 V(inători) Munte,

Sublt. Litu Constantin

Văzut,

Comandantul Batalionului 6 V. Munte,

Maior Clăianu Ioan

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 146*, dos. nr. 1, f. 99)

205

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 19 SEPTEMBRIE 1944

19 IX 1944

Orele 4,00. S-a dat următorul ordin de operații Compañiilor:

Batalionul 11 V. Munte are misiunea de a se opune pătrunderii inamicului pe Valea Crișului Negru în regiunea satelor Cîmpani și Fînațe, de a face siguranță flancului drept al Colonelului Constantinescu.

Dispozitiv și misiuni: Compañia cercetare, ocupă, organizează și apără o poziție în fața satului Cîmpanii de Jos, avînd un pluton de legătură cu Batalionul 12 V. Munte, pe linia de despărțire [Valea Rezeghișului]. Compañia 1-a ocupă, organizează și apără în nord satul Fînața, fiind întărită cu un pluton Mitralieră. Compañia 2-a + una grupă Mitraliere ocupă, organizează și apără o poziție pe dealul Topan (cota 434).

Compañia Armament Greu dă două grupe de mitraliere la Comp(ania) 1-a, 1 Grupă mitraliere la Compañia 2-a, Brandurile 81,4 (mm) ocupă o poziție de unde să poată bate în fața satului Fînața și în fața satului Cîmpanii de Jos.

Compañia cercetare rezistă pe poziție, iar în fața forțele mult superioare se repliază pe dreapta și stînga Batalionului, pe o poziție la sud satul Fînața. Ține în permanență legătura cu Batalionul 12 V. Munte, restul unităților rezistă pe loc. În caz de pătrunderea inamicului în satul Cîmpanii de Jos, contraatacă Compañia 3-a. În caz de pătrundere în satul Fînața contraatacă Compañia Cercetare. Dacă pătrunde în ambele sate, contraatacă Compañia 3-a și Compañia Cercetare.

Imediat după primirea ordinului de operații, companiile au început organizarea terenului.

Orele 13,00. S-a primit ordinul de operații nr. 4 din 19 IX 1944 al Grupului Colonel Constantinescu ca urmare la ordinul de operații nr. 1.

Ni se ordonă trimiterea unei recunoașteri de tăria unui ploton comandat de ofițer, pe direcția; Hirșești — Valea Neagră de Jos — Dumbrăvani. Plotoanele vor acționa grupate pe aceste axe, vor merge pînă la luarea contactului cu inamicul, vor întîrzia înaintarea acestuia, informîndu-se asupra situației, după îndeplinirea misiunii vor reîntra în dispozitivul respectiv ținînd seama de tragerile de artilerie. Batalionul va forma esalon de supraveghere înaintea liniei principale de rezistență, cu misiunea de alarmare.

Orele 14,00. S-a transmis Companiei de cercetare următorul ordin: Veți trimite o recunoaștere de tăria unui ploton pe direcția Hirșești — Valea Neagră de Jos — Dumbrăvani, cu misiunea de supraveghere, de siguranță și luare de contact.

Orele 18,30. Compania 1-a din flancul drept al Batalionului a trimis o patrulă de cercetare pe direcția Pietroasa. La întoarcere raportează: satul Pietroasa, ocupat de inamic. În comuna Măgura a fost întîlnită o patrulă inamică călare, tare de 3 călăreți. Patrula înaintată spre creasta din flancul drept al Companiei 1-a.

Orele 19,00. Plotonul trimis pentru recunoaștere(ea) ordonată prin Ordinul de operații nr. 4, pe direcția Hirșești — Valea Neagră de Jos — Dumbrăvani, raportează că din informațiile primite de la civili, în comuna Budureasa ar fi intrat mai multe camioane de unguri. Spre verificare Batalionul a trimis doi civili de încredere în comuna Budureasa.

În timpul nopții au funcționat posturi de supraveghere și observare în sectorul Batalionului.

Ofițeri, subofițeri, trupă, morți, răniți, dispăruți (nu se face nici o mențiune în registrul de operații la data respectivă — n.n.).

(A.M.A.N., M.St.M., fond 151, dos. nr. 1, f. 169)

206

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 21 VÎNĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 19 SEPTEMBRIE 1944

19 septembrie 1944

La orele 5,10 Batalionul ajunge la Șuștiu unde găsește ord(inul) Grupării Col(onel) Constantinescu de a organiza și apăra o poziție pe aliniamentul Șuștiu — Brihnei.

Ordinul special al Diviziei 3-a Munte anulează această misiune, Bat(alionul) trecînd în rezerva Grupării apoi din ordinul verbal al D-lui General Comandant, în rezerva Divizei.

Batalionul se găsește într-un dispozitiv articulat pe liziera de n(ord) Vașcău, cu misiunea de a ataca sau întări numai la ordinul Diviziei, fie înspre Șuștiu [Batal(ionul) 6 V(inători) M(unte), fie înspre Sîrbești, Bat(alionul) 12 V.M.].

În aer: recunoașteri executate de avioane germane.

Pierderi: nimic. Consum de muniții: nimic.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 163, dos. nr. 1, f. 89)

207

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 22
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 19 SEPTEMBRIE 1944**

19. sept. 1944

La orele 4 Batalionul primește ordin de retragere spre Vârzarii de Jos ca rezerva Grupări(i) Colonel Constantinescu. Mișcarea de retragere începe imediat, astfel că la orele 14 întreg Batalionul este regrupat la Vârzarii de Jos unde trupa intră în cantonamente pentru odihnă. Prin ordinul de operații nr. 2 se ordonă a se trimite Plotonul Slt. Dragoste din Compania 3-a spre Lunca — Petrileni — Sudrigiu, spre a lua contact cu inamicul iar un Ploton la cota 387, 1 km, nr. 2 liziera n(ord) Sirbești spre legături. Peste noapte Plotonul slt. Dragoste capturează o mașină sanitară.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 164, dos. nr. 1, f. 76—77)

208

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 1
TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 19 SEPTEMBRIE 1944**

19 IX 1944

Divizionul se află cu bateriile în poziție la Vârzarii de Jos [schița anexă]. Se lucrează la organizarea poziției și la instalarea observatoarelor în linia infanteriei. Legăturile telefonice se execută greu din cauza lipsei de cablu telefonic și aparate telefonice.

La orele 8,10 se primește de la Grupul 3 Artilerie Mte (Munte) o notă prin care se comunică Divizionului că în dimineața zilei de 19 IX 44, bateriile Katiușa aliate, vor trage 2 salve de control în satul Sudrigiu [dos. nr. 30, fila nr. 39].

Prima intervenție cu foc a Katiușei va fi pe satul Sudrigiu, Dumbrăvani, în-crucișarea Crăiasa și satul Brădet.

Observatorii Divizionului și ai bateriilor vor observa salvele și la cererea Grupului Divizionului, va comunica observarea și efectul.

Se vor observa și alte salve ce se vor trage.

Ordinul se transmite prin agenți la baterii.

La orele 21,30 Divizionul dă bateriilor ordinul Nr. 59 [dos. nr. 70, fila nr. 40] prin care se comunică bateriilor informația în curs de verificare că inamicul a pătruns în prima linie a sectorului Batalionului 6 VM., în tărie de circa 1 Ploton, Companie.

Bateriile vor lua măsuri de siguranță pe flancul stîng și întări supravegherea înainte și pe stînga.

Toată bateria în stare de alarmă pînă la noi ordine.

Consum de muniție: —. Pierderi: —.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 594, dos. nr. 3, f. 80)

209

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 9
TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 19 SEPTEMBRIE 1944***19 sept. 1944*

La ora 0,30 se primește ordin ca Detașamentul să se deplaseze cu începere de la ora 5 la Șuștiu, unde va ocupa o poziție de apărare, pe linia liziera nord Șuștiu, pe înălțimile cu cotele 408—467, avînd limita dreaptă la calea ferată Beiuș — Vașcău. Divizionul ocupă poziția 1 km., sud liziera sud Șuștiu.

Observatoare: la cota 408, pantele de nord ale înălțimii cu cota 467.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 601, dos. nr. 1, f. 77).

210

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI NR. 39
APROVIZIONARE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 3 MUNTE,
DIN 19 SEPTEMBRIE 1944***(19 septembrie 1944)*

La 19 septembrie 1944, Grupul ia ființă cu un efectiv de 3 ofițeri, un subofițer și 84 trupă și își începe activitatea măcinînd griu și fabricînd pîine în unire cu manutanța la locuitori.

(A.M.A.N., M.St.M., fond 544, dos. nr. 45, f. 2; fond microfilme F-II-2. 1234, cadrul 190)

211

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 3
VINĂTORI MUNTE, DIN 20 SEPTEMBRIE 1944***20 septembrie 1944*

Activitatea inamicului s-a mărginit numai la patrulări în special în zona sud Lunca. A acționat cu foc de artilerie în special în zona Căbești.

În cursul zilei au fost scoase din dispozitiv una baterie A.C. Aliată de 76 mm. Sosesc însă altele din alte unități pentru siguranța flancurilor. Divizia dă ordinul de operații Nr. 19 care prevede că Grupul Colonel Cărnău să trimită una companie la Isbuc 554, iar Batal(ionul) de Grăniceri trimite o companie la Grajduri pentru sprijini acest nod de comunicații și a face legătura cu trupele aliate aflate la Desna.

Batal(ionul) Fix Reg(ional) Cădru care primește deja ordinul pregătitor Nr. 18 dislocă 2 Companii la Băița cu patrupe pe versantul de vest a crestei Munților Bihor.

Corpul de Cavalerie cu ordinul No. 30008 din 19 IX 1944 ordonă că Divizia 3-a Munte se subordonează operativ Corpului (de) Cavalerie (Român și) cere rapoarte operative.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 23, f. 40; *fond microfilme F-II-2*, 1232, cadrul 46)

212

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI 6 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 20 SEPTEMBRIE 1944

20 septembrie 1944

Batalioanele Grupului 6 V(inători) Munte rămân în apărare în noile sectoare. Patrupele inamicului ajunse pînă la contactul cu trupele noastre sînt puse pe fugă. În cursul zilei se fac pregătiri în vederea atacului pentru ziua de 21 sept. 1944.

Se formează o nouă Grupare comandată de către Dl. Colonel Ilie Cărnău, în compunerea căreia intră: Bat(alioanele) 12, 11, și 22 V(inători) Munte. O altă Grupare, comandată de către Dl. Maior Clăianu, în compunerea căreia intră Bat(alioanele), 6, 5 și 21 V. Munte.

Toate batalioanele din Gruparea Colonel Cărnău trimit recunoașteri către linia de contact cu inamicul. Recunoașterile trimise ne raportează că inamicul se organizează în teren cu lucrări de sapă. S-a identificat la inamic mai multe poziții de artilerie și aruncătoare grele, asupra cărora artileria noastră execută trageri bine plasate.

În cursul zilei, aviația inamică bombardează și mitraliază șoselele din spatele frontului.

Timpul: frumos. Drumurile: practicabile. Pierderi: nimic.

Consum de muniții: pușcă: 1600, Brd (Brandt) 81,4 (mm): 200, Brd (Brandt) 60 (mm): 200.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 742*, dos. nr. 4, f. 10)

213

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 5 VINĂTORI MUNTE (BATALIONUL DE MOȚI „AVRAM IANCU”) DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 20 SEPTEMBRIE 1944

20 septembrie 1944

Comanda Batalionului este luată de Maior Pop Alexandru, Maior Schuler Alfred fiind repartizat pentru mobilizare la Regimentul 89 Inf.

Batalionul continuă cu organizarea poziției ocupate.

La orele 10,30, Compania cercetare se deplasează, pentru a ocupa un dispozitiv în apărare, călare pe comunicațiile n(ord) localitatea Izbuc.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 145*, dos. nr. 2, f. 92)

214

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 6
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 20 SEPTEMBRIE 1944**

20 septembrie 1944

Situația și dispozitivul

Batalionul rămâne în apărare în același sector și dispozitiv. Inamicul a trimis patrulă de recunoaștere, care s-au înapoiat când au fost primite cu foc.

Se continuă lucrările de organizarea terenului.

Activitatea inamicului: a trimis patrulă de recunoaștere. Trageri de artilerie.

Activitatea aviației inamice: redusă.

Starea atmosferică: timp frumos.

Diverse:

Pierderi: trupă: morți 1, răniți 7.

Consum de muniție:

(cartușe pentru) pușcă și p(ușcă) mitr(alieră): 2 100.

(cartușe pentru) mitralieră: 800.

(mine) aruncător 60 mm: 25.

(mine) aruncător 81,4 mm: 20.

Efectivul Batalionului:

Ofițeri: 28, subofițeri: 17, trupă: 1 159.

Ajutantul Batalionului 6 V(înători) Munte,

Sublt. Litu Constantin

Văzut,

Comandantul Batalionului 6 V(înători) Munte,

Maior Clăianu Ioan

(A.M.A.N., M.St.M., fond 146, dos nr. 1, f. 100)

215

**EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 11
VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ
A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 20 SEPTEMBRIE 1944**

20 IX 1944

Orele 6,00. S-a primit ordinul de operații nr. 5 din 20 septembrie 1944 al Grupării Colonel Constantinescu. Conf(orm) ordinului s-a comunicat Companiilor să se ia imediat măsuri de organizarea poziției: Baricade cât mai puternice pe comunicații, supravegheiate cu foc. Postul de luptă, adâncime normală și șanțuri de comu-

nicație. Se va profita de terenurile împădurite pentru a se crea amplasamente întărite.

Uneltele și materialele necesare se vor ridica din sectorul Companiei respective.

Orele 9,30. Compania Cercetare raportează că o patrulă inamică de tăria unei grupe au ajuns la liziera vest a satului Cîmpanii de Jos. Patrula inamică a fost primită cu focuri și nevoită a se retrage.

Orele 10,00. Patrula nr. 1, Serg. Maj. Ciotîrta raportează că (a) ajuns pe vârful Țapul fără a întîlni unități inamice. În mers a întîlnit un căpitan, un locotenent, un sublocotenent și 26 soldați ruși, care se duceau spre comuna Lunca.

Orele 12,00. Patrula nr. 3 [Serg. Maj. Măcică] trimisă în direcția Giumașu [Ruginoasa] raportează că a ajuns la destinație fără a întîlni pe inamic.

Orele 14,00. La Cîmpanii de Sus a venit proprietarul morii din comuna Șteiu, a declarat că la aproximativ 300 m, la nord-vest de moară s-ar găsi două tancuri inamice, care trag asupra noastră. Populația civilă din satele Fînațe, Cîmpanii de Sus și Cîmpanii de Jos și Sighiștel au adus informații că patrule inamice au trecut dinspre Budureasa — Hirsești — Valea Neagră de Jos spre Sighiștel.

S-au luat măsuri de observare permanentă pentru a se vedea orice mișcare în sectorul inamicului, orice amplasamente noi create și orice elemente noi sosite.

Aceste măsuri au fost executate cu strictețe atît în timpul zilei cît și în timpul nopții.

Morți, răniți, dispăruți, ofițeri, subofițeri, trupă (nu figurează nici o mențiune spre completare în registrul de operații — n.n.).

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 151*, dos. nr. 1, f. 169—171)

216

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 21 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 20 SEPTEMBRIE 1944

20 septembrie 1944

Bat(alionul) trece din ord. Diviziei în dispozitiv articulat pe liziera s(ud) Vașcău, de unde va interveni numai la ord(inul) Diviziei.

Trimite la Colești 2 grupe de luptă cu ofițer comandant și la Comp. 2 gr(upe) cu subofițer pt. siguranța spatelui Grupării Col(onel) Constantinescu.

În cursul nopții se predă din ord. Grupării Col. Constantinescu, Bat(alionului) V.M., 4 Mitr(aliere) cu toate accesoriile.

Pierderi: nimic. Consum de muniții: nimic.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 163*, dos. nr. 1, f. 89)

217

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BATALIONULUI 22 VINĂTORI MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 20 SEPTEMBRIE 1944

20 sept. 1944

Peste zi trupa se odihnește. La orele 16 D-1 Comandant al Batalionului împreună cu ofițerii Batalionului execută o recunoaștere pentru organizarea unei poziții de rezistență și pentru stabilirea ipotezelor de contraatac ce eventual ar tre-

bui să le dea Batalionul, ca rezervă a Grupării. Peste noapte se lucrează la lucrarea terenului.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 164*, dos. nr. 1, f. 77)

218

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 1 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 20 SEPTEMBRIE 1944

20 IX 1944

Divizionul în aceleași poziții.

La orele 7, P(unctul) C(omandă) Divizion se mută din Vașcău la Vărzarii de Jos, la un loc cu pozițiile bateriilor.

La orele 11, sublocotenentul Basca Vasile, comandantul bateriei de tragere a Bateriei 2-a, însoțind pe comandantul Batalionului 22 V.M., pleacă la recunoașterea poziției liniei II-a de rezistență și a ipotezelor de contraatac.

La orele 18,20 se primește de la Grupul 3 Artilerie Mte(Munte) ordinul de operații No. 6, emis la orele 18 [dos. nr. 30, fila nr. 41], prin care se ordona că la orele 19,15, Divizionul trage câte 2 lovituri de fiecare piesă în zona sud, cota 406, în pădurea v(est) Lunca, unde s-au observat concentrări de trupe inamice.

Ordinul este transmis telefonic comandanților de baterii. Tragerile se vor executa la ordinul Divizionului.

La orele 19, se prezintă la Divizion, Locotenent Popescu P., comandantul bateriei 3-a din Divizionul 3 Obuziere Mte, baterie care intră sub comanda Divizionului și primește ordin verbal să ocupe poziție în zona satului Vărzarii de Mijloc.

La orele 19,15 la comanda Divizionului, Bateriile deschid focul asupra zonei sud, cota 406 în pădurea v(est) Lunca. În timpul acestor trageri s-a defectat un aruncător din bateria 3-a care este trimis la reparat la atelierul Divizionului la T.R. Lazuri (Trenul Regimentar aflat la Lazuri).

La orele 15, Domnul Colonel Popescu Remus, comandantul Grupului 3 Artilerie inspectează Divizionul în poziția de la Vărzarii de Jos.

Consum de muniție: 18 lovituri. Pierderi: —.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 594*, dos. nr. 3, f. 80)

219

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIONULUI 9 TUNURI DE MUNTE DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 20 SEPTEMBRIE 1944

20 sept. 1944

Bateriile au executat tragerile de regulare în fața pozițiilor Batalionului 6 V.M., și pe diversele repere din zonă. Consum: 30 lovituri.

Ajutorul comandantului cpt. Popa Atanase, raportează că în timpul tragerii, T.R., de la Săliștea de Beiuș către Cărpinet (Vașcău) a fost nevoit să lase în comuna

Lelești 4 aruncătoare 120, ce se afla l(a) T.R., pentru reparat, întrucît caii erau extenuați și nu mai puteau fi transportate.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 601*, dos. nr. 1, f. 77)

220

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL GRUPULUI NR. 39 APROVIZIONARE DIN SUBORDINEA DIVIZIEI 3 MUNTE, DIN 20 SEPTEMBRIE 1944

(20 septembrie 1944)

La 20 septembrie 1944, se continuă măcinatul grîului și fabricatul pîinei și se formează o echipă pentru exploatarea locală care-și începe activitatea stringînd de pe cîmp zarzavaturi ce se distribuie la unitățile Diviziei.

(A.M.A.N., M.St.M., *fond 544*, dos. nr. 45, f. 2; *fond microfilme F-II-2. 1234*, cadrul 190)